11. F 6

Digitized by Google

[illegible]

11. 6. 63

Digitized by Google

HENR. IOH. NEPOM. CRANTZ
S. C. A. MAIESTAT. CONSILIAR.
INSTITUT. MED. ET MATER. MEDIC. VINDOB.
PROFES. PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT. CURIOS.
ET SOCIET. BOTAN. FLOR. SODAL.

MATERIÆ MEDICÆ
ET
CHIRURGICÆ
IUXTA
SYSTEMA NATURÆ DIGESTÆ

EDITIO SECUNDA
CORRECTA ET AUCTA.

TOMUS PRIMUS.

IMPENSIS, IOANNIS PAULI KRAUS
BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS
MDCCLXV.

Clariſsimo Viro [illegible]

mittit auctor

Augusti n: Cipps Medic. Stud:
delinet sculpsit Vienna.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRISSIME

AC

CELEBERRIME VIR.

Et hæc altera eſt, quam beneficiorum in me collatorum dudum TIBI decrevi, optata gratulatio! in qua nihil felicius, nihil animo meo magis accommodatum accidere poſſe prævidebam, quam quod

et gratus eſſe deberem, et palam dicere poſſem.

Nam etſi TU humilitate propemodum nimia, in iis, quos cumulatis arctiſſime TIBI devinxiſti beneficiis, gratitudinis vocem continuo comprimis, et memori in mente leve facti veſtigium, quod expunctum potius cuperes, ſupereſſe velis, id in mea hac cauſa, crudelior quam generoſior contendere non potes.

Equidem neque ego, aut quæ mihi aliis præclare feciſti, quanquam deberem, in vulgus indicare unquam hic conſtituo, aut impudenter me amare,

re, et in capite libri TUO NOMINI ſacri licentioſius me TIBI laudare, aut demum fœde TE adulari volo aut poſſum: ut enim prius a viribus, ita poſterius a voluntate in integrum abeſt, et omni ingenuo viro, tum maxime auſtero Luxemburgo indignum; ſed id ſolum in lucem protrahere geſtio, Paterna pene cura TE meo præfuiſſe ſtudio, Artem humanæ ſaluti ſacram non ſolum meis TE infudiſſe auribus, ſed et ita animo inſcripſiſſe, ut, quæ quidem ego hodie et limata et exquiſita proferre poſſum, TUA eſſe clare intelligantur.

)(4 Quæ

Quæ cum ita ſint, me, nec animi TUI gravitas prohibere voce, nec magnitudo, quo minus honoratus ſis, interpellare poſſunt, nec, ſi demum TIBI Religio cordi eſt, unquam debent.

Etenim eo ſeveritatis haud progredi TU potes, ut me et falſum, dum ſancte promiſi, me eos, qui me Artem Medicam docuerunt, in eaque inſtituerunt & promoverunt, parentum loco habiturum & honoraturum, *iuraſſe velis, et TUO labore partam gloriam intercipere cogas; hoc enim etiamſi optares, imo iuberes,*

ego

ego ſane haud ſuſtinerem, nec obedirem, cum eo ſemper ſim iure, ut et honeſtæ et bonæ cauſæ indeclinabilem, qui nec minimum quidem de ea alteri concedat, afferam animum.

Quapropter pro ſummo meo iure, et honorem TIBI *a Diſcipulo haberi hodie, et gratias olim clanculum ſolum habitas, et per furtum hinc inde actas, cum pro rerum aliarum magnitudine, quas geſſiſti, tum pro mea imprimis inſtitutione nunc* TIBI *perſolvi etiam invitus pati debes; et æquo, crede mihi* ILLUSTRISSIME *van* SWIETEN,

)(5 *id*

id ſemel, cum et ex antiquiſſimo et candidiſſimo affectu perſolvantur, patere animo; alias etiam ego iam minus mitis, TUO ſeverus magis exemplo, pro eodem meo iure, ad capiendam qualemcunque ex hoc, quod TIBI inſcribo, opere laudem, TE cogam adigamque. Quid enim in illo eſt, et grave et ponderoſum, quod TUUM non ſit? quod non ſit ex TUIS collegiis exſcriptum, aut demum ſic inter colloquendum, a TE profectum? ut mei Diſcipuli non mihi, ſed TIBI obſtricti eſſe debeant. Sed nonne maluiſſes haec in publicum haud efferri? et TUA

et

et mea culpa eſt: cur TU adeo parum laudis cupidus, ego TUÆ amans?

Poſtremo animos Diſcipulorum, et quod egregii ſint, et amari mereantur, labores TIBI plurimum commendo, non adeo me ipſum, aut meos: ſive enim munus officii ad amuſſim exequar, nec laude aliqua, nec recommendatione maiori dignus, fidem datam ſolum libero; ſive non exacte adimpleam, exprobrationem et odium merui; illi vero nec publici muneris vi adſtricti, nec ulla lege coacti, ſed ab omnibus conditionibus vacui, ſua ſpon-

ſponte, *omni cura ſtudioque in Medicarum rerum cognitionem ita rapiuntur*, *ut et ſtudii Profeſſores admoneant*, *et aliquando ad id etiam cogant. Non ſine ſumma animi voluptate recordor præmaturorum in ſtudiis progreſſum* THA. BAYER, PHIL. MARHERR, A. KRAMMER, *quos TU* IPSE *in examinibus miratus. Maximo cum oblectamento ſæpius lego illud a perſpicaciſſimo* MARHERR *de Actione muſculorum ſolutum problema cathedra dignum; hos ſi TU amore, beneficiis complectaris, ut ſoles et debes, ultra exſpectationem mihi gratificaris.*

MATE-

MATERIAE MEDICAE
ET
CHIRURGICAE
CONSPECTUS

Tom. I.

Claſſis I. Cardiacorum nutrientium		pag. 1
	Cerealia	1
	Legumina	12
	Olera	17
	Radices	18
	Fructus	35
	Animalia	62
	1. Mammalia	63
	2. Aves	67
	3. Amphibia	77
	4. Piſces	80
	5. Inſecta	88
	6. Vermes	89
	7. Animalium producta	91
	Potus	104
II. Cardiacorum nerveorum		107
	Vis electrica	107
	Animalium exhalationes	111
	Terrae exhalationes	112
	Vegetabilium grati vapores	114

Claſſis

Claſſ. III. Cardiacorum ſtimulantium pag. 120
Stimulantia ſimul nutrientia 120
——— excitantia ſubtilia 121
——— ——— fixiora acria 128
——— gummi - reſinae 163
Odores ſubſtantiarum ſingulares 187
Balſama liquida 189
—— artificialia 208

Tom. II.

Claſſ. IV. Emollientium 1
V. Adſtringentium 13
Ex vegetabilibus 13
Ex mineralibus 47
Animalia 70
VI. Attenuantium 72
1. Abſterſiva 72
2. Alcaleſcentia antiſcorbutica 78
3. Incidentia ſalina 85
Ex animalibus 117
VII. Inſpiſſantium 120
1. Ex plaſticis 120
2. Coagulantia 128
Antacida, abſorbentia 130
Acrimoniae alcalinae contraria 135
Acrimoniae muriaticae contraria 145
Acrimoniae oleoſae millioſae putridae contraria 152
VIII. Evacuantium 155
1. Sudorifera 155
IX. Evacuantium 173
2. Diuretica 173

Claſſ.

Claſſ. X. Evacuantium pag. 186
5. Emmenagoga et Ariſtolochica 186
XI. Evacuantium 191
4. Apophlegmatiſonta ſive errhinna et ptarmica 191
5. Emetica 209
6. Purgantia 213
XII. Anodyna et narcotica 232

Tom. III.

Antidota generalia 1
Claſſ. I. Venenorum acrium 27
II. ——— ſtupefacientium 55
III. ——— foſſilium acidorum 70
IV. ——— alcalinorum 76
V. ——— draſticorum 88
VI. ——— mechanicorum 105
VII. ——— exſiccantium 107
VIII. ——— heteroclitorum animalium 119
IX. ——— ſpecie halitus perimentium 131

MATERIAE CHIRURGICAE CONSPECTUS.

Claſſis I. Repercutientia 141
1. Refrigerantia 143
2. Adſtringentia 145
3. Narcotica 147
II. Relaxantia 149
1. Humectantia 149
2. Emollientia 150
3. Temperantia 151
4. Anodyna 151

Claſſ.

Claſſ. III. Reſolventia - - pag. 152
1. Reſolventia relaxantia - 153
2. ——— ſtimulantia 153
3. ——— attenuantia - 156
IV. Suppurantia - 159
1. Humida macerantia - 160
2. Relaxantia - - 161
3. Stimulantia - - 165
4. Emollientia irritantia - 168
V. Detergentia - - 172
1. Detergentia digeſtiva - 172
2 ——— irritantia - 175
3 ——— antiputredinoſa 177
VI. Exſiccantia - 179
1. Exſiccantia bibula - 180
2. ———adſtringentia - 181
3. ——— aromatica - 183
VII. Cauſtica - - - 185
1. Rubefacientia - 185
2. Cathaeretica ſeu Eſcharotica 188
VIII. Deplentia Chirurgica - 191

RES

RES CIBARIA

SEV

PRIMA CLASSIS

CARDIACORUM NUTRIENTIUM.

CEREALIA.

Ex quibus panis parari poteſt a Cerere CEREALIA vulgo Materiæ Medicæ ſcriptoribus dicuntur, quia

Prima ceres homini ad meliora alimenta vocato
Mutavit glandes utiliore cibo.

OVID. Faſtor. l. IV.

AVENA *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Graminum. *Germ.* Haber. *Gallis* Avoine. *Anglis* Oats. *Italis* Biada.

AVENA *calycibus diſpermis, ſeminibus lævibus;* culmo ſtramineo breviori, magis nodoſo, panicula ſparſa, tum grano tenuiori oblongo diſtinguitur. Equorum pabulum, hominibus panes, pultes, gelatinas, cereviſiam, decocta, tum alia tam ſanis quam ægris ſaluberrima ſubminiſtrat. Mundata in farinam craſſiorem redacta avena GRUTUM in aqua, lacte, coquitur, in omni acrimonia utile medicamentum & alimentum. Vitiata venenum eſt temulentiam & amentiam inferens, FABER *Strychnomania.* De necroſi florum cerealium conſule *Cl.* GLEDITSCH *Acad. de Berlin 1756. Cl.* AYMAN *Memoires de Phyſique & de Mathematique* T. III. 1760.

USUS MEDICUS. Decocta, juſcula, avenacea, Anglis, tum ut conſumtionem prævertant, tum ut præſentem curent, maxime familiaria ſunt; ſed & his ſolum acute decumbentes nutriunt, & Itali ad temperandam quorumcunque ſalium acrimoniam plurimum utuntur MONTI. Tuſſientibus & excoriatæ alvo prodeſſe DIOSCORIDES. Refrigerare & humectare HIPP. Farinam butyro mixtam ſcabiem capitis ſiccare ARBUTNOT *Practical Rules of Diet in the various conſtitutions.* Hordeo lentior avena eſt.

FAGOPYRUM. *Offic. Botan.* Polygonum Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Heidengraupen. *Gallis* Blé ſarraſin. *Anglis* Buck-Wheat.

POLYGONUM *erectum foliis cordato-ſagittatis,* etiam in uſus alimentares adhibitum; ſemina triquetra cortice nigro tecta ſunt, farinam albam tritico, hordeo,

deo, ſecali, minus, milio tamen & panico plus nutrientem poſſident. Fuit hæc in panes, placentas, offas, adhibita.

USUS MEDICUS ſenibus alvo adſtricta laborantibus a PAVIO dictatur. Farina in cataplasmatibus reſolventibus & maturantibus laudatur. Succum ex recenti planta preſſum illacrymantibus oculis mederi CRATO habet.

HORDEUM. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Graminum. *German.* Gerſten. *Gallis* Orge. *Anglis* Barley. *Italis* Orzo.

HORDEUM *diſtichon.* Claſſicis Ordeum. Omni antiquitati celebre fuit, nam & Hebræis celebratas hordei meſſes ſacræ paginæ, & a Lacedæmoniis adhibitum in ſacris hordeum, ALEX. ab ALEXANDRO, & Græcos frugem antiquiſſimam hordeum habuiſſe, DIONYS. HALICARNASSEUS, teſtantur. Tritico minus glutinoſum hordeum, facilius in membra digeritur, digeſtum diſſlatur, noto jam Romanis effectu, cum ſolo hordeo veſci pœnæ loco apud illos haberetur. Ita Marcellum militibus, qui male pugnaverant, hordeum dari juſſiſſe, LIVIUS, de Auguſto SUETONIUS cohortes, ſi quæ ceſſiſſent loco, decimatas hordeo paſtas, & POLYBIUS etiam illis, qui timide ſeſe geſſiſſent, hordeum pro tritico demenſum fuiſſe, fidem faciunt.

Sola præparatione diſtinctum, hordeum triplex, quod tegmine ſuo cereali adhuc inveſtitum, INTEGRUM; quod hoc ablato nudum eſt, MUNDATUM; quod ſuſpenſa mola in minora margaritis ſimilia granula contritum, PERLATUM, audit. Ex integro cereviſia, ex mundato ptiſana, duplex dicta HIPP. *ſimplex* ſeu ſuc-

cus ptiſanæ: *integra*, dum cum ſucco incoctum exhibetur granum.

USUS MEDICUS. Integrum hordeum plus detergit, plus demulcet mundatum. Utrumque decoctum morbis acutis, cum nitro, melle, utile. Cremor hordei in morbis ab acrimonia ortis, in hæmoptoë, eroſionibus, laudatur. Farina anodina, maturans, in cataplaſma recepta ſuppurandis commoda.

MAYS *Offic. Botan.* Claſſis Nat. Graminum. *Germ.* Türkiſcher Weitzen. *Gallis* Blé de Turquie. *Anglis* Indian Wheat. *Italis* Sorgo turco.

MAYS. Semina magna, nuda, ſubrotunda, inæqualia, coloris aurei, medullæ candidæ, ſuavis, dulcis, habet. Americæ incola planta ubique hodie lætiſſime creſcit in varios adhibita uſus. Edulis farina, etiam panificiis apta. Ex hoc grano, licet magis viſcoſum non adeo facile fermentet, ARBUTNOT *Practical. Rules of Diet*, Mexicani tamen Cereviſiam & Spiritum ardentem parant.

USUS MEDICUS apud nos vix ullus, apud Mexicanos celeberrimus, acute decumbentium communiſſimus, at non facillimus victus. An a lithiaſi præſervans, ut perſuadet HERNANDEZ? Pulmentum ex ejus farina cum lacte excoctum, cui ferventi pinguedo commixta ſit, in tumoribus ex odontalgia & frigore oriundis utile, KALM *Acta Suec.* vol. XIII.

MILIUM *Offic.* Panicum *Botan.* Claſs. Nat. Graminum. *Germ.* Hirs. *Gallis* Millet. *Anglis* Millet. *Italis* Miglio.

PANICUM *panicula laxa, flaccida, foliorum vaginis pubeſcentibus.* Semina exigua, ovalia, vel flaveſcen-

veſcentia, vel albicantia, omnium frugum fertiliſſima planta habet. Semina hæcce multum adhibita Mæoticis in cibum, Tartaris in potum, in uſus alimentares diverſa forma aliis. Panis ex milio confectus aridus, friabilis, unius diei ætatem habens, ingratus, Lombardis in uſu, difficilis digeſtionis, pauci alimenti.

USUS MEDICUS, ubi exſiccandum, in colluvie alvi ſeroſa multum proficuus.

ORYZA. *Offic. Botan.* Claſs. Nat. Graminum. *Germ.* Reis. *Gallis* Ris. *Anglis* Rice. *Italis* Riſo.

ORYZA. Jam decorticata ad nos ex Italia grana oblonga, ſtriata, pellucida fere, aſportantur, quæ præcipuam multis in locis alimoniam conſtituunt. In nonnullis regionibus ex oryza panis fit, & cereviſiam ex hac, quæ vi temulenta ex hordeo factam longe ſuperaret, pro coloniis Batavorum confectam, novit *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN. Spiritum, qui cum Spiritu vini certare poſſit, ebrietatem inducentem magis durabilem, & corpori magis noxiam, parari ab Indis, BERNIER. *iter.* ARRAC hunc ſpiritum Indi, ut & omnes alios fermentatos, vocant, SHAW. Angli ex hoc, magis vero ex liquore vinoſo, ex arbore cocco vulnerata deſtillante, fermentato, tum etiam ſpiritu ex canna ſaccharifera confecto, potum *Punch*, addita aqua, ſucco citri, momento nucis moſchatæ, corticum citri, ſaccharo, aliquando pane toſto, componunt.

USUS MEDICUS. Oryza alimentum eſt medicamentoſum, gratum, absque ſale addito ſapidum, in acrimoniis, hæmoptoë, hæmorrhagiis aliis, lacti, juſcu-

lis incocta, utile. In ſcirrho, cancro ventriculi jura carnium ex oryza & molliſſimis facta oleribus, *Illuſtr.* L. B. van-SWITEN. commendat in *Comment.* In diarrhoeis & dyſenteriis DIOSCORIDES, GALENUS, laudant: & multos diarrhoea & dyſenteria tum etiam lienteria laborantes in navigatione Americana ſervavit COLUMBUS. Adhæc in maraſmo conferre, ARBUTNOT *an eſſay concerning the nature of aliments.* An ab oryza cæcitas, ut obſervat BONTIUS, & innuit TEN RHYNE? Turcæ, Itali cæci non ſunt.

PANICUM. *Offic. Botan.* Claſs. Nat. Graminum. *Germ.* Bitzweitze. *Gallis* Panis. *Anglis* Panick. *Italis* Panico.

PANICUM *germanicum panicula minore*, multis in regionibus nequidem notum, avium pabulum, milio multum ſimile, ad panificia ut alia cogi poſſet. Obſeſſos Maſſilienſes panico vixiſſe JULIUS CÆSAR, alios etiam hujus uſui aſſuetos, *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN reliquerunt. Milio minus nutrit.

USUS MEDICUS vix ullus, dyſentericis tamen utilis.

PHALARIS. *Offic. Botan.* Claſſis Nat. Graminum. *Germ.* Canarienfutter. *Gallis* Semence de Canaris. *Anglis* Canary Seed.

PHALARIS *panicula ſubovata, ſpiciformi, glumis carinatis;* ſemina ſplendentia, candida, vel ſubflaveſcentia, ſeminum lini forma, producit. Uſibus humanis inſervire poſſet, gratiſſimum paſſeribus Canariis pabulum.

USUS

Digitized by Google

USUS MEDICUS nullus, contra calculum tamen aliquibus laudatus, an certa fama?

SECALE *Offic. Botan.* Claſſis Nat. Graminum. *Germ.* Rocke. *Gallis* Segle. *Anglis* Rie. *Italis* Segala.

SECALE *glumarum ciliis ſcabris;* veteribus incognitum, Romanis non multum in uſu, ſeptentrionalibus gentibus admodum familiare fuit. DIOSCORIDE, Rei Ruſticæ ſcriptoribus non relatum, PLINIO mala notatur nota, cum frumentum deterrimum & nigritiam triſtem appellet. Cum Briza aſiatica, de qua panes atros, graveolentes, fieri GALENUS, idem miſſe nonnulli contendunt, nondum complanata lite. Hodie ſatis notum omnibus cereale, ſpicam ariſtatam ſemper, compreſſiorem tritico habet, grana etiam ſtrigoſiora, nudiora nigricantia, ſaporis non adeo dulcis, ut grana tritici. Cæterum magis detergens eſt, & panis furfuribus remixtus non aſſuetis alvum movet.

Secale cornutum venenum eſt, gangrænam cito inducens, in variis Academiarum Actis infame declaratum. *Acad. des Sciences* 1710. 1748. 1752. *Memoires de Mathematique* T. II.

USUS MEDICUS. Farina ſecalis in cataplasmatis formam redacta locis inflammatis, ubi degeneratio in putredinem metuenda, utiliter adhibetur; emollit enim & diſcutit, & potentiſſime putredini reſiſtit, cum longe citius, quam farina tritici aut hordei, aceſcat. Ob eandem rationem ex granis ſecalis, pane ſecalino, decocta parantur in febribus putridis, addito ſucco citri, vini momento, ſi res exigit, gratiſſima, ſimul etiam convenientiſſima. Farinam ſolam calefactam hi, in ca-

taplasma redactam alii, cum ſucceſſu partibus podagra vexatis applicari perhibent. Flores nonnullis arcani ſunt ad morbos tum alios, tum maxime ad partum difficilem mulierculis noſtris; ſed rara confidentia ſuperat morbum. An adeo mirabiles aquæ panis in epilepſia vires? ſpiritus ſecalini miræ laudes dictæ TEN RHYNE? Grata aciditate in nonnulla mineralia potentius agere ipſa aqua forti, ETTMULLER. Cæterum panis ſecalinus vino intinctus egregie analepticus, Fr. HOFFMANN *de præſtantia remed. domeſtic.* Hoc maritum veneris immodico uſu pene exanimem viribus & vitæ reddidit *ab* HEER. Decoctum panis analepticum, BOERHAAVE, maxime vino & aromatibus conditum.

TRITICUM. *Offic. Botan.* Claſſis Nat. Graminum. *Germ.* Weitzen. *Gallis* Froment. *Anglis* Wheat. *Italis* Formento.

TRITICUM *hybernum radice annua, ſpica mutica.* Generaliter omne granum frumentaceum ex ſpicis tritum, ac trituratione expurgatum olim ſignificabat Triticum. Cereris hæc grana integra comeſta, ut hordeum, difficillime digeruntur, etiam ſale adjecto cocta, cum in ventriculo pondus, flatus, capitis dolorem, oculorum caliginem, alvum adſtrictam GALENO, ſociis & aliis attulerint, ut jam recte HIPPOCRATES triticum hordeo valentius eſſe, monuerit.

Habemus imo. FARINAM tritici, unde panis & farina *offic.* 2do. Farinam poſt germinationem exſiccati tritici, unde SAPA, qua vegetabilia loco Sacchari aut mellis, non adeo durabili connubio, condiuntur. 3tio. AMYLUM, quod quia abſque mola ſemper olim

pa-

pararetur, ita dictum, nihil aliud eſt, quam optimi tritici in nonnullis regionibus, corrupti tantum in aliis, aut etiam reſiduarum a farina craſſa partium, ſed mentum, in paſtam albam, friabilem, magno labore lævigatum; unde dilutum amylum, pulvis cyprius, ad glutinandos libros gluten, quæ tamen ex ſolani tuberoſi eſculenti radicibus commodius utiliusque pararentur. *The Gentleman's Magazine* for ſept. 1752. 1753. Habemus etiam furfures, ut & tritici flores.

Inter hæc vero omnia ſcitu non indigna ſunt ea, quæ a *Cl.* BECCARIO capta ſunt de farina optimi Tritici furfuribus probe repurgati, in *Bononienſi Scient. & Art. Inſtit. & Acad.* T. II. Part. I. experimenta, quibus edocemur aquam ex hac una parte ſolvere amylaceam dicendam naturæ quoad omnia vegetabilis, aliam vero intactam relinquere atque hanc glutinoſam ſuam originem detrectare, & per omnia ſic ſe præbere quaſi eſſet ab animante quopiam profecta: nam & illa in digeſtione, acoris indicium nullum dare, ſed intra paucos dies fœtere, corrumpi cadaveris modo, tum liquari, effervefcere cum acidis quibuscunque, & in cæteris alcalina omnia imitari, etiam in deſtillatione alcalicum genium magis commonſtrare obſervavit; nam & ſpiritum urinoſum olei utriusque & ſalis volatilis tantam vim fudit, quanta ex pari cornu cervi pondere prodire ſolet. An inde ratio cur ex Tritico confici Phoſphorus poſſit? an & aliæ vegetabilium ſubſtantiæ, ex quibus confectus, eandem naturam habent?

USUS MEDICUS. Aqua decocti tritici demulcens, infantum quibusdam in regionibus potus eſt ordinarius; an adeo utilis, quia cito aceſcit? ex oryza tutius pararetur. Farina ipſo grano integro minus te-

nax, lenta tamen, cum aqua in cataplasmatis conſiſtentiam cocta ad inflammata loca laudatur, cum lacte ad movendas ſuppurationes Aliis: ſicca, ut & amylum, ad intertrigines, loca excoriata, eryſipelas, ſerpiginem, ſudores, dum ſiccare conſilium, cum creta, ceruſſa, pulvere roſarum rubrarum, utiliter adhibetur.

Amylum inviſcans eſt acrioris ſeri, in pectoris & inteſtinorum morbis, tabellis, paſtillis, clyſteribus adhibitum. Gluten, ſi liquidius & tepidum, cochlearis menſura ſorbendum, ſanguinem rejicientibus commendat DIOSCORIDES. Furfures ſcopo demulcente in aqua pro clyſtere coquuntur, balneis pedum emolliente ſcopo adduntur. Flores ad leniendas inflammationes nonnullis laudantur.

ZEA *Offic. Botan.* Triticum. Claſſis Nat. Graminum. *Germ.* Speltz. *Gallis* E'peautre, *Anglis* Spelt. *Italis* Spelta.

TRITICUM *Spelta floſculis lateralibus maſculis, muticis, involucro deſtitutis.* plus hordeo, minus tritico nutrit, ut in medio eſſe tritici & hordei GALENUS dixerit. Tritico viſcidius ad obſtructiones magis diſponit, ori gratum, in panificia, cereviſiam pariter digeſtum. An Zea Græcorum Far ſit Romanorum multi diſputant.

USUS MEDICUS vix ullus, granum paucis officinis receptum, in hæmorrhagia uteri ſorbendum dedit HIPP.

Ex modo recenſitis Cerealibus noto artificio panis fit: ex Tritico maturo, non admodum recenti, nec vetuſto, ſolo pingui enato, repurgato, nec vitiato, bene

bene pertritus, fermentatus, ſalitus, coctus, optimus; licet quoad diverſas farinæ partes, parandi, coquendi modum, multa hujus differentia.

USUS MEDICUS ſuadet bis coctum, ſale, aromatibus, leviter conditum, omni glutine perfecte liberum; hunc in morbis viſcerum debilium optimi nutrimenti eſſe *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN *Comment. I.* MICA panis in pultem cocta aptius infantibus alimentum, quam farina, quod matribus inculcandum. Cæterum veteribus adhuc alia recenſentur frugum genera; hodie nobis non certo nota, & etiamnum mortales plurimi pane CASSAVA, ex radice Jatropha *manihot* venenata, confecto vivunt, alii alio nutriuntur. Et ægris ſuis grana SAGO, ut & gelatinam de SAGO, Angli Medici in cibum concedunt, HUXHAM. *De morbo colico Damnoniorum.* Londini 1739.

LEGU-

LEGUMINA.

LEGUMINA quaſi manu & ſine falce lecta, ut CORRAEUS:

Agricola ſi quando manu cerealia capit.
Semina, & e terra ſine falce legumina vellit.

Cerealibus adnumerata veteribus fuere GALENI teſtimonio, dum dicit: legumina ea appellant cerealia, ex quibus non fit panis. Hodie rectius diſtinguuntur.

Leguminum facultates mala notavit nota HIPPOCRATES, & poſt illum GALENUS: flatulenta, & concoctu difficillima dicunt, haud recepta ſententia. Diſtinxere adhuc, quae cito coctione emollirentur, & vocavere τεϱαμνα, quæ minus, ατεϱαμνα, ſeu δυσεψανα.

CICER *Offic. Botanicor.* Claſſis Natur. Papilio: *Germ.* Kichern. *Gallis* Pois chiche, *Anglis* Chiche. *Italis* Cicerchia.

CICER *foliolis ſerratis.* Rubrum officinale magis eſt, album culinare, promiſcue tamen uſurpatur. Semen eſt ſphæroideum rotundum fere, licet anguloſum, piſo majus. Veteribus inter cibos viliſſimum, non tam cito in aqua emolliendum, difficilioris eſt digeſtionis.

USUS

USUS MEDICUS. Ciceris vires adeo diureticas, ut renibus, & veſicæ exulceratis nocere poſſint, DIOSCORIDES. Nigra potiſſimum vim habere abſtergentem, eamque adeo potentem, ut contractos in renibus calculos evidenter frangant, & comminuant, GALENUS; hos dein deſcribunt plurimi alii, ſed & cautior TOURNEFORTIUS ſe compertum habere, decoctum ciceris dolores atroces adferre, ſi in renibus, vel veſica calculus fuerit, pronunciavit. Ex diuturno & frequenti hujus uſu nil obſervatum *Illuſtr.* L. B. van - SWIETEN. Alii inter medicamenta calculum pellentia decoctum, cujus diutino & patienti uſu EUGENIUS veſicæ calculos comminui, expelli LAUREMBERGIUS, affirmant, laudatiſſimum habent.

ERVUM, & OROBUS *offic.* CICER. *Botan.* Claſs. Natur. Papilion: *Germ.* Orobus. Erwen. *Gallis* Ers. *Anglis* the bitter Vetch. *Italis* Ervo.

CICER *leguminibus pendulis articulatis.* Semina ex rotundis anguloſa, fuſca, ſpadicea, amara, ingrata, uti raro veteribus, ita neque nobis in uſus alimentares adhibentur. Quod ſuppeditent cibum ingratiſſimum, eumque adhuc mali ſucci, hinc a cibis hominum alienum ervum fuiſſe, monet PLINIUS, vomitiones movere, capiti ſtomachoque oneroſum eſſe, genuaque gravare affirmans, quod jam antea HIPPOCRATES obſervaverat; alia ex ervino pane infortunia alii habent.

USUS MEDICUS internus rarus, GALENO laudatur, qui ex ervo cum melle medicamentum parari, quod in iis, quæ in thorace hærerent, expectorandis, nulli eſſet ſecundum. Ervo Anguſtum curatum

tum reliquit PLINIUS. Externus frequentior, dum farina reſolventibus cataplasmatibus additur. Orobi verni, ſeu ſylvatici purpurei verni C. B. infuſum, contra lumbaginem valere RITTER. *Acad.* N. C. Vol. X.

FABA *Offic. Botan.* Vicia L. Claſſis Nat. Papilion: *Germ.* Bohnen. *Gallis.* Féve. *Anglis* the Bean. *Italis* Fava.

VICIA *caule erecto, petiolis cirrho deſtitutis;* antiquiſſimis jam nota temporibus, & edulis, & ſalubris, etiam in panem coacta fuit: docent Lomentum, Fabacia, PLINII. Cruda ſaporem leguminoſum habet, qui coctione miteſcit. Forma nota eſt. Flores fabarum ſubtiliſſimum halitum habent, etiam caput tentantem, unde adagium. Ex his aqua florum fabarum in officinis. Stipites cum foliis combuſti in cineres, dant ſalem ſtipitum fabarum, acrem, alcalinum.

USUS MEDICUS. Fabas pectori amicas ad tuſſim laudat DIOSCORIDES. Farina inter farinas reſolventes recipitur, quæ & ſicca, vel in cataplasma cocta adhibetur. Aqua florum fabarum cosmeticum in ſcopum domicellis in uſu eſt; aqua ex tota planta, multis aliis ex ſiliquis, contra calculum arcana: an ſatis certa fide? narrant tamen BARTHOLINUS, GESNERUS. Sal, communes ſalis alcalini dotes, & utiles, ſulphure haud enervatus, poſſidet. Salis vero enixi naturam in officinis potiſſimum habet.

LENS. *Offic. Botanicorum* Cicer. Claſs. Natur. Papilion: *Germ.* Linſe. *Gallis* Lentille. *Anglis* Lentils. *Italis* Lente.

CICER *foliolis integris, ſtipulis indiviſis;* ſemen dat, quod ex duobus ſegmentis ſphæricis compoſitum, durum, politum, obſcure flavum, aut rubicundum, aut

aut nigricans. Minutulum legumen ſolis pauperibus in antiquitate relictum fuit, licet ſemper ſummis placuerit Philoſophis. Elephantiaſim, cancrum, a diuturniori ejus uſu inducta, relinquere GALENUS, DIOSCORIDES, epilepſiam alii.

USUS MEDICUS decocti primi lentium, ab Arabum traditione ad nos, in plurimis morbis vulgo multus, præcipuus in expellendis variolis. Sunt qui rideant, ſunt qui probent. Farina, ut farina fabarum, reſolvens. Infuſionem lentis paluſtris pro infallibili contra icterum ſecreto habet RAJUS.

LUPINUS *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Papilion. *Germ.* Feigbohnen. *Gallis* Lupin. *Anglis* the Lupin. *Italis* Lupino.

LUPINI *calycibus alternis, appendiculis lateralibus nullis:* ſemina, officinalia, majuſcula, orbiculata, non nihil anguloſa, compreſſa, una parte cava, foris albida, intus ſubluteа, & perquam amara, coctione miteſcentia aliquantulum, olim edulia fuere, hodie vero e re cibaria expulſa ſolis officinis relinquuntur.

USUS MEDICUS internus multis ſuſpectus ex AVERRHOIS opinione, & obſervatione *Sim.* PAULLI. Externus multus in tumoribus, contuſionibus, farinæ cum aceto, oxymelle ſimplici, compoſito, in cataplasma coctæ. In gangræna itidem extollunt Medici, & Chirurgi in lixivio coctam, additis ſcordio, croco, aceto.

PHASEOLUS *Offic.* & *Botan.* Claſs. Nat. Papilion: *Germ.* Welſche Bohnen. *Gallis* Haricot. *Anglis* French Bean. *Italis* Fagivólo.

PHASEOLI *caule volubili, leguminibus pendulis, compreſſis, toroſis*, ſemen, formam fabarum, ſiliquas

quas nec adeo craſſas, nec lanugine obductas, in acumen deſinentes, habet. Nutrimentum idem, ac fabæ, concedit, & quidem mollius.

USUS MEDICUS nullus. In lithiaſi tamen LINNAEUS.

PISA. *Off. Botanic.* Claſſis Natur. Papilion: *Germ.* Erbſen. *Gallis* Pois. *Anglis* Peas. *Italis* Piſello.

PISA *Stipulis crenatis*: Subrotunda hæc ſemina in uſum alimentarem adhibita, fabis præferuntur GALENO, quod minus flatulenta ſint.

USUS MEDICUS nullus.

VICIA. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Papilion: *Germ.* Wicken. *Gallis* Veſſe. *Anglis* Vetch or Tare. *Italis* Vezza. s. Veccia.

VICIAE *ſiliquis ſeſſilibus, foliis retuſis, lateſcentibus*, ſemina, difformiter globoſa, nigra, ingrata, pecudum non hominum jam GALENI tempore pabulum, ni premeret annonæ caritas. Hodie in uſus alimentares nunquam adhibentur.

USUS MEDICUS vix ullus. In Anglia nutrices incoquere puerorum potui, ad variolas, & morbillos expellendos ALLEYNE.

Plurimi his adhuc Fœnum græcum, Papaver, Linum, Cannabim, Seſamum, & alia adnumerant, ſed quod in uſus alimentares non amplius adhibentur, & ex hac claſſe omnia non ſunt, ſuis dicentur capitibus.

Lathyrus tamen *eſculentus* aut Botanicis *ſativus*, melius *Cicercula* dictus Tergeſtinis, et Forojulienſibus in cibum cedit.

OLERA.

OLERA.

Ab alendo, quod oleribus alerentur homines, antequam fruges, & carnes eſſent. ISIDORUS, PLINIUS. Eſt in his incredibilis ſæpe vis urinoſi ſalis Betæ, Braſſicæ, Atriplicis teſtimonio, in aliis tamen acidi ut in ſequente.

ACETOSA *Off. Botanicorum* Rumex L. Claſs. Panci-ſtam. *Germ.* Saueramp̄f. *Gallis* Oſeille. *Anglis* Sorrel. *Italis* Acetoſa.

LAPATHUM *acetoſum, ſexu diſtinctum, foliorum ſagittatorum hamis brevibus.* HALL. Acetoſa latinis, Græcis oxalis, in utraque lingua ab aciditate dicta, plures habet ſpecies, quarum tamen tantum duæ in uſum culinarem & medicatum veniunt, ſcilicet: longifolia & rotundifolia. Juſcula cum acetoſa fiunt gratiſſima, & farcta ad manducandas carnes, piſces, ova, quæ inde gratiam acquirunt, noſtris in menſis uſitatiſſima ſunt. Tota planta officinalis eſt; folia, radix maxime, & ſemen. Recentis folia grate acida, adultæ ſtupefacientia, ſenis effœta radix.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi humores ſoluti in putredinem vergunt, in febribus acutis, bilioſis, putridis, in ſcorbuto putrido, diarrhœa, dyſenteria, bilioſis, eximius: imo in ſcorbuto cum diſſolutione humorum putrida, rancida, ſero lactis cum aliis incoctæ plantæ fere ſpecificus. Miſcendo acetoſam & cochleariam etiam ſimul creſcentes, in juſculis avenaceis, ſeſe curare a ſcorbuto Grœnlandos, author eſt BARTHOLINUS. Scorbuticos, dum inter alimenta

ta immiſcerentur folia acetoſæ, quam plurimos curatos, *in Noſocom. Pariſ.* GEOFFROY. Folia ſub cineribus in proprio humore cocta, macerata, ad maturandos abſceſſus laudantur. Radix acetoſæ, ut etiam ſemen, non adeo acida, quam roborantia, in alias indicationes adhibentur. Exſiccatæ radicis infuſum rubellum eſt, inſtar clareti, quod multis in ſcopum diæteticum magni habetur.

PRÆPARATA. *Conſerva*, *Aqua*, *Syrupus*. Aqua proſcribi poſſet.

APIUM paluſtre *Off. Botan.* Claſſis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Eppich. *Gallis* Ache. *Anglis* Smallage. *Italis* Appio.

APIUM *foliis caulinis cuneiformibus*, in menſis non adhibetur, utpote jam veterum teſtimoniis ſuſpectum, ſed cultura manſuetum apium fit; id dulce, ſeu *Celeri* Italorum vocant, unde plurima veterum loca etiam pugnantia pateant. Dicit GALENUS apium inter cætera familiariſſimum eſſe, ori, ſtomachoque gratiſſimum: apio gratiam vulgo eſſe, & in condimentis gratiam habere PLINIUS; ſed & idem apium defunctorum epulis feralibus dicatum ſteriles reddere mares, fœminasque, & comitialem morbum inducere, ex aliis ſcripſit; unde plantæ laus, & infamia. An recentis radicis, ob vaporoſum principium, cerebro, & nervis inimicum, uſus internus ſuſpectus? Officinæ habent radicem inter V aperientes; ſemina quæ parva, gibba, gryſea, inter IV. calida minora.

USUS MEDICUS totius plantæ diureticus, incidens, etiam infarctis pulmonibus cum melle proficuus: Radicis idem. Succus pluſimis experimentis in deter-

detorgendis ulceribus mirabilis, vulneribus utilis, unguentis ad cancrum adhibitis, chirurgis multis additus. Semina radicibus magis aromatica eundem fere uſum habent. Planta apoplecticis, epilepticis, vertiginoſis noxia habetur LINNAEO.

BETA *Offic. Botanic.* Claſſis Natur. Incompletarum. *Germ.* Bete, Biſſe. *Gallis* Poirée. *Anglis* Beets. *Italis* Beta v. Bieta.

Olus hoc in hortis cultum ſatis molle, ut alia menſis adhiberi poſſet, ut a veteribus etiam adhibitum fuit. Meminit GALENUS cujusdam edulii ex lente, & beta concinnati, quod non ſanis modo, ſed etiam ægrotantibus exhibebat HERACLIDES TARENTINUS. Hodie albæ folia, & coſtæ in menſas recipiuntur; rubræ cauliculi elixi condiuntur, nec ultimum locum inter bellaria habent. Cæterum plures betæ ſpecies ſunt, eſt enim *alba*, *rubra vulgaris*, & *beta rapa* dicta.

USUS MEDICUS folius ſucci betæ, ſemper aqua temperandi, errhinnus.

BRASSICA. *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Crucifor: *Germ.* Kohl. *Gallis* Chou. *Anglis* Cabbage and coleworts. *Italis* Cauli, & caolo.

BRASSICA *capitata rubra* C. B. ſemina officinis largitur. Inter hortenſia olera principatum omnium conſenſu obtinens Braſſica, plures, culinis uſitatas & ſalubres ſpecies exhibet; capitatam, non capitatam, viridem, fuſcam, criſpam cæruleam, albam; eſt etiam, quæ ex florido caule cauliflora dicatur, ſicut ex tumente caule, caulo-rapa.

Veteribus ſacra, & adorari ſolita, a maximis laudata Philoſophis eſt; CATONI pro univerſali medicina habita, etiam VARRONI contra peſtem auxilio fuit. Nihilominus id tenendum, omnium braſſicarum decoctum ſummopere fœtere, ſtatim putreſcere; educit etiam experimentum magnam copiam ſalis alcalini volatilis, & ex capite mortuo ſalem alcalinum fixum, ut inde, quibus conveniat, quibus exhiberi non debeat, haud obſcurum ſit. Officinæ aſſervant ſolam braſſicam rubram, & ſemina.

Ex Braſſica *radice napi* panem confici poſſe ſapidum, nullam corpori moleſtiam inducentem, dum hæ radices cortice abjecto exſiccantur, exſiccatæ in farinam moluntur & addito fermento in panem farina cogitur & excoquitur, in Vol. IV. *Collect. Francon.* 1759. docet GLASSER.

USUS MEDICUS in cauſa acida utilis. An inde intelligitur, cur laudetur in ſcorbuto? in podagra? ebrietate? cur conferat raucis, aſthmaticis, hydropicis? cur ſit vulneraria, etiam antiphthiſica? Empiricum decocto braſſicæ curaſſe ulcus ſinuoſum, quod ab aliis curari non poſſet MAUR. HOFFMANNUS. Nonne decocto admodum ſaponaceo, alcaleſcente, ſordidum depurabatur ulcus, & in conditionem vulneris redigebatur? Præterea braſſicam in ulceribus, & lepra vino incoctam admodum utiliter adhiberi reliquit CAMERARIUS. Externe folia bubonibus & anthracibus cum oleo raparum feliciter imponi DIEMERBROECKIUS. Scopo maturante, emolliente, cocta in cataplasmatis conſiſtentiam, adhiberi poſſunt iisdem, vel aliis tumoribus. Foliis braſſicæ infantum tinea laborantium capita teguntur; calefacta etiam folia locis cantharidibus vexatis applicantur. Hydropicam

picam potu muriæ braſſicæ conditæ curatam etiam legimus.

CHÆROPHYLLUM. *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Umbellifer. *Germ.* Kerbelkraut. *Gallis* Cerfeuil. *Anglis* Chervil. *Italis* Cerefoglio.

CHAEROPHILLUM *ſeminibus nitidis, ovato-ſubulatis.* Olus ſuaveolens, & ſapidum, ori gratum, ventriculo conveniens, eſtur in acetariis crudum, in brodiis incoctum; exſiccatum vix multas vires retinet, ſed in prunas ardentes injectum, ut nitrum fulgurat.

USUS MEDICUS ab omni antiquitate jam multus; nam licet nec hodie certum, an chærophyllum noſtrum DIOSCORIDIS ſit Gingidium, aut Scandix, quanquam illico LINNAEUS ſcandicem nominaverit, tamen ſub ipſo jam chærophylli nomine multæ laudes inveniuntur. Chærophyllon canceratis mederi, ex aqua mulſa pituitam reſolvere, urinam, & menſtrua pellere, tritum cum axungia vetere parotidas diſcutere, adhæc ſuccum potum ſanguinem ob caſum, percuſſionem, vel contuſionem, extravaſatum, certo experimento diſcutere, dixere. Sunt qui ad tumores duros diſcutiendos, ad inveterata cutis mala, impetiginem, lentiginem, ſcabiem, laudent ſuccum ſero lactis dilutum, matutino tempore in lecto hauſtum.

Vis ſolvens in morbis hypochondriacis, & melancholicis utilis, conſtanti experimento deprehenſa eſt. Succum cum nitro, & ſyrupo V. rad. aperientium in qualibet hydropiſi maxime proficuum, quarta quaque hora aſſidue ſumptum, expertus GEOFFROY; quin addit, hoc ſi medicamento non curetur hydrops, vix alio

ſanari. Decoctum ad dolores puerperarum poſthumos ex grumoſo ſanguine exortos ETMÜLLERUS, & expertus laudo, & omnes puerperas juſculis ſolis ex chærophyllo tractatas nulla alia medicina indigere affirmo. Laudatur adhuc ad hæmorrhoides, obſtructiones, renum vitia, vertiginem. Sed an non tentandum, an diuturno uſu medeatur cancroſis? nullum eſt in experimento periculum.

CICHORIUM *Off. Botanic.* Claſſis Naturalis Compoſit. Semifloſculoſarum. *Germ.* Cichorienwegwart. *Gallis* Cichorée, *Anglis* Succory. *Italis* Cicoria.

CICHORIUM *foliis pinnatis, pinnis triangularibus, dentatis.* Duplex eſt, ſativum, & ſylveſtre. Prius magis culinis inſerviens, ſapidum σερις, poſterius acre, ſaponaceum, amarum πικρις veteribus, magis officinis adhibetur.

USUS MEDICUS totius plantæ in hepatis, lienis, ac viſcerum abdominalium obſtructionibus eximius, ſapientum ventribus amicus. Curavit icteros ſatis pertinaces, & difficiles ſolo harum plantarum decocto meraciſſimo, larga exhibito copia, *Illuſtriſs.* L. B. van SWIETEN. Diarrhœa bono eſt ſigno. Succo cichorei condenſato vetulam ictericam, aliis nihil proficientibus, curatam vidit a MOENICHEN; juſculis cichoraceis, in prima menſa hauſtis, melancholia hypochondriaca profligata eſt, RHODIUS; ſolo foliorum uſu, in acetariis comeſtorum, diuturnas & pertinaces febres intermittentes domitas, GEOFFROY. Radicem in febre hectica laudat CRATO. Noviſſime ſpecificum in hypochondriacis, cachecticis, hecticis & febre lenta laborantibus habet, qui omnes fru-

ſructus in his damnat, ROEDDER; an caſto utrimque judicio? Cichorium podagræ opponit SPIGELIUS.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia cichorei non magni uſus. *Extractum* tota vi plantæ gaudens. *Syrupus* de cichoreo bonus. *Syrupus* de cichoreo *cum Rheo* compoſitus, non adeo concinnus, pacate tamen alvum infantibus ſubducens, ad II. III. IV. cochlearia exhibitus. *Radix condita* non ſatis neceſſaria.

ENDIVIA, ſeu SCARIOLA *Offic. Botanic.* Cichorium. Claſſis Natur. Compoſitar. Semifloſculoſar. *Germ.* Endiwien. *Gallis* Endive ou Scariole. *Anglis* Endive.

CICHORIUM *foliis integris, crenatis*, præcedentis ſpecies a nonnullis habetur, ab aliis, vt RAJO, diſtinguitur, & hujus adhuc tres differentiæ, latifoliæ, anguſtifoliæ, criſpæ, recenſentur. Culinis, & officinis adhibentur. Officinalia ſemina, ſimilia ſeminibus cichorii, IV. ſeminibus frigidis minoribus adnumerantur.

USUS MEDICUS recentis plantæ ac cichorii idem.

PRÆPARATA. *Aqua* endiviæ inutilis, endiviæ *Syrupus* bonus.

LACTUCA *Offic. Botanic.* Claſſis Natur. Compoſitarum Semifloſculoſarum. *Germ.* Salat, Lattich. *Gallis* Laitue. *Anglis* Lettice. *Italis* Lattuca.

LACTUCA *ſativa* eſt lactuca officinarum. Lactucarum plurimæ hodie ſpecies in menſis coluntur; eſt

enim lactuca non capitata, capitata, Romana, maxima, Auſtriaca, variegata T. &c. In acetariis crudum, in juſculis elixum, medicis uſibus ſalutare deprehenſum hodie olus, antiquitati modo celebratum, modo vituperatum fuit. Mortuorum cibo relictum, & inferis ſolis uſitatum, AUGUSTUM tandem percuravit. Eunuchion primo Pythagoreis dictum, tum PLINIO, RAJO; an recte confirmatum? Habemus in officinis ſemina parva utrinque acuminata, oblonga, compreſſa, coloris cinerei. Habemus etiam aquam ſtillat. Lactuca agreſtis non eſt adhuc officinalis.

USUS MEDICUS ob vim ſolventiſſimam, & leniter pacantem, eximius. GALENUM multum ab hac planta beneficii in juventute, & ſenectute percepiſſe habemus; dum enim aſſidue os ventriculi bile efferveſcente doleret, ſe lactuca levatum; tum in ſenecta ſtudiis exhauſtum, & continuis laboribus maceratum, dormire non potentem, a lactucis iterum ſe refocillatum reliquit. Phreniticum liberaliore uſu ſe curaſſe DURETUS affirmat. In ſiccioribus alvi conſtipationibus, hypochondriacis, & melancholicis, magna copia ingeſtæ, ut blande alvus ſolvatur, magni ſunt uſus. Hypochondriacum malum uſu lactucarum ſolutum in *Ephem.* N. C. habetur; & his in caſibus ſuccus expreſſus, vel ipſa planta ad libras in ſero lactis cocta, expreſſa, cum motu corporis, frictionibus abdominis, hodie frequenter ſumitur. Semen inter quatuor ſemina frigidiora numeratur. Aqua inutilis eſt.

MALVA *Offic. Botanicor.* Claſſis Natur. Columniferarum. *Germ.* Pappeln. *Gallis* Mauve. *Anglis* Mallow. *Italis* Malva.

MALVA *caule erecto, foliis fere palmatis, obſolete ſerratis.* In re alimentaria non exiguum olim uſum hoc

hoc olus, quod jam eviluit, habuit, ut id omnia teſtantur veterum monumenta, tum etiam celebratiſſimum apud ATHENÆUM medicamentum, ſitim famemque ſedans ex malva, & aſphodelo compoſitum. Adjecta malvæ, doloris mitigativæ, omnimorbiæ, omnibonæ, epitheta uſum medicum ſatis confirmant.

Plurimæ hujus ſpecies ſunt, quæ fere promiſcue in officinis uſurpentur. Habemus radicem, folia, flores, ſemina. Flores tamen ex eadem planta vulgari non ſunt, ſed ex Malva arborea, ſeu roſea folio ſubrotundo C. B. exactius Alcea foliis ſinuato angulatis L. Inter IV. herbas emollientes planta recenſetur.

USUS MEDICUS ratione virtutis emollientis, inviſcantis, & lubricantis, certus. Unde duram alvum, vel tardam movet, acrem excoriatam ſopit, urinæ ardorem & acrimoniam mitigat, etiam inflammationes & ſpasmodicas conſtrictiones tollit, doloris mitigativa, per os aſſumpta, per anum injecta, externe etiam applicata. In conſtipatione, dyſenteria, affectionibus urinariis, ſtranguria, dyſuria, tum & in calculoſis, ubi motus calculus eſt, utilis; tum in pectoris morbis, tuſſi ſicca, acri, convulſiva, in pulmonis, renum exulcerationibus, phthiſi, in inteſtinorum aut aliarum partium inflammationibus, prodeſt. Ipſe FORESTUS a graviſſima dyſuria decocto malvæ convaluit. Doſis Manip. unus. Mulier pro iliaca deſperata habita, aliis nihil juvantibus, juſculo malvæ quotidie aſſumto reſtituta eſt, apud *eundem*. Foliorum malvæ fervidum infuſum, momento ſpiritus vini temperatum egregium ad eryſipelas remedium eſt. Poteſt etiam inſtar potus Thee ſumi. Doſis ad libr. aq. manip. ſemis.

PRÆPARATA. *Conſerva* ex floribus malvæ ſimplicis in iisdem, maxime in tuſſi, phthiſi, renum calculoſis vitiis, laudata. Conſerva malvæ arboreæ vim adſtrictoriam habet.

PETROSELINUM vide de Diureticis.

PORTULACA *Offic. Botan.* omnium. Claſſis Panci-ſtam. *Germ.* Bortzelkraut. *Gallis* Pourpier. *Anglis* Purslain. *Italis* Porcellana.

PORTULACA *foliis cuneiformibus, ſeſſilibus*; in menſis plurimis in regionibus cognita, nobis in officinis fere tantum habetur; veteribus nota, forte tamen cum alia confuſa DIOSCORIDI, & PLINIO. Frigidi, & aquoſi temperamenti eſſe, & paucæ participem auſteritatis GALENUS rectius pronunciavit. Succulenta, & mucilaginoſa tota, ſuccum facile largitur, ſpiſſum, acidum ſpirantem, ſalinum. Ex decocto ſal nitro ſimilis eductus fuit ſæpius. Semen parvum, ex rubro nigrum, inodorum, durum, ſub dentibus crepitans, ſaporem habet leniter ſiccantem.

USUS MEDICUS in febribus æſtivis, bilioſis, inflammatoriis, cum ſero lactis decoctæ portulacæ, optimus; ad eroſiones partium cum febre, ubi acrimonia demulcenda, humorum temperandus motus, conveniens; etiam in dyſenteriis bilioſis laudatus; mucoſo enim ſuo lentore acria inviſcat, acido ſuo putredini reſiſtit. Succum in calculoſa diſpoſitione utilem, ſyrupum ſtranguriæ proficuum, multi habent. Seminis non adeo certa fama fuit, nuper tamen tum ſemen tum planta contra tineam ſpecifica inventa ſunt.

SPI-

Digitized by Google

SPINACHIA, SPINACIA. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Incomplet. *Germ.* Spinat. *Gallis* Epinars. *Anglis* Spinage. *Italis* Spinazo.

SPINACIA *ſemine ſpinoſo.* Molle ſed inſipidum olus, aromatibus temperatum, plurimis in regionibus multum in uſu eſt, facilis digeſtionis, pauci nutrimenti, alvum emollit.

USUS MEDICUS nullus.

His adhuc alia olera addi poſſunt, ut blitum, borrago, bugloſſa, ſummitates lupuli, pimpinella ſanguiſorba, mercurialis &c. quæ, quoniam non adeo hodie in uſu ſunt, in ſua ſingula capita digeſta ſunt.

RADICES.

DAUCUS *Offic. Botanic.* Caucalis Claſſis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Mohr Ruben. *Gallis* Carotte. *Anglis* Carrot.

CAUCALIS *involucris pinnatifidis* duæ ſpecies ſunt, ſylveſtris, & hortenſis, prior medicinæ, poſterior alimentis magis inſervit. Officinalia ſemina ex viridi fuſca, villis eminentibus, & quaſi pilis circumdata, pediculorum forma, aromatica, ſtimulantia, ſubamara, fere acria, in ſcopum carminativum, diureticum, laudata, recenſentur inter ſemina IV calida minora. Radix alimentis adhibita anti-acida, pinguefacit, ARBUTNOT *Practical Rules of Diet.*

VSVS MEDICVS. Radicis recentis ſuccus melle remixtus ad aphthas extollitur; ſuccus excoctus in tuſſi infantum & phthiſi valet, SCHOBERVS. Seminibus vis lithontriptica a plurimis adſcribitur, per caſus etiam HELMONTIO, & *Ephemeridibus* N. C. confirmata. Exhibentur in pulvere ad dr. ſemis, I. bis, vel ter de die ſumendam, infunduntur ad unc. I. II. Radicis promiſcua & non limitanda doſis eſt, cum inter umbelliferas maxime imbecillis ſit.

NAPUS, NAPUM *Offic. Botanicor.* Braſſica. Claſſis Natur. Crucifor. *Germ.* Steck-Ruben. *Gallis* Navet. *Anglis* Navew. *Italis* Napo.

BRASSICA *radice caulefcente, fuſiformi.* Præcedenti dulcior, & gratior cibus, antiquitati etiam multum memoratus fuit.

USUS MEDICUS potiſſimum ſeminis eſt, quod in officinis aſſervatur. Eſtne vis in ſemine napi antidota? Napos minores, nigricantes, raſpatos, cataplasmatis forma applicatos, arthritidem fugaſſe, CHEVALIER *Recueil periodique d'obſervations de Medicine, de Chirurgie, & de Pharmacie* T. I.

PASTINACA *Offic. Botan.* Selinum Claſſis Natur. Umbelliferarum. *Germ* Paſtinack. *Gallis* Panais. *Anglis* Parsnep.

SELINUM *foliis pinnatis, lanceolatis, baſi ſemitrilobis*, in ſylveſtrem, & ſativam a DIOSCORIDE diſtinguitur. Sylveſtris in medicina ſativa longe efficacior habetur. Radicis cortex ex fuſco flaveſcens, carne alba, odoris aromatici, ſaporis ſimilis, non ingrati. Semina etiam officinalia, magna, plana, margine foliaceo cincta, odorata.

USUS MEDICUS aliquando in juſculis medicatis ſcopo reſolvendi, abſtergendi, & diuretico, quas vires habere videtur; utiliter exhibetur infuſa, vel vaſis clauſis leniter cocta radix. Semina in eosdem uſus, ac ſemina dauci laudantur, cum ſucco glycyrrhizæ in pilulas redacta ad calculum, & veſicæ ulcera valent. Suntne annoſæ radices venenatæ? virulenta ab his ſymptomata in *Actis Phyſico-Med. N. C.* vol. VI. DAN. HOFFMANN. Sed erantne vere radices paſtinacæ?

RAPA *Offic. Botan.* Braſſica L. Claſſis Natur. Crucifor. *Germ.* Ruben. *Gallis* Rave. *Anglis* Tournep. *Italis* Rapo.

BRASSICA *radice orbiculari, carnoſa*; ab omni tempore magnum in re alimentaria, & medicina uſum ha-

habuit, vario ſub nomine deſignata. Rapum, & napum, ut ut DIOSCORIDES diſtinxit, conjunxit iterum GALENUS. Non parva raporum gloria eſt, quod unum in templo Apollinis Delphis dicatum e plumbo, beta una ex argento, & raphanus ex auro, ordine quaſi dignitatis in cibis. Ut olim, ita & hodie multum menſis adhibentur rapæ; ſed flatulentæ ſunt experimento BOYLEI; hinc alunt quidem, ſed inflationem pariunt, DIOSCORIDES. Cymæ pro menſis abjiciuntur, licet olim adhiberentur; nobis ſolæ advocantur radices.

USUS MEDICUS. Decoctum raparum non decorticatarum, etiam ſuccus expreſſus addito melle deſpumatus, incomparabile dat remedium contra omnia oris ulcera, maxime vero aphthas; tum & contra pulmonis infarctus deterſiva, & antiſcorbutica vi agens multum præſtat. Difficilem reſpirationem decocto raparum ſæpius curavit LANZONI *Acta Phyſ. Med.* N. C. Vol. I. Tuſſes pertinaciſſimas CRATO; exſiccatarum raparum brodio infantum tabem IDEM aſſerente HOFFMANNO. Externe in lacte coctas, & in emplaſticam formam redactas, locis podagricis calide applicatas, doloris ſedativas habent CRATO, FORESTUS, & alii. Decoctum in teneſmo, & diarrhœa infantum contumaci cum butyro, oleo amygdalarum dulcium, in clyſmate injectum, præſentiſſimam opem ſæpe tuliſſe Fr. HOFFMANNUS *de præſtantia remediorum domeſticor.* Aphrodiſiacæ rapæ non ſunt, licet ex DIOSCORIDE, GALENO, exſcribant multi. Oleum etiam, in quo tantillum ſacchari ſolutum eſt, cum ſyrupo convenienti ad aphthas valet.

RAPHA-

RAPHANUS *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Crucifor: *Germ.* Rettich. *Gallis* Raifort. *Anglis* Radiſch. *Italis* Raſano.

RAPHANUS *ſiliquis teretibus toroſis biarticularibus.* Maximus antiquitati raphano honos fuit, MOSCHIONE, PLINIO authoribus; nam & phthiſim cordis, morbum olim Ægypto familiarem, ignotum nobis, curavit, & in templo ſacratus fuit.

Fabula narratur, ſacros ab Apolline Delphos
Omnibus hunc aliis præpoſuiſſe cibis.
Ex auro, ut raphanum ſacrarent, pondere betam
Argenti, plumbum rapa fuiſſe ferunt.

Sed & braſſicam ARISTOTELES vocavit raphanum. Comeditur cruda aliquando radix & cocta: acrimonia in cortice maxima eſt, ſimilis ac in aliis antiſcorbuticis plantis; & licet hæc coctione multum perdatur, illud tamen ſaccharenum, & dulce quod rapis ineſt, & peculiari arte ſaccharum ſal nativus raparum eſſe demonſtratur, conſtanter deeſt raphano.

USUS MEDICUS, antiſcorbuticus, incidens, aperiens, diureticus. In cauſa tenaci, frigida, mucoſa, cereviſiis, vinis medicatis, injicitur in taleolas diſſecta radix tota, vel ſolius radicis cortex; ſed etiam preſſus ſuccus in ſcorbuto lento, acido, tuſſi, aſthmate, raucedine, iſchuria datur; ita raucedo pertinax raphani ſyrupo curata: aſthma ſiccum, convulſivum, raphani eſu ſublatum, in *Ephem:* N. C. & de aliis morbis alia apud varios exempla ſunt. Extemporaneo experimento ex radice in tenues lamellas ſecta, interſperſo inter ſingulas lamellas ſaccharo, ſyrupi ſpecies habetur, ad eadem mala utilis; utilis itidem cum ſale muria. Lamellæ ipſæ recenter ſale aſperſæ, applicatæ corpori, ru

beſacientes ſunt, iſchiadicis proficuæ, TABERNAEMONTANUS. Folia contuſa, cataplaſmatis forma applicata, dolores, & tumores frigidos artuum tollunt.

RAPHANUS RUSTICANUS *Off.* Cochlearia *Botan.* Claſſis Naturalis Crucifor: *Germ.* Meerrettich, Krain. *Gallis* Raifort ſauvage. *Anglis* Horſe Radiſch.

COCHLEARIA *foliis rad. lanceolatis crenatis caulinis inciſis;* pro ciborum condimento, contuſa, raſa, momento vini aceti adjecto, edendis carnibus, piſcibus, hinc inde adjungitur; præcedenti longe mordacior, radix officinis armoracea audit.

USUS MEDICUS præcedenti in iisdem morbis efficacior. Cereviſias, vina medicata antiſcorbutica, fere ſemper ingreditur; in hydrope multum laudatur; & ipſa arthritis hoc quoque curata eſt, in *Ephemer.* N. C.

RAPUNCULUS *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Rapunzel. *Gallis* Réponſe. *Anglis* Rampions. *Italis* Raponzolo.

RAPUNCULUS *foliis imis cordatis, ſuperioribus anguſtis, ſpica cylindrica, longiſſima;* in acetariis recentes radices adhibentur, cæterum non adeo magni uſus. Aliæ ſpecies plurimæ etiam edules ſunt.

USUS MEDICUS, quod nec in officinis recipiatur, vix ullus.

SCORZONERA *Off. Botanic.* Claſſis Naturalis Compoſ. Semifloſculoſarum. *Germ.* Schlangen-Kraut, Haberwurtz. *Gallis* Scorzonaire, Cerciſi. *Anglis* Scorzonera Viper's graſs.

SCORZONERÆ *caule ramoſo, foliis amplexicaulibus, integris, ſerratis;* in alimentis multum adhibita

ta radix, magni ſemper in medicina facta eſt. Oblonga eſt, carnoſa, variæ craſſitiei, foris nigra, intus albiſſima, fracta lac fundens, cremoris lactis conſiſtentia, ſaporis ſubdulcis, cum leni adſtrictione & aromate. Nutrimentum demulcens optimum concedit incocta juſculis, condita in acetariis; non exacte ſub ſabulo aſſervata adulta, effœta eſſe ſolet.

USUS MEDICUS demulcens in morbis ex acrimonia humorum oriundis, etiam podagricis. ARBUTNOT. l. c. Decocta ex hac radice frequentiſſima unc. ſemis cum aliis, unc. unius, vel & unc. duarum doſi, dum ſola datur. Laudatur iterum ſcopo ſolvente morbis hypochondriacis utilis, ſed tunc ad lib. præſcribi debet cocta, & expreſſa. Succus expreſſus decoctioni præferendus eſt ita, Cl ARBUTNOT. *Practical Rules of Diet.*

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, *Radix condita*, ad quid?

SISER. SISARUM *Off.* Sium VANROY. Claſſ. Natur. Umbellif. *Germ.* Zucker-Rüblein. *Gallis* Chervi. *Anglis* Skirrets. *Italis* Siſaro.

SII *foliis pinnatis, floralibus ternatis;* radices, exiguæ, longæ, napiformes, TIBERIO multum adamatæ, menſis adhuc hodie plurimis in locis magis, quam quidem officinis, celebrantur; aſſumuntur coctæ, in pultem redactæ, aſſatæ, etiam in acetariis conditæ. Saccharum inde tentatum MARGGRAFIO *Acad. de Berlin.*

USUS MEDICUS vix multus, aperiens, vulnerarius tamen.

TRAGOPOGON *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Compoſitar. Semifloſculos. *Germ.* Braunbocksbart. Salſifis. *Gallis* Serſifi. *Anglis* Goats-Beard.

TRAGOPOGON *foliis integris, ſtrictis, calycibus florem ſuperantibus.* Scorzoneræ toto habitu ſi-

milis radix; in uſum alimentarem, & medicum; eodem modo ut illa adhiberi poteſt, & adhibetur.

USUS MEDICUS idem.

His jam etiam radices bulboſæ addi poſſent, ut porrum, cepa, allium, tubera &c. Sed, & hæc in alia capita digeſta ſunt. Dici tamen adhuc de cicutaria debet.

CICUTARIA PANNONICA. CLUS. CHÆROPHYLLUM *Botan.* Claſſis Natur. Umbellif. *Viennenſibus* Peperlein.

CHÆROPHYLLUM *caule lævi, geniculis tumidis, radice turbinata, carnoſa:* jam olim induſtrius CLUSIUS in hortis, & herbidis Viennenſis agri locis prodire, & novo vere ſucculentas radices cum novellis foliis in foro venales reperiri, coqui etiam cum oleo, aceto & ſale, tum primis menſis inferri, prodidit; quam vero ſalubri cibo! ipſe ſe neſcire fatetur. Quin frequentem eius uſum non ſine noxa eſſe, & capitis gravedinem, doloremque ſibi attuliſſe affirmat; ſuſpectæ radices, hodie, tempore quadrageſimæ cum oleo coctæ adduntur iuſculis; coctæ vel crudæ acetariis.

USUS MEDICUS, quantum ſcio nullus, ni quod etiam certus noverim, hoc anno 1763. plurimam plantæ tenerioris vim officinis nonnullis divenditam, in extractum coactam fuiſſe, & pro Cicutæ extracto tam exteris quam noſtratibus diſpenſatam. An jam mirabile diſſonas adeo de extracti Cicutæ effectibus obſervationes eſſe? quod ſi etiam verum ſit ex pura hac planta extracta confecta non eſſe alias murinum fœtorem non adeo habitura, inconcuſſum ſemper eſt, adulteratum illud Cicutæ fuiſſe, nec eam, quam adhibere intentio fuerat, medicinam morbo applicatam fuiſſe, ſicque ſæpe medicamenti alicuius laudes Pharmacopæorum ignorantia ſugillari.

FRUCTUS.

FRUCTUS.

AMYGDALÆ *Off. Botanic.* Claſſis Natur. Calyciflorarum *Germ.* Mandeln. *Gallis* Amandes. *Anglis* Almond. *Italis* Mandole.

AMYGDALUS *foliis ſerratis, infimis glanduloſis;* ſuas officinis divitias largitur. Duplex amygdalus; dulcis, & amara, iam DIOSCORIDI nota fuit, dulcem enim eſui, amaram medicinæ magis aptam eſſe monuit, ut etiam hodie ex dulcibus non ſolum pulticulæ, placentæ, panes, quos marcios vel marcipanes vocant, conficiantur, ſed etiam ad temperandam aliarum rerum acrimoniam, infinita in menſis varietate intermiſceantur, ſaccharo incruſtentur. Plurimum alimenti habent. Id quod in amaris amarum, alembicum tranſcendit volatile, homini innocuum, gallinis, & omnibus fere avibus noxium, vulpibus etiam venenum eſſe DIOSCORIDES reliquit. Oleum ex amaris preſſum non amarum, ſed dulce eſt. Dulcium oleum preſſum longe citius aliis oleis preſſis ranceſcit. Rancidum venenum eſt. Furfures ad detergendas manus commode adhibentur.

USUS MEDICUS in ſcopum nutrientem obtundentem acrimoniam, relaxantem. Emulſio ex amygdalis dulcibus recentibus, decorticatis, varia ſpiſſitudine, ab unc. ſemis ad unc. unam præſcriptis, facta laudatur, acuitur aliquot amygdalis amaris ob ſaporis gratiam. Oleum recenter preſſum, inodorum, & inſipidum fere, emollientiſſimum eſt, & in illis morbis, ubi acrimonia humorum demulcenda eſt, criſpatæ, & induratæ partes ſolidæ relaxandæ, acrimonia obtundenda, ut urinæ ar-

 dore,

dore, ejus ſuppreſſione, dolore nephritico, colico, ſuppreſſa puerperis alvo, pectoris aſperitatibus, per ſe, vel aliis junctum, varia in variis caſibus doſi, ab unc. I. II. ab lib. ſemis lib. I. feliciter exhibetur, per os potum, per anum injectum; puerperis per ſe ad unc. I. ſæpius datur, vel etiam juſculis calidis commiſcetur; clysmate etiam injicitur.

ARMENIACA MALA *Off. Botanic.* PRUNUS. Claſſis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Apricoſen. *Gallis* Abricots. *Anglis* Apricocks.

PRUNUS *floribus ſeſſilibus, foliis ſubcordatis.* Fructus fere globoſus, etiam ſulcatus, intus foriſque aureus, carnem magis farinoſam, minus ſucculentam perſicis, oſſiculum compreſſum, læve, nucleum non injucundum ſubamarum habet. Crudus, coctus, eſtur fructus, etiam conditus, exſiccatus.

USUS MEDICUS vix multus; eſt tamen analepticus.

AVELLANÆ NUCES. *Botanic.* CORYLÆ. Claſſis Natur. Incompletar: *Germ.* Haſelnus. *Gallis* Noiſette. *Anglis* Haſelnut. *Italis* Nocelle.

CORYLÆ *ſtipulis ovatis, obtuſis;* in uſum alimentarem magis, in medicum minus impenduntur, minus oleoſæ, magis compactæ, duræ ſunt.

USUS MEDICUS nullus.

AURANTIA MALA *Offic.* CITRUS *Botanic.* Claſſis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Pomerantzen. *Gallis* Orange. *Anglis* Oranges.

CITRUS *petiolis alatis.* In octona loculamenta diviſibilis fructus globoſus duplex eſt. Dulcis corticem carno-

carnoſum, unam, duas lineas craſſum, coloris extus crocei aurei, intus albidi, cum medulla ſubflava dulci vinoſa habet. Amarus ſubtriſti colore flavet, glanduloſus magis, odoratior medulla acriori. Prior noſtris uſibus acetariis, medicis poſterior potiſſimum dicatur, licet promiſcue uterque uſurpetur.

Ex Citro aurantio in officinis varia habentur; 1mo. *Flores* admodum odorati. 2do *Folia* aromatica amara etiam oleo gravida nuper noſtris officinis inducta. 3tio *Cortices* oleo plurimo eſſentiali fœti. 4to *Caro* ſucco ſolvente detergente plena.

USUS MEDICUS hujus pomi in plurima utilis; corticis merito ſeu ſiccati, ſeu conditi, in aliam cardiacorum claſſem relata vis, ſtimulans, incidens, ſtomachica, & carminativa in cauſa frigida. Siccatus in pulvere ſumi poteſt *cortex* : a ſcrup. ſemis, uno, ad drach. ſemis; conditus per taleolas, vel electuarii forma ad unc. unam non limitanda doſi, in morbis ventriculi a laxitate, muco, flatibus; recens cum ſaccharo contundi, & ſic in electuario ſumi, aut ſuperfuſo ſpir. vini forma infuſi ſpirituoſi, in easdem indicationes dari poteſt.

Caro aurantiorum dulcium comeditur ſola, vel ſaccharo condita, grato æſtivis caloribus refrigerio. *Succus* ſolvens hypochondriacis, & febrientibus utilis, his non præſcripta doſi, datur illis in ſero lactis, decocto hordei ad unc. II. IV. Acidorum ſuccus ad unc. I. II. III. expreſſus aquæ lib I. immixtus, ſaccharo contemperatus, potum dat gratiſſimum ad ſitim extinguendam, ſanguinis æſtum temperandum, maxime in bilioſis, & febre putrida laborantibus; hinc etiam ablato

 corti-

cortice priſmis ſecta incoquuntur poma aurantia. Eſt præterea in ſcorbuto putrido multis probata, nec ingrata medicina. Adhæc pulvis *foliorum* aurantiorum drachmæ ſemis bis de die doſi nuper in convulſionibus, epilepſia tentatus a *Cl.* STOERCK non ſpernendos in multis effectus edidit, etiam *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN confirmavit.

PRÆPARATA etiam varia ſunt. *Flores conditi* ad tertiam cardiacorum claſſem vere ſpectant, ut etiam quæ ex his deſtillatur *Aqua Naphæ* officinis dicta. De corticibus jam dictum eſt. Eſt *oleum* expreſſum, & deſtillatum, prius poſteriori gratius, valentius; utrumque ad gutt. II. III. V. elæoſacchari forma exhibetur: eſt medicamentum ſtimulantiſſimum. Cæterum, & fricando ſaccharum ad cortices recentes aurantiorum, elæoſaccharum egregiæ virtutis, in iisdem caſibus utile conficitur. *Syrupus* corticum aurantiorum laudandus. *Eſſentia* proficua ad gutt. XX. XXX. ſola vel aliis juncta. Notari meretur, eſſentiam aurantiorum ex vini ſpiritu, ſummo ſub frigore efficaciorem, quam alio tempore, obtineri, de BERGEN *Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I.*

CERASA *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Kirſchen. *Gallis* Ceriſes. *Anglis* Cherries. *Italis* Ceregie.

CERASUS *foliis ovato-lanceolatis.* Ceraſorum variæ ſunt differentiæ, quæ, crudæ, coctæ, diverſo modo præparatæ, in uſus alimentares adhibeantur. Laudatiſſima ſunt acidiſſima, nigra, & quaſi ſanguineo ſucco turgidula. Condiuntur pro bellariis; contunduntur pro vino ceraſa.

USUS

Digitized by Google

USUS MEDICUS in morbis chronicis, ubi obſtructiones reſolvendæ, impacta reſeranda, ſpecificus: melancholicis, atrabiliariis, maniacis, tanta copia, ut diarrhœam inducant non cito ſupprimendam, ſumpta plurimum proſunt, atque hæc curatio raro *Illuſtr.* L. B. van - SWIETEN fefellit. In ea vero ſcire juvat maxima doſi exhibenda eſſe, minus in libris, quam unciis peccari; matutino tempore ſumenda, jejuno ſtomacho, nec fermentescibiles liquores ſuperbibendos; dari etiam cocta poſſe. Cum jure, ptiſanis, pro potu ordinario in febribus utiliter incoquuntur; ſolvunt enim, reficiunt etiam, & ptiſanam ſapidiorem reddunt. Sed eſtne nigris vis nervina, antiſpasmodica, ſubanodyna, uti LINNÆUS contendit? Nucleus an utilis? Gummi Ceraſorum emolliens eſt, mucilaginoſum, inviſcans, in aliam indicationem utile.

PRÆPARATA. Ceraſa acida, *condita*, acute febrientibus & grata, & analeptica, & utilia, ut & *Syrupus* ceraſorum acidorum, habentur. *Aqua* ſtillatitia ceraſorum nigrorum ſatis grata, reficiens. *Spiritus* ceraſorum nigrorum ab Helvetis ad nos adfertur: multum deprædicatus, cardiacus, carminativus, is loquelam amiſſam reſtituit apud HARTMANN.

CITREA MALA *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Calycifloraruın. *Germ.* Citronen. *Gallis* Citron. *Anglis* Citrons. *Italis* Citroni.

CITRUS *petiolis linearibus.* Fructus oblongus plerumque, raro globoſus, maturus aurei citrini coloris, odoris fragrantis, ſaporis acris, amari, pulpam habet in varia loculamenta diviſam, fibroſam, acidam. Menſis pro condimento inſerviunt, flavedo, & ipſa

ipſa pulpa, cujus ſucco carnes, piſces, & alia irrorantur. Succus aquæ fortis vegetabilis ſpecies margaritas, corallia, teſtacea ſolvit. CHAMBON; oleo inviſcatus in calculo utilis. IDEM. vide *Limonia*.

USUS MEDICUS diverſarum partium diverſus; & in diverſas cardiacorum claſſes redigendus. *Malum* ipſum certius cardiacum excitans, quam omnes lapides pretioſi officinarum. *Pulpa*, ut & ejus ſuccus, in ſcorbuto putrido, morbis bilioſis, plurimum valet. *Cortex* exterior, *flavedo* officinis dicitur, ea oleo ſtimulante gravida, vino infuſa, recens, mirum reficit & excitat, etiam in ſuſcepto miasmate laudata, ſtomachica eſt, carminativa.

PRÆPARATA. *Cortex* citri conditus. *Syrupus* de corticibus citri egregiæ virtutis. *Caro* condita non ſatis noti uſus. *Conſerva* pulpæ, ſiti, & putredini adverſa; ut & *Syrupus* de acetoſitate citri. *Aqua* ſtillatitia citri, aqua ſtillatitia totius citri utraque laudanda. *Spiritus* corticum in lethargo deprædicatur. *Oleum* citri ad ſpeculum preſſum optimum, ſed raro in officinis eſt, oleum citri *deſtillatum* ſemper, etiam bonum.

CITRULLI *Offic. Botanicor.* CUCURBITA. Claſſis Natur. Incompletar. *Germ.* Citrullen. *Gallis* Citrouille. *Anglis* Citrul.

CUCURBITA *foliis multipartitis.* Cucurbitarum hæc ſpecies in uſum alimentarem, & medicum eodem modo vocatur. Pulpa cruda raro, ſæpius cocta ſumitur, non multi nutrimenti.

USUS MEDICUS ac cucurbitæ idem, magis tamen ad febrium æſtum, & bilis temperandum furorem

Digitized by Google

rem laudatur. Aquam ſtillatitiam, qua tuto caremus, arcanam in cauſa nonnulli habent. Semina etiam inter IV frigida majora recenſentur.

CUCUMERES *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Incompletar. *Germ.* Unmurcken. *Gallis* Concombre. *Anglis* Cucumber.

CUCUMIS *foliorum angulis ſubrotundis.* Noſter fructus, qui veterum melo fuiſſe videtur, fatuus eſt, aquoſus, ſubmucilaginoſus, exigui nutrimenti; exiguus, adhuc parum ventricoſus, viridis, aceto, & muria conditus acetariis, major jam flavus lactucis dicatur, etiam coquitur, atque in hac re culinarium ingenium variat.

USUM MEDICUM juſculis incocti Cucumeris ſanguinem ſpuentibus ex acrimonia aut diſſolutione humorum utilem, indicat ſuccus ſubmucilaginoſus, inſipidus, refrigerans. In febre hectica ab ulcere pulmonis probavit felici experimento MUZELL in Noſocomio Charitatis Berolini. Pulpam juſculis incoctam febrientibus ſalutarem proprio experimento docuit RAJUS, jam ante pronunciarat HIPPOCRATES, qui etiam ad ani inflammationes jubet partem cucumeris maturi tritam applicari. Semina inter IV frigida majora recenſita, varia doſi ad drach. II. unciam dimidiam, integram, in emulſionibus præſcribuntur.

CUCURBITÆ *Offic. Botanicor.* Claſſis Natur. Incompletar. *Germ.* Kürbis. *Gallis* Curges. *Anglis* the Gourd. *Italis* Zucca.

CUCURBITA *folio ſubangulato, tomentoſo, flore albo.* Sunt etiam hujus fructus multæ differentiæ, quæ

quæ edules, fatuæ, admodum aquoſæ, crudæ haud eſitantur; ſed variis modis, Italis notis, elixantur, aſſantur, frixantur, exigui cæterum nutrimenti.

VIS MEDICA demulcens, refrigerans; ſeminum inter IV frigida majora relatorum uſus, & doſis, ut congenerum eadem.

CYDONIA MALA *Offic. Botan.* SORBUS Claſſis Natur. Calycifloraram. *Germ.* Quitten-Æpfel. *Gallis* Coin. *Anglis* Quince.

SORBUS *foliis rotundis integerrimis, fructu lanato quinqueloculari.* Heſperidum hoc malum aureum, carnoſum, umbilicatum, quinque loculis membranoſis diviſum, ſemina plurima oblonga, rubicunda recondit. Caro in initio alba, maturitate, & ætate magis fulva, odoratiſſima, cruda, auſtera, plerumque coquitur ad uſus alimentares, tum demum gratior, ventriculo convenientior. Semina mucilaginis emollientiſſimæ gelatinis tum in culinis, tum in officinis, ut & mucilaginibus inſerviunt.

USUS MEDICUS. Tyrocneſti raſorum immaturorum, & preſſorum *ſuccus* recens, auſterus, acerbus, ventriculum ſubvertit; adultior hanc vim amittit, & ſumme roborantem acquirit, ut ſuccus cydoniorum officinarum: idem ſuccus ſaccharo inſpiſſatus, in ſyrupum convertitur cydoniorum officinis dictum, in diarrhœis, dyſenteriis, utilem. *Caro* cydoniorum cocta, contuſa, & in pulpam per cribrum trajecta, ſaccharo, aliis etiam aromatibus condita, dat *mivam* cydoniorum *Offic.* egregii in laxitate faucium, ventriculi, & inteſtinorum, tum angina pituitoſa, vomitu, diarrhœa, dyſenteria, uſus. Habetur etiam *oleum* pro uſu externo, aliis acuandum in ſcopum roborantem.

Semina

Semina cydoniorum vero admodum mucilaginoſa ſunt, interno non niſi in his caſibus uſu, ubi interior oris, faucium, ventriculi, inteſtinorum membrana eroſa; & omnis mucus obliniens deterſus, dolorificum admodum ſenſum creat, ſingultum intolerabilem, dolorem &c. facit, utilia, tum forma emulſionis cum aliis, ad lib. aq. drach. I. exhiberi poſſunt, clysmatis in unc. aq. VI ad drach. I. I/β addito ſyrupo diacodio, vel alio. Externe vero in exulcerationibus ſaturatior mucilago valet, ut etiam in *fiſſuris* labiorum, papillarum.

CYNARA *Offic. Botan.* Claſſis Naturalis Compoſitarum Capitatarum. *Germ.* Artiſchock. *Gallis* Artichaux. *Anglis* Artichoack. *Italis* Archioceo.

CYNARA *foliis pinnatis, foliolis oblongis, indiviſis, caule ſpinoſo.* In menſis magis, quam in officinis uſitatus fructus, tener cum ſale, & pipere crudus, adultus coctus, eſtur; comeduntur vero ex hoc capite partes binæ, ſquammarum carnoſi ungues, & ipſe diſcus. Multi, ſed ſtimulantis alimenti ARBUTNOT l. c.

USUS MEDICUS, licet urinam gravi inficiat odore, vix multus, nuper tamen remedium hydropi conveniens folia caulina Cynaræ laudavit JOURN. *Etrang. Janv.* 1761. Medicinæ vero hic modus eſt: ſucci ex foliis preſſi & colati, vini Maderani ana partes æquales commiſceantur & ante aſſumptionem concutiantur. Doſis mane & veſperi coch. III. IV. V.

DACTY-

DACTYLI *Offic. Botanicorum* PHOENICIS FRUCTUS. Claſſis Naturalis Palmarum. *Germ.* Datteln. *Gallis* Datte. *Anglis* Date. *Italis* Dattoli.

PHOENICIS *frondibus pinnatis, foliolis complicatis;* fructus oblongo rotundus, dactyli forma, unde & nomen habet, ſed craſſior, ſole ſiccatus, ad nos adfertur. Pellicula exterior tenuis, fulva, pulpam melleam gratam, oſſiculo oblongo ſulco notato, includit. Menſis, & officinis noti dactyli ſunt.

USUS MEDICUS in aſperitate faucium, in tuſſi acri, demulcens, forma decocti ad unc. I. II. Oſſiculorum haud certa fama eſt.

FICUS, ſeu CARICÆ PINGUES *Offic. Botan.* FICUS. Claſſis Incompletarum. *Germ.* Feigen. *Gallis* Figue. *Anglis* Figs. *Italis* Fico.

FICUS *foliis palmatis.* Recens furno, ſole exſiccata, paſſa, in officinis *Carica* vocatur. Major ex flavo fuſca, mellea, pinguis; minor guſtus ſuavitate ſeſe commendans, a loco, unde adfertur, Maſſilienſis ſimpliciter appellatur. Eſtur fructus maturus, crudus, ventriculo haud commodus, etiam alvum laxat majori quantitate ſumtus; cæterum multum nutrit, & pinguefacit.

USUS MEDICUS demulcens, leniens, incraſſans, abſtergens, in colica ſaturnina, exulcerationibus internis, doloribus calculoſis, tuſſi ſicca, acri, forma decocti, electuarii, emulſionis. Specificas caricas in morbis hepatis habet LINNAEUS, in phtiſi alii. Externe applicatæ in lacte coctæ, ſub cineribus aſſatæ, etiam

etiam cataplaſmatibus intritæ, emolliunt, & maturant; ad bubones peſtilentiales jam in ſacris laudantur. Gingivis inflammatis apponitur ficus, in gargariſmatibus etiam utiliter præſcribitur, & apozematibus demulcentibus.

FRAGA *Offic. Botanicorum* FRAGARIÆ fructus. Claſſis Nat. calycifloranum *Germ.* Erdbeer. *Gallis* Fraiſe. *Anglis* Strawberries.

FRAGARIÆ *flagellis reptantibu* fructus ex ovato-acuminatus, carnoſus, per maturitatem ruber, quandoque, raro tamen, cereus, dulci vinoſo ſucco gratus, & odoratus, exterius multis ſeminibus nigricantibus exiguis conſperſus eſt. Inter edulia uſus eſt frequentiſſimi, & tum ſylveſtria hortenſibus præferuntur.

USUS MEDICUS, & ipſius fructus & plantæ, non infimus. Ipſius *plantæ* quidem vis diuretica, & vulneraria in viis urinariis ſummopere laudatur: *fructus* ſolvens in obſtructionibus cum vino, momento cinnamomi, ſaccharo, reficiens, analepticus. *Aqua* fragorum in uſum domeſticum confecta, multum cardiaca, refrigerans æſtivis caloribus.

JUGLANDES NUCES *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Incomplet: *Germ.* Nüſſe. Baumnüſſe. *Gallis* Noix. *Anglis* Walnut. *Italis* Noce.

JUGLANS *foliis ſubæqualibus, ſubſerratis;* fructum dat, qui Jovis glans veteribus dictus eſt; an quod adeo ſapidus? aut quod in eum fructum tantam natura locavit operam; Præter corticem enim exteriorem ſatis craſſum, viridem, tinctoribus inſervientem, putamen ligneum duriſſimum habet, ut non melius in parente fœtus, quam hic fructus includatur; adhæc com-

compactili operimento bifidas putaminum carinas, nucleum in extremitatibus quadrifidum, lignea intercurſante membrana dividente, natura cinxit. Nucleus immaturus non nimis oleoſus eſt, emulſum maſticatus exhibens gratum: adultior ſiccatus flaveſcens, diſflata aquoſiori parte, ranceſcit, & inflammat, & oleum largitur preſſus, pictoribus, quod nitorem diu conſervet, magis, quam oleum amygdalarum, laudatum. Quieta arboris atmoſphæra ſuſpecta eſt.

USUS MEDICUS ipſius corticis maturi fructus, aut etiam diſſepimenti hodie vix ullus, licet ex his univerſalem fere medicinam ſe habere credant multi. Succum corticis exterioris viridis vomitorium eſſe multi aſſerunt: ex hoc vitriolum vegetabile conficere docet ETMULLERUS; decoctum ad luem in *Ephem.* N. C. laudatur. Juglandes aridas comeſtas infallibili eventu tænias expellere Mediolanenſibus, *Cl.* BEREHNS reliquit. Folia tumoribus œdematoſis applicata certo diſcutere plus una vice vidi.

PRÆPARATA magis uſitata ſunt: immaturæ nuces, antequam putamen oſſeum ſub calyce craſſo viridi in lignum induruerit, odoris penetrantiſſimi aromatici, ſaporis acerbi, diſtincti, maceratæ condiuntur ſaccharo, melle, cinamomo, caryophyllis, & aliis aromatibus confixæ: ſunt hæ nuces in bellariis, & officinis *conditæ*. Ex expreſſo ſucco viridium fit *Roob dianucum* egregiæ virtutis roborantis. In nonnullis officinis etiam habetur *aqua ſtillatitia* odoris fragrantis: in noſtris non proſtat.

Oleum nucum, & vinum alicantinum debito modo ſumpta ſæpius vermem dictum ſolitarium expulere experimentis *Cl.* PASSERAT de la CHAPELLE *Journal*

nal de Medecine Vol. VI. p. 305. vidit eundem effectum BINET, ibidem Vol. XV.

LIMONIA MALA *Off.* CITRUS L. Claſſis. Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Limonien. *Gallis* Limons. *Anglis* Lemons.

Varietas eſt CITRI: contractior fructus, remiſſius flaveſcens, & levius odoratus, citreo malo ſimilis, copioſiorem pulpam, & ſuccum uberiorem, acidiorem habet, in menſis multum, ut & in medicina utilem. Pulpa conſperſa ſaccharo manditur: cortices conditi bellariis adhibentur. Abuſus acerbiſſimi limoniorum ſucci colicæ pictonum Indiarum occidentalium cauſa eſt. HUXHAM *de morbo colico Damnoniorum.*

USUS MEDICUS in omni cauſa putrida proficuus, ſcorbutum, vomitum, ſingultum a cauſis putridis ſanat: ulcera oris ſcorbutica inſtillatæ recentis pomi guttæ aliquot curant: aqua dilutus ſuccus, ſaccharo temperatus, morbis acutis putridis duplici ex indicatione conveniens eſt, æſtum enim compeſcit, & putredini reſiſtit. An ſit in calculo ſpecificus, multi interrogant: ſuccum unciarum trium pondere, cum unciis duabus olei amygdalini dulcis, & ſacchari uncia dimidia in conſiſtentiam mellis redactum utiliter in calculoſis concretionibus exhiberi video, & nuper ſolius *limonadæ*, vino ſæpe, ne colicam cauſaret, contemperatæ potu calculoſum Anglum ſervatum. *The London Chronicle.* Nr. 765. 1761.

Limonum ſuccum ſalis ſpiritu pari pondere remixtum, ſcorbuticis multis profuiſſe ZANICHELLII auctoritate refert *Cl.* MORGAGNI *de ſedibus, et cauſis morborum per Anatomen indagatis, Epiſt. Anat. Medic.* XLVII.

ita

ita cum mulier ſeptem ipſos annos uteri hæmorrhagia irritis præſidiis omnibus laboraſſet, bene ac feliciter a ſe eſſe perſanatam hoc medicamento: dediſſe autem propterea, quia certam quandam ſcorbuticam in ea ſanguinis conſtitutionem eſſe conjecerat; expertum autem antea eſſe, quam profuiſſet aliis idem illud remedium ore continere, cum ſcorbutus graviter hoc eroſiſſet. Cenſeo vero ego, non ſine magna cautela, & in os, & in ventriculum acrem hanc medicinam dari poſſe.

MELONES *Offic. Botan.* CUCUMIS L.
Claſſis Natur. Incomplet. *Germ.* Melaunen.
Gallis Melons. *Anglis* Melon.

CUCUMIS *foliorum angulis rectis*; infinita varietate, tum ratione magnitudinis, figuræ, ſaporis, coloris, carnis, & ipſius corticis, variant hi fructus, in gulæ deliciis ob fragrantiam & ſapiditatem ſemper habiti: In regionibus calidis optimi ſunt. Omnes GALENI criminatione abſolvuntur, humectantes, refrigerantes.

USUS MEDICUS cum aliis horæis communis, ſolvens, qua in re providentiæ divinæ ſigillum agnoſcit *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN, quod æſtate, ubi ſubtiliſſimi, & aquoſi maxime humores de corpore diſſlantur, & reliqui inſpiſſantur, ſimilia recte mortalibus exhibuerit, quæ grato refrigerio calidos, exoptata humiditate ſiccos, & penetrabili aromate languidos recrearent, reficerent, excitarent. Conveniunt etiam melancholicis, maniacis, nec inutiliter dantur ſcorbuticis. Semina pariter inter IV frigida majora recenſita,

ta, in emulſionibus dantur, ſcopo demulcente in morbis renum, veſicæ, refrigerante in febribus, pervigiliis.

MORA. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Incompletarum, *Germ.* Maulbeer. *Gallis* Meures. *Anglis* Mulberry. *Italis* Moro.

MORUS *foliis cordatis, hiſpidis.* Sapientiſſima arbor, verum thermometrum, duas habet ſpecies, colore fructus, & lævitate foliorum diſtinctas. Utriusque fructus rubo ſimilis, tamen maior, & longior eſt; hic dum maturus, atro ruber, vinoſus, alter albus, fatuus magis, & melleus; uterque alimentis, prior tamen medicinæ magis inſervit: de his, ut & aliis horæis, inique multa GALENUS, & ex illo alii ſomniarunt.

USUS MEDICUS, ut aliorum fructuum horæorum ſolvens, in iisdem morbis gratus, & efficax. Podagræ peſtem obortam ex penuria hujus fructus hyperbolice HEGESANDER: Scorbuto adverſari BARTHOLINUS.

PRÆPARATA. *Syrupus*, *Roob.*

MYRTILLI BACCÆ *Offic. Botan.* VACCINIA NIGRA. Claſſis Natur. Fructiflorarum. *Germ.* Heydelbeer. *Gallis* Airelle, Myrtille. *Anglis* Whortles.

VACCINIUM *caule angulato, foliis ſerratis, annuis.* Fructus exiguo rotundo calyce coronatus, ex cæruleo nigricans, dulcis cum ſiccitate, & ſtypticitate, edulis Botanicis.

USUS MEDICUS roborans, adſtringens. Lethalem alvi conſtipationem ex decocto, quæ tamen in diarrhœis, dyſenteriis eius uſum magis confirmet, habent BRESLAVIENSES.

PRÆPARATA. *Syrupus* egregiæ virtutis roborantis in laxitate oris, gingivarum, inteſtinorum; prodeſt etiam ſcorbuto laxo.

OLIVÆ *Offic. Botanic.* OLEA. Claſſis Natur. Pauci - ſtam: *Germ.* Oliven. *Gallis* Olives. *Anglis* Olives. *Italis* Olive.

OLEA *foliis lanceolatis.* Glandiformis, immaturus, viridis, decerpitur fructus, muria conditus ad nos adfertur, inter condimenta, & bellaria relatus: probantur turgidulæ, carnoſæ, teneræ, virides, ſaporis oleoſi, grati cum amaro, leni aromate; flaveſcentes iam, aut vero nigricantes, maturiores, ingratæ, & in corruptionem tendentes. Oſſiculum ingens. Ex olivis *oleum olivarum* adeo notum. *Omphacium* etiam ex immaturis olivis olim parabatur.

USUS MEDICUS olivarum pro commendando halitu eximius, etiam ventriculo gratus. Eſt potentiſſimum ſolvens medicamentum, hinc ſpleneticas eſſe olivas ex obſervationibus reliquit BRUNNERUS. Oleum emollit, laxat, lenit, acrimoniam omnem contemperat, bonum oleo amygdalino ſemper præferendum obeſt tamen oculis illitum, SLOANE *Acad.* N. C. vol. X. Venenis reſiſtit, ut experimenta in Anglia facta docent, ſed de his, ut & de oleis, *vide* ANTIDOTA. Folia oleæ cuniculis exhibita urinam cruentarunt. MAGNOL apud SLOANE, *ibidem.*

PERSI-

PERSICA *Offic. Botanicor.* AMYGDALUS. Claſs. Natur. Calyciflorarum *Germ.* Pfirſchen. *Gallis* Peche. *Anglis* Peaches.

AMYGDALUS *foliis ſerratis acutis.* Fructus globoſus, admodum pulpoſus, ut etiam proprio pondere ſubcontundatur, ſucculentus, ſecundum longitudinem ſulcatus, tenue involucrum, carneum, roſeo colore perfuſum habet, pulpam albam, palato gratam, vinoſam, oſſiculum ligneum, inæquale, ſulcatum, nucleum includens amarum. In uſus alimentares eſtur crudus, coctus: conditus etiam ſpiritu vini & aliis, per hiemem ſervatur. Ex nucleis cum Spiritu vini paratur *Perſico.* Venenata hæc mala veteres jam credidere, imo, & inde mortes recenſent recentiores, an certæ fidei? monuit COLUMELLA, iam, „ oblita nocendi.

USUS MEDICUS ſolvens. In obſtructionibus, in febre acuta biliofa, ſolatio & ſanitati fuere multis, teſte *Illuſtr.* L. B. Van - SWIETEN, decocto hordei incocta, intrita. *Nucleorum* contra vermes non certa experientia eſt. *Flores* huc non ſpectant utpote leniter emetici, & purgantes, hos & tenera folia aliquid ſingulare habere vermibus inimicum. BOULDUC.

PRÆPARATA. *Conſerva* florum perſicorum virtutis purgantis ab unc. ſemis ad unc. I. *Syrupus* ejusdem virtutis infantibus ad unam, duas, & tres drach. *Aqua* florum perſicorum.

PINEÆ, ſeu PINI NUCES *Offic. Botanicor.* Claſſis Natur. Incompletar. *Germ.* Zirbelnüſslein. *Gallis* Pignons. *Anglis* Pinkernels or Nuts. *Italis* Pignoli.

PINUS *foliis geminis, primis ſolitariis ciliatis.* Hoc nomine in officinis veniunt nuclei tenui mem-

brana velati, oblongi, ſemirotundi, albidi, non maculati, dulces; laudantur in uſum alimentarem, & medicum. Multo oleo abundant, ob quod etiam facile ranceſcunt.

USUS MEDICUS ut piſtachiorum idem, imo antiquior, quod in Æſculapii templo marmorea reperta tabula fuerit, in qua ſanguinem rejicientibus ex pectore pinorum nuclei in medicinam præſcripti ſunt.

Oleum conulorum pini deſtillatum, quod in officinis non habetur, in ſtupore, paralyſi, arthritide tum potum, tum inunctum, cum ſpiritu lumbricorum laudat HAGENDORN *Ephem.* N. C. *Decad.* 2. *anno* 5.

PISTACHIA *Offic. Botan.* Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Pimper-Nus. *Gallis* Piſtaches. *Anglis* Fiſtichnuts. *Italis* Piſtacchi.

PISTACHIÆ *foliis impari pinnatis*, *foliolis ſubovatis*, *recurvis;* fructus amygdalis tenuiores, oblongi, duplici etiam putamine cinguntur, exteriori membranaceo, colore primum viridi, arido, cinereo fragili, altero cruſtoſo magis, quam oſſeo, ſub quo adhuc membrana coloris purpurei, quæ nucleum viridem, pinguem, dulcem, palato gratum, ſubacrem, exhibet, latet. Eundem in re alimentaria & medicina uſum, ac amygdalæ, in bellariis, & hinc inde in emulſis habent: longe vero plus oleoſi cum ſint, citius corrumpuntur, & ranceſcunt: unde ponderoſi non rancidi eligendi.

USUS MEDICUS, ubi exhauſta corpora reficienda ſunt, & præſens demulcenda acrimonia eſt, ut in

in valde tuſſientibus, hæmoptoicis, phthiſicis, in quibus ſanguis ſuo balſamo plaſtico deſtitutus, utilis; forma emulſi ad lib. Ɫ aquæ, XII. XV. recentes fructus, ſufficiunt.

POMA *Offic. Botan.* SORBUS Claſs. Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Apfel nicht Birn. *Gallis* Pomme. *Anglis* Apple. *Italis* Pomi.

SORBUS *foliis ſerratis, fructu ſphærico, quinque loculari.* Plurimæ ſunt horum differentiæ, ab omni ævo mortalibus gratiſſimum ſemper præbentes alimentum, licet magni nominis medici iniquius ea rejecerint. Conſidera immenſam copiam, ludentium ingentem varietatem, diuturnam horum etiam in ſeram hyemem conſtantiam, haud aſſentiri poteris ideo a ſummo Numine creata eſſe, ut amabili varietate, eximia fragrantia, blandiſſimo ſapore, adeo diu perſtantia, in perniciem mortales conſtanter ducant, ut illi quidem voluere. Flatulenta eſſe verum eſt; ſed flatulentia coctione, aſſatione corrigitur. Igitur ſic præparata debilibus, dum cruda manducantur robuſtis, exhibenda. Cæterum intemperantiæ magis, quam malæ fructus qualitati inde enata vitia rectius adſcripſeris.

Succus pomorum fermentatus *vinum* eſt, non infimum; dum eſt recens *pomaceum* dicitur *Cidre*, bis fermentatum *acetum* dat communiſſimum. A Pomaceo colicam Pictonum induci HUXHAM & BONTE viderunt.

USUS MEDICUS. Aſſatorum pulpa ophthalmiæ convenit; gelatina ſucco citri, ſaccharo, momento cinnamomi acuata, gratiſſimum exhibet etiam ægris ferculum. Matura dulcia, fragrantia, vinoſa, diſ-

ſecta in taleolas, hordeo, avenæ incocta, gratiorem efficiunt ptiſanam in acutis, duplici ſatisfacientem; quæ & humorum hic denſitati, ibi putredini reſiſtat, indicationi.

PRUNA *Offic Botan.* Claſſis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Pflaumen. *Gallis* Prune. *Anglis* Prunes.

PRUNUS *inermis, foliis lanceolato-ovatis.* Infinita varietate ludunt, menſis, & officinis adhibita matura, ſiccata dulc-acida, acido-dulcia &c. pruna, ſeu pruneola. Brignolienſia fructum exiguum, grate acidum habent; majorem Damaſcena; Moravica dulciſſimum, minorem. Cruda, exſiccata, farcta, in vino cocta, eſitantur.

USUS MEDICUS ad primas vias humectandas, abſtergendas, alvum molliorem reddendam, etiam facilitandam, utilis: decoctum vel jus prunorum alvum emollit, laxat, unde ſæpe aliorum purgantium vehiculum eſt, & ingratum horum ſaporem temperat, maxime pueris accommodatum, cum ſena, manna. In ore detenta acida pruna moleſtam hydropicorum ſitim fallunt.

PRÆPARATA. *Pulpa* prunorum non adeo uſitata.

PYRUS *Offic. Botanicorum* SORBUS Claſſis Nat. Calyciflorarum *Germ.* Biern. *Gallis* Poire. *Anglis* Pear.

SORBUS *foliis ſerratis fructu turbinato quinque locularis.* Ut infinitus pene pro ſoli, cœli, culturæ ratione, pomorum eſt numerus, ita non pauciores pyrorum ſunt diffe-

differentiæ, ratione ſaporis, quod in re cibaria maximi momenti eſt. Sunt enim auſtera, dulcia, aquoſa, vinoſa pyra: Cocta, aſſata, condita, crudis utiliora. Advocantur etiam in uſum ſiccata. Ex maturis preſſis ſit pyraceum, ſpecies vini, Galli *Sydre* vocant.

USUS MEDICUS nullus.

RIBESIA *Offic. Botan.* Claſſis Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Ribeſel. *Gallis* Groſcilles. *Anglis* Currans. *Italis* Veteroſſe.

RIBES etiam differentias patitur, eſt enim ribeſium fructu rubro, fructu margaritis ſimili, ſeu albo, & eſt ribeſium folio olente, fructu nigro; quisque in alimentis, & officinis notus. Hujus planta floribus planiuſculis, illius floribus oblongis definitur, & cognoſcitur. Albi, & rubri fructus magis familiares, acidi ab aliis fructibus horæis, quod minus in putredinem proni ſunt, recedunt. Nigra ribeſia ſaporem habent maxime balſamicum, odorem ſimilem, acido quidem mixtum, ſed ab aliis tamen ribeſiis diſtinctum, pellem viridem, pulpam viridem non nigram. Hæc ſpiritu vini conſervari ſolent. Recentia folia frumenti ſpiritum ita tingunt, ut ſpiritum vini æmuletur.

USUS MEDICUS rubri, & albi idem, ſolvens, putredini reſiſtens, in febribus æſtu, ſiti utilis; ſic potum æſtivum ex contuſis ribeſiis colatum, ſaccharo admixto temperatum, gratiſſimum multi parant, dum in ℔. aquæ hordei, unc. II. IV. ribeſiorum teruntur non nimis valide, ne ſemina auſtera quaſſentur; adjecto ſaccharo potus febribus proficuus habetur. Nigrum ribeſium longe magis medicamentoſum eſt. Turiones laudant vi diuretica, detergente, ulceribus

renum, veſicæ utiles: folia balſamica, vulneraria, in morbis pectoris, tuſſi, aſthmate, infuſa, multum celebrata in Gallis; in rabie, hydrophobia, dyſenteria, morbis contagioſis, herbam, & ſtipites LINNAEUS præſtantem habet medicinam. Baccæ balſamicæ ſunt, diureticæ, ſpiritui vini infuſæ elixir dant hydropicis utile, diureticum: ſunt adhuc anginis utiles baccæ, quod etiam nomen anglicum indicat, & aliis non curabiles his curantur. TRANS. *Philoſoph.* N. 459.

RUBI IDÆI FRUCTUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Himbeer. *Gallis* Framboiſe. *Anglis* Hind-Berry.

RUBUS *foliis ternatis, et quinatis, coſta plerumque inermi, fructu rubro, villoſo.* Moris ſimilis fructus, ſed minor, odoratior, roſei coloris, etiam Rubimorum dictus, gratiſſimus in alimentis, & medicina eſt. Ex rubo hydromel gratiſſimum conficiunt Ruſſi.

USUS MEDICUS. Succum fructus analepticum, cardiacum, gratum, non acidum ut ribeſiorum, omnibus perlis, & gemmis in hunc ſcopum merito, præfert GESNERUS. Eryſipelati, & ophthalmiæ flores adhibentur; folia in gargariſmatibus adhibita, tumentes in gutture partes reprimunt, firmant.

PRÆPARATA. *Acetum* rubi idæi. *Aqua ſtillat: Spiritus, Syrupus,* quæ, ſi bene parata, fragrantiam habent ſuaviſſimam.

RUBUS VULGARIS FRUCTU NIGRO *Offic. Botan.* Claſſis, & nomina eadem.

RUBUS *foliis ternatis, et quinatis, coſta ſpinoſa, fructu nigro, lævi.* Notiſſimus fructus, *profunde niger

niger, ab omnibus eſtur, infantibus maxime gratus, ſubdulcis, aquoſus.

USUS MEDICUS in diverſis hujus plantæ partibus varius. Radicem aperientem, diureticam habent, hydropicis utilem, folia detergentia cum adſtrictione tamen, unde anginis aquoſis, ulceribus laxis, firmandis gingivis, accommoda; humi-rubi folia, ſpinis purgata, ſupra cineres calidos macerata, aut condita, pultem efficiunt, rebelles ſuppurationi paronychias moventem, & nonnullis arcana ſunt hæc folia.

SAMBUCI BACCÆ *Off. Botan.* Nat. Claſſis Fructiflorar: *Germ.* Holderbeer. *Gallis* Bayes de Sureau. *Anglis* Eldersberries.

SAMBUCI *arboreæ floribus umbellatis* baccæ, ſubrotundæ ſunt, in initio virides, per maturitatem nigræ, ſemina includunt tria in conum conjuncta mucronata, hinc convexa, inde concava. Baccæ guſtu ſubdulces, ſuccum præ ſaturata rubedine nigrum, manus pertinaciſſime inficientem, acido foſſili ſolum delendum, poſſident. Harum uſus veteribus non adeo familiaris. Flores rem noſtram cibariam augent, in ſartagine frixantur, & gratum cibum multis concedunt: baccæ cum melle in ſapam coquuntur.

USUS MEDICUS totius plantæ late diffuſus; vix enim ulla pars eſt, quæ non egregias partes agat. *Turiones* dum verno tempore in acetariis majori quantitate eſitantur, validiſſime purgant. *Flores* recentes alvum laxant, ſiccati dant remedium ad omnes morbos eryſipelatoſos, a perſpirabili impedito ortos, forma theiformi utile; inflammatis, eryſipelatoſis, rheuma-

ticis, arthriticis, podagricis locis, forma ſacculi, cataplaſmatis, multum deprædicatum; diſcutit enim, reſolvit, & lenit. Decoctum florum cum lacte calidum partibus arthriticis affuſum laudat CHEVALIER *Recueil periodique*. An quia ſiccati flores & ſpiritum urinoſum & ſalem urinoſum magna quantitate habent, dum recentes hanc vim acido temperatam poſſident? HIERNE *Tent. 3.* Maximam *adhuc* famam meruere in cancro, in quo quibusdam arcani ſunt, non quod depaſcentem hunc morbum ſanent, ſed quod exulceratum leniant, dum, quod de virulentia cancri reſorptum eſt, eluunt. *Folia* contuſa in cataplaſma redacta, tumores œdematoſos, aquoſos, certo curant; an ſcirrhoſis, inflammatoriis, ad quos laudant multi, applicandi? iis in podagra etiam utuntur haud certo experimento. *Cortex*, medianum vocant, vel vino ſolum infuſus purgat drachmarum duarum mole; *Succus* expreſſus præfocandum etiam præ aqua hydropicum emungit, ad unciam dimidiam, unam datus: eſt etiam ubi duplicari doſis debet. *Radicis* duæ drachmæ, uncia ſemis, in ſcobem raſæ infuſa, decocta, eundem effectum habet. *Seminis* etiam drachma purgat.

PRÆPARATA. Ex floribus *aqua* ſtillatitia, diſcutiens, diaphoretica: *Spiritus* in eundem ſcopum venit, ut & *acetum* ſambucinum, etiam cephalicum. Ex baccis *Roob* raro ſedule in officinis paratum, nigrum, aduſtum, empyreumaticum, quod deberet eſſe ſanguineum, ſapidum, acidulum, gratum. Medicamentum eſt cum aceto, potu theiformi certo diaphoreticum Roob, quod etiam ſal volatile in cryſtallos adamantinis gemmis artificioſe ſectis concretas dedit HIERNE. *Tent. 3.*

SILI-

SILIQUA DULCIS *Offic. Botan.* CERATONIA L. Claſſis Natur. Incompletarum. *Germ.* Bockshornlein. *Gallis* Caronge. *Anglis* Carob.

CERATONIÆ in uſum tam alimentarem quam medicatum veniunt fructus, qui & in illis, ubi abundanter creſcunt, locis, in cibum dentur porcis; & educto ex his melle radices zingiberis, & myrobolani condiuntur.

USUS MEDICUS tuſſientibus, orthopnoicis, raucis, etiam a vulgo aſſignatus in cibum, aut in decoctum: doſis ad lib. I. aquæ unc. ſemis, una.

PRÆPARATA. *Syrup:* de ſiliquis ſeu diacodium liquidum, quod in tuſſi acri, convulſiva laudandum, ut & Syrupus ſeu *diacodium crocatum*, quod ſolo addito croco diſtinguitur, parciori dandum doſi.

VITIS IDEÆ BACCÆ *Offic. Botanic.* VACCINIA RUBRA. Claſſis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Rauſch. *Gallis* Aurelles rouges. *Anglis* Red Whortle.

VACCINIUM *foliis buxi perennantibus.* Fructus ruber, longe ſapidior myrtillo, acidus, nonniſi in montanis reperiendus, ſolis apud nos Botanicis gratus, in aliis regionibus communius eſtur.

USUS MEDICUS vix ullus cognitus: infuſum Theiforme foliorum, amarum, nonnulli ad catarrhales defluxiones inhibendas ſumunt. Interea vero ſcire juvat, vaccinium uliginoſum L. ſeu foliis annuis exalbidis, vitem ideam II. CLUSII p. 61. 62. ſuſpectam eſſe

eſſe; copioſius enim aſſumtæ baccæ temulentiam cum fugaci cephalalgia interdum cauſant. LINNÆUS.

UVA. *Botanicorum*, VITIS viniferæ fructus. Claſſis Naturalis Pauci - ſtam: *Germ.* Weinbeer. *Gallis* Raiſins. *Anglis* Rayſons. *Italis* Uve.

VITIS *foliis palmato angulatis.* Uvis, & ficubus inter autumnales fructus principatum merito tribuit GALENUS. Uvæ ſatis nutriunt aſſuctos, dum maturæ, dulces, vinoſæ ſaccharini ſaporis ſint; licet & in his multa differentia; non aſſuetis alvum ſolvunt, imò etiam diarrhœam excitant terribilem, exhaurientem, fuſis per alvum, & vomitum totius corporis bonis, periculoſam omnibus ſanis, forte ſolis ſalutarem melancholicis & maniacis. Hoc ex recenti maturo fructu damnum eſt, hoc eſt præſidium.

Scire autem juvat, ex uvis in uſus noſtros plurima parari. Ex immaturis expreſſus ſuccus eſt omphacium, ex maturis muſtum. Prius vi adſtringente valida, de qua alias, poſterius ſolventiſſima, & periculoſa gaudet: muſtum fermentatum vinum eſt, fermentatum vinum acetum. Maturæ integræ, inſolatæ, vel alio artificio difflata parte aquoſiori ſiccatæ, uvæ paſſæ, vel paſſulæ ſimpliciter vocantur, & quia de his maxime nobis ſermo eſt, eas exactius diſtinguemus. Inter has quæ maximæ ſunt, & e vite Damaſcena, Syriaca, Hiſpanica, Hungarica, deſumtæ ſunt, paſſulæ majores, etiam cubebæ ſimpliciter dicuntur: quæ minores, & e vite Corinthia, Zacynthia, Cephalonia, ciceris magnitudine, parvæ, paſſulæ minores, ſeu Corinthiacæ nominantur; utræque in menſis ſatis notæ, ut deſcribi non debeant.

USUS

USUS MEDICUS ad pectoris morbos, renum, veſicæ vitia, utilis. Succus uvarum paſſarum maiorum ablatis gigartis inſpiſſatus, blanda vi demulcet, & ſimul leniter ſolvit, unde familiares in decoctis ad unc. ſemis, unam. Vinacea ab uvis expreſſis reſidua, maximam roborantem virtutem habent, ad œdemata, partes paralyticas, dolore iſchiadico, arthritico vexatas roborandas, proficuam, forma balnei ſicci, cataplaſmatis.

PRÆPARATA. *Syrup.* de agreſta; *pulpa*, quæ ex paſſulis minoribus per ſetaceum trajectis fit, laudata, cum ſyrupo in looch cogenda, pulvere in electuarium: decoctis ad unc. unam & plus addi poteſt. Paſſulæ purgantes, delicatioribus, medicamenta nauſeantibus, exhibendæ, ad cochlearia duo, tria, vix vero multum efficaces ſunt.

His jam plures alii fructus tam ſanis, quam ægris utiles, ut jujubæ, ſebeſten, caſtaneæ, lazeroli acidi, bilioſis utiles, tum & tuber, ſolanum eſculentum, & alia addi poſſunt. De his vero omnibus videnda diſſertatio LINNAEI *de plantis eſculentis.* Alii fructus, quod manifeſte adſtringant, in adſtringentium claſſem relati habentur.

ANI.

ANIMALIA.

Etſi experientia firmiore conſtet, ſalubriores eſcas, ſuaviores, atque multo plures præbere ANIMALIA, quam fruges, olera, & fructus, tamen in horum uſu diverſis diverſæ palatis carnes ſapiunt. Moderni Tartari equina ſemicruda carne veſcuntur, ſanguinem etiam equinum potant. In deliciis carnem, & lac cameli, Arabes habent, & ſeptentrionalium multi, lupo, vulpe, tarando vivunt. Guineæ, & Senegal incolæ canibus delectantur, hos pinguefactos in forum pecuarium Chinenſes ducunt. Africæ, & Aſiæ multis populis, coriacea Rhinocerotis cutis cibus, & Afris monſtra, aliis mundi plagis ignota, alimentum: in deliciis pantheras, crocodillos, leones, elephantes, ſerpentes, & ſimias habent, quin nec carne humana abſtinent, inimicos cum gaudio vorant, ex religione amicos & parentes manducant, quaſi honorificentius eſſet humano ſtomacho tumulari hominem, & digeri, quam terra obrui, & vermibus tradi!

Quoad animalium diverſorum naturam, in genere teneri debet, hominem ſanum, & viribus firmum, mammalibus plus nutriri, eſt enim horum caro alimenti ſolidioris, validioris. Aves carnem gratiorem, delicatiorem habere, flaccidiorem piſces, haud multum nutrientem; valentiorem iterum amphibia: quandoque duram, quandoque facilem teſtacea, etiam Molluſca: eſſe etiam pro diverſis generibus ejuſdem claſſis ſæpe multam differentiam, in his juventam, in illis mediam ætatem, in illis conſiſtentem laudari: domeſtica ſylveſtribus deteriora omnium conſenſu, quod minus exercita; etiam piſces rapidarum aquarum ſalubriores, quam aquarum ſtagnantium. Alia apud CELSUM videri poſſunt.

MAM-

MAMMALIA.

Mammis præcipue MAMMALIA cognoſcuntur. Horum pleraque quadrupedia continentem inhabitant, dum vix nata pauca, ſeſe intra pelagum ſubducunt L.

BESTIÆ.

APER, SUS. *Zoologorum* SUS. Claſſis Natural. Mammalium. Ordo Beſtiarum. *Germ.* Schwein, Wildſchwein. *Gallis* Cochon, Sanglier. *Anglis* Hog.

SUS *dorſo antice ſetoſo, cauda piloſa.* Duplex eſt domeſtica, & ſylveſtris; in uſus alimentares adhibetur utraque, ut & utriusque porcellus, qui tenerior, minus viſcidus, multum in menſis expetitus: tum maialis. Domeſticæ caro flaccidior, pinguior, glutinoſior, difficilis digeſtionis, multum nutrit; ſylveſtris firmior, ſiccior, curſu magis exercita, melior, priori facilius digerenda, tamen etiam robuſta viſcera depoſcit: fortiſſima fumo induratum lardum ut & perna, quam tamen crudam nonnulli cocta ſalubriorem habent. In hac familia fœminæ non optimæ. Una tertia tranſpirationem inſenſibilem minui ab eſu carnis ſuillæ SANCTORIUS monuit, ut clarum, etiam inde morbos cutaneos generari, vel ab alia cauſa generatos intendi poſſe.

BRU-

B R U T A.

MANATI, ſeu VACCA MARINA. *Zoologorum* TRICHECUS. Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo Brutorum. *Gallis* Lamentin. Manati *Italis*.

TRICHECUS *Manatus*. Carnem firmam bovinæ ſimilem habet, eſculentam, validam. Lapidis pulvis ſcrupuli doſi a nonnullis ad colicam laudatur.

G L I R E S.

CASTOR *Zoologorum*. Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Biber.

CASTOR *cauda ovata, plana*. Validum alimentum eſt; cauda exquiſitiſſima ſanis. Cæterum juvenis annoſiori præfertur. De caſtoreo medicamento alibi dicetur.

LEPUS *Zoologorum*. Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Has. *Gallis* Liévre. *Anglis* Haſe.

LEPUS *timidus*, *cauda abbreviata*, *auribus apice nigris*. Junior 6. 7. 8. menſium facile, ſed exiguum, adultior annum ſuperans, longe difficile, itidem exiguum nutrimentum concedit. Adhæc locis humidis viventes aliis minus utiles, minus ſapidi.

LEPUS CUNICULUS. *Germ.* Kaninichen. *Gallis* Lapin.

Cauda abbreviata, *auriculis nudatis*: præcedenti facilior cibus, plurimis nationibus, maxime Gallis in uſu;

uſu; ferus domeſtico præfertur. In illis media ætas laudabilis.

PECORA.

BOS. *Zoologorum.* Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ochs. *Gallis* Beuf. *Anglis* Ox.

BOS *cornibus teretibus, extrorſum curvatis, palearibus laxis.* Diverſis in regionibus carnem plus, minusve ſapidam habet; ex Hungaria nobis advectus optimus. Omnes fere ejus partes in alimentum cedunt, caro magnam vim alibilis extracti habet, docet id uſus quotidianus, & experimenta *Clariſſ.* GEOFFROY. *Acad. de Sciences* 1730. Bubulam carnem ſtomacho ſano convenire, difficilius digeri, digeſtam tamen præbere alimentum ſanitate conſtanti præditis conveniens, HORSTIUS *de eſculentis, & potulentis.* Caro vaccina non adeo ſapida: tauri vix grata, nec tam boni alimenti, ut bovis juvenis, pinguis, bene nutriti. Extremæ enim ætates, ut in aliis non paucis, ita in his quoque vitioſæ ſunt, mediæ optimæ, & ſaluberrimæ. Vituli iuvenis caro, concoctionis facilis, & boni nutrimenti eſt, conducens delicatulis debilibus, aſſata tamen ſæpius podagram provocat, *Acad. N. C.* vol. IX. juſcula citiſſime in calore æſtivo aceſcunt.

CAPRA *Zoologorum.* Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ziege. *Gallis* Chévre. *Anglis* Goad.

CAPRA *hircus, cornibus carinatis, arcuatis:* ut in priori, etiam in hac familia, hædus lactans 5. 6.

menſium tenerior eſt, hircus pater difficillimæ digeſtionis, carnem habet etiam ob eximium fœtorem ingratam, raro menſis adhibitam. Etiam vilior capræ caro eſt, in Italia ſolum cognita, boni tamen eſſe alimenti Athleta THEBANUS hac ſolum vivens, & omnes robore ſuperans, ſatis ſuperque probavit.

CAPRA RUPICAPRA. *Germ.* Gamſe. *Anglis* Gazel.

Cornibus erectis, uncinatis. Laudabilis alimenti eſt.

CERVUS *Zoologorum.* Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Hirſch. *Gallis* Cerf. *Anglis* the Hartorſtag.

CERVUS *elaphus, cornubus ramoſis, teretibus, incurvis.* Lactantes optimi, his unius anni adoleſcentes, tum duorum annorum iuvenes ſuccedunt in menſarum deliciis. In adultioribus collum cum tribus primis coſtis exquiſitum magis, aliæ magis duræ partes, & difficilis digeſtionis. Cervæ caro carne cervi deterior eſt, omnium deterrima catulientis.

CERVUS *Capreolus. Germ.* Reh. *Gallis* Chévreuil. *Anglis* Roe-buck.

CERVUS *Cornibus ramoſis, teretibus, erectis, ſummitate bifida.* Hujus caro optima, plurimi nutrimenti eſt.

CERVUS *Dama cornibus ramoſis, compreſſis, ſummitatibus palmatis.* Iuvenis boni ſucci, & alimenti, adultior durior & difficilis digeſtionis; hircum non adeo fortiter olet, capreolo inferior ſemper.

OVIS

OVIS *Zoologorum.* Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Schaaf. *Gallis* Mouton. *Anglis* Sheep.

OVIS *cornibus compreſſis, lunatis.* In hac familia ovis, & arietis fœtus agnus, laudabilis maxime, ſi jam ætatem habet; iunioris enim caro glutinoſa, viſcoſa, mali ſucci cenſetur. Cæterum quæ mediæ ætatis eſt, omnium optime aſſumitur debilibus, humectans, reficiens, etiam acrimoniam domans; vervecina caro, prout variis infecta plantis, quas animal voravit, valens, contuſa, grata palato, & optimi & plurimi nutrimenti; deterioris & minoris ovis; duriſſima & ingratiſſima arietis.

OVIS *cornibus erectis, ſpiralibus.* Hungariæ incolæ caro dura, tenax, menſis adhibetur aliorum defectu, difficilis eſt digeſtionis, nec multi alimenti.

AVES

ACCIPITRES.

GARRULUS BOHEMICUS. *Ornithologorum* LANIUS. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Accipitrum. *Germ.* Zuſerl.

LANIUS *garrulus, remigibus ſecundariis, apice membranaceo, colorato, cauda integra.* Delicatula avis, & expetita, boni ſucci, & alimenti.

ANSERES.

ANAS *Ornithologorum.* Claſſis Natur. Avium. Ordo Anſerum. *Germ.* Gans, Ente.

ANAS, *Anſer, roſtro ſemicylindrico, corpore ſupra cinereo, ſubtus pallidiore, collo ſtriato.* Duum eſt generum, ferus, & domeſticus, utrinsque iuvenis, ſapida caro, ferina tamen domeſticæ prævalens, quod ſapidior, etiam robuſtior. Extremæ ætates in his fugiendæ ſunt.

ANAS *Boſchas. Germ.* Stokente. *Anas rectricibus intermediis,* (maris) *recurvatis, roſtro recto.* L. Etiam duum generum, fera, & domeſtica: fera domeſticæ tum ob gratiam ſaporis, tum ob facilitatem digeſtionis, præfertur, licet etiam poſterior viſcera robuſta requirat; in hac gente, ut in non paucis aliis, fœminæ maribus potiores, & iuvenes annoſis præferuntur.

ANAS *Querquedula, macula alarum viridi, linea alba ſupra oculos.* Fera avis, ſeptentrionalibus familiaris, exigua, priori præferenda.

Sunt adhuc aliæ harum ſpecies edules plures.

MERGUS *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Anſerum. *Germ.* Tuckantl.

MERGUS *ſubcriſtatus, fronte caſtaneo-ferruginea.* In Auſtria frequens nobis in cibum cedit.

GRAL-

GRALLÆ.

ARDEA *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. *Germ.* Blauer Reiger. *Anglis* Common-heron.

ARDEA *criſta pendula, dorſo caeruleſcente,* iuvenis eſtur, delicatioribus menſis expetita, raro adhibita annoſior, durior. In Auſtria totum genus vix in uſu.

FULICA *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

FULICA *atra, Auſt.* Rohrhendel. Fulica *fronte calva, corpore nigro, digitis lobatis.* Caro ſucculenta, bona, paludes ſæpius ſapit, & ob id ingrata.

GALLINAGO Minor. *Ornithologorum* Scopax. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. Scopax *Gallinago. Germ.* Mooſſchnepf. Béccaſſine *Gallis.*

SCOPAX *roſtro recto, apice tuberculato, pedibus fuſcis, lineis frontis fuſcis quaternis.* Tenera, ſapida, excellens caro, difficilis tamen digeſtionis cenſetur.

OTIS *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. Otis *tarda. Germ.* Trap. *Gallis* Otarde. *Anglis* Buſtard.

OTIS *jugulo utrinque criſtato.* Hungariæ familiaris, etiam menſis ibi eximia: iuvenis, licet tenerior, aeri exponenda, adultior nobis aceto maceratur, valens eſt, ſed plurimum dat nutrimenti.

RALLUS *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Rallus *Aquaticus. Germ.* Waſſer Hennl. *Gallis* Rasle d'eau.

RALLUS *alis griſeis, fuſco maculatis, hypochondriis albo maculatis.* Seligi iuvenis, pinguis, odore paludoſo carens, debet; ſatis difficulter digeritur, multum tamen nutrit.

Rallus *Crex. Germ.* Wachtel König. *Gallis* Roi de cailles.

RALLUS *alis rufo ferrugineis.* Inter regias dapes recenſetur, iuvenis, pinguis, aere maceratus.

SCOLOPAX *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Scolopax *Ruſticola. Germ.* Waldſchnepf. *Gallis* Bécalie.

SCOLOPAX *roſtro recto, lævi, pedibus cinereis, femoribus tectis, faſcia frontis nigra.* Carnem excellentem, nutrientem habet, palati in menſis delicias. Avis haud exenterata eſtur, difficilius tamen, quam carnium albarum aves, digeritur, valet in acrimonia acida in cibo.

Hujus plurimæ adhuc aliæ ſpecies uſitatæ.

VANELLUS. *Ornithologorum* TRINGA. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

TRINGA *Vanellus. Gallis* Vanneau.

TRIN-

TRINGA *pedibus rubris, criſta dependente, pectore nigro.* In Galliis æſtimata avis, aere macerata facile digeritur, mediocriter alit. Ova Belgis in deliciis ſunt.

TRINGA *ſquatarola, roſtro nigro, pedibus vireſcentibus, corpore gryſeo, ſubtus albido.* Prior delicatior. Sunt adhuc aliæ menſis adhibitæ harum ſpecies.

GALLINÆ.

COTURNIX. *Ornithologorum* Tetrao. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Coturnix. Germ.* Wachtel. *Gallis* Caille. *Anglis* Quail.

TETRAO *pedibus nudis, corpore gryſeo, maculato, ſuperciliis albis, margine lunulaque ferruginea.* Exquiſita horum olim eſca etiam hodie expetita eſt, facilis digeſtionis & boni nutrimenti.

GALLUS GALLINACEUS, & Gallina. *Ornithologorum* Phaſianus. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. *Germ.* Huhn: Henne. *Gallis* Coq. Poule.

PHASIANUS *cauda compreſſa, aſcendente.* In hac familia fœminæ præſtantiores; iuniores carnem habent ſapidam, boni ſucci, & multi nutrimenti, reconvaleſcentibus utilem: annoſæ juſculis nutrientibus adhibentur, caro non eſtur durior. Iunior pullus ſalubris, gallinæ præferendus. Eſt etiam multæ æſtimationis caponis caro, nutrientiſſima, maxime Stirenſis; nec gallus gallinaceus menſis in integrum proſcriptus.

Criſtæ galli gallinacei ferculum largiuntur exquiſitum; annoſus iuſculum dat nutriens.

PHASIANUS *Meleagris.* Perlhan *Germ. Vertice calloſo, temporibus carunculatis.* Carnem ſapidiſſimam largitur, dum aeri aliquantulum exponitur, ut ſemper id neceſſe.

PHASIANUS *colchicus. Germ.* Faſan. *Gallis* Phaiſan. *Ruffus capite cæruleo.* Mas fœminæ potior, & hic iuvenis, pinguis, delicatiſſimus, facilis digeſtionis, boni ſucci, & plurimi alimenti.

GALLINA Corylorum. *Ornithologorum* Tetrao. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

TETRAO *Bonaſia.* Haſelhun, *pedibus hirſutis, rectricibus cinereis, punctis nigris, faſcia nigra, exceptis intermediis duabus.* Optimis appoſita menſis perdice delicatior, etiam facilius digerenda; plena boni & alibilis ſucci.

GALLOPAVO. *Ornithologorum* MELEAGRIS. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. *Germ.* Indian. *Gallis* Coq. d'Inde.

MELEAGRIS *Gallopavo, capite caruncula frontali, criſta gulari, maris pectore barbato.* Sapidam carnem habet, facilis digeſtionis, multi nutrimenti: attenuatis reconvaleſcentibus utiles, iuvenes in cibo delicatuli, annoſi in iuſculo melius dantur. Caſtrati in hac ſpecie optimi.

LAGO-

LAGOPUS. *Ornithologorum* TETRAO. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Lagopus. Germ.* Schneehun.

TETRAO *pedibus lanatis, remigibus albis, rectricibus nigris apice albis, intermediis totis albis.* Non infima, inter delicatas, avis.

PERDIX CINARCA. *Ornithologorum* Tetrao. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Perdix. Germ.* Rebhun. *Gallis* Perdrix. *Anglis* Common partridge.

TETRAO *pedibus nudis, macula nuda coccinea pone oculos, cauda ferruginea, ſterno bruuneo.* Æſtimatiſſima delicatulis menſis, bene nutrita, iuvenis, & aliquot diebus aeri expoſita perdix, facilis digeſtionis, & multi eſt alimenti. Juſcula ex his confecta reſtaurant extenuatos, & reconvaleſcentes, & perdicis carnem temperatam ſucci bonitate & concoctionis facilitate præſtantem iam olim experientia GALENUS edixit.

UROGALLUS MAIOR. *Ornithologorum* Tetrao. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Urogallus. Germ.* Auerhan.

Tetrao *pedibus hirſutis, rectricibus exterioribus brevibus, axillis albis.*

UROGALLUS MINOR. *Ornithologorum* Tetrao. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Tetrix.* Birkhan.

TETRAO *pedibus hirſutis, cauda bifurca, remigibus ſecundariis baſim verſus albis.* Caligulæ in victimas olim oblatæ aves, ſapidiſſimæ ſunt, valentes tamen, duræ, aeri exponendæ ſemper, cæterum bonum dant alimentum.

PASSERES.

ALAUDA *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo paſſerum. *Germ.* Feldlerche. *Gallis* Alouette, Mauviette. *Anglis* Common fieldlarck.

ALAUDA *rectricibus extimis duabus, extrorſum longitudinaliter albis; intermediis interiori latere ferrugineis.* Sapida, multi & facilis nutrimenti autumno eſt, tamen calculoſis noxia, LINNAEUS, etiam podagricis *Acad.* N. C.

ALAUDA capite vitta annulari alba cincto, *arborea. Germ.* Waldlerche.

ALAUDA *pectore luteſcente punctis atris*, Brein-Vogel, Schmal-Vogel *Auſtriacis.* Priori inferiores.

AVIS NIVIS. *Ornithologorum* EMBERIZA. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Paſſerum.

EMBERIZA *nivalis remigibus albis, primoribus extrorſum nigris, rectricibus nigris, lateralibus tribus, albis.* Sapidiſſima avis in Alpibus Lapponicis, & Spitzbergicis, invenitur.

COLUM-

COLUMBA *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Paſſerum. *Germ.* Haustaube. *Gallis* Pigeon privé. *Anglis* Common Pigeon. Dove.

COLUMBA *domeſtica*, iunior, optima, adultior coriacea, difficilis digeſtionis, pravi etiam ſucci, melancholicis, bilioſis vetita.

USUS MEDICUS multus, in apoplexia, lethargo, capiti, in febribus, pedibus, mediæ diſſectæ columbæ viventes applicantur. Stercus ſiccum pulveratum, rubefaciens eſt, rheumatiſmo utile, brachio melle, inuncto, inſperſum; coctum in aceto, cum farina dat cataplaſma reſolvens, diſcutiens.

COLUMBA *Turtur. Germ.* Turteltaube. *Gallis* Tourtorelle. *Anglis* Turtledove.

COLUMBA *turtur* eiusdem, ac domeſtica uſus, & ſylveſtris, & domeſtica habetur; utriusque caro priori tenuior, ſapidior.

COLUMBA *Palumbus. Germ.* Wildtaube, Ringeltaube.

COLUMBA *Palumbus torquatus*, prioribus deterior, magis coriaceus.

FICEDULA. *Ornithologorum* MOTACILLA. Claſſis Natur. Avium. Ordo paſſerum.

Motacilla *ficedula*, *Gallis* Béc-figue, *Italis* Beccafigo.

MOTACILLA *ſubfuſca*, *ſubtus alba*, *pectore cinereo*, *maculato*, alitur ficubus, & uvis. Sapida, præſtans avicula, multi alimenti, facilis digeſtionis, etiam Hortulano aliquibus præpoſita.

HOR-

HORTULANUS. *Ornithologorum* EMBERIZA. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Paſſerum.

EMBERIZA *remigibus nigris, primis tribus margine albo, rectricibus lateribus duobus extrorſum nigris.* In migratione per Auſtriam capitur delicatiſſima avis, & menſis adhibetur ſapida, nutriens. Fringillarum etiam plurimæ ſpecies, ut & motacillarum in uſu menſarum haud exquiſitiori habentur.

MERULA. *Ornithologorum* TURDUS. Claſſis Natur. Avium. Ordo Paſſerum.

TURDUS *Merula. Germ.* Amſel. *Gallis* Merle.

TURDUS *ater, roſtro palpebriſque fulvis.* Juvenis, pinguis, non adeo facilis digeſtionis, multi tamen ſucci. Inferior in integrum turdo *pilari.*

MERULA TORQUATA. *Ornithologorum* Turdus. *Germ.* Ringel-Amſel.

TURDUS *torquatus nigricans, torque albo, roſtro flaveſcente:* Priori non comparandus.

STURNUS *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Paſſerum.

Sturnus *Vulgaris. Germ.* Starl. *Gallis* Etourneau.

STURNUS *roſtro flaveſcente, corpore nigro, maculis albis notato.* Rara in menſis avis, & nonniſi iuvenis pinguis admittenda.

TURDUS *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Paſſerum. *Germ.* Kranawet. *Gallis* Grive.

TURDUS *pilaris rectricibus nigris, extimis margine interiore apice albicantibus capite uropygioque cano.* Inter

Inter ſocias delicatiſſimus, optimis expetitus menſis, iuvenis, carnoſus, tempore frigido captus, ſanis, & reconvaleſcentibus recommendatur.

TURDUS *Muſicus.* Wald Dreſchel. *Auſtri.*

TURDUS *alis ſubtus ferrugineis, linea ſuperciliorum albicante.*

TURDUS *Viſcivorus minor.* Weis-Dreſchel. *Auſtriacis.*

Hæ inter minutulas aves recenſentur. Poſſent adhuc addi aliæ ſexcentæ.

AMPHIBIA.

Peſſima, tetraque animalia corde uniloculari, uniaurito, pulmonibus arbitrariis, pene duplici, dignoſcuntur L.

ACIPENSER *Amphibiologorum* Claſſis Naturalis Amphibiorum: Ordo Nantium.

Acipenſer *Sturio. Germ.* Schirck. *Gallis* Eſturgeon. *Anglis* Sturgeon.

ACIPENSER *cirris quatuor, ſquammis dorſalibus duobus.*

Iam SEVERI Imperatoris ævo a coronatis miniſtris præeunte tibicine ad epulas ferebatur teſte hiſtoria, hodie noſtris vix tanta ceremonia aſportatur. Validis viſceribus multi nutrimenti.

ACI-

ACIPENSER *Tucka. Germ.* Tück.

ACIPENSER *roſtro obtuſiuſculo, ordinibus quinque ſquammarum oſſearum: intermedio oſſiculis decem.* KRAM. Non ingrata caro, pinguis, multum alit. Sequenti tamen multum inferior.

HUSO. *Amphibiologorum* ACIPENSER. Claſſis Natur. Amphibiorum. Ordo Nantium.

Acipenſer *Huſo. Germ.* Hauſen. *Anglis* Iſinglaſsfiſch.

Sapidiſſimam carnem vitulinæ ſimilem menſis, Ichthyocollam œconomicis largitur.

LAMPETRA. *Amphibiologorum* PETROMYZON. Claſſis Nat. Amphibiorum. Ordo Nantium. *Gallis* Lamproye.

PETROMYZON *Marinus ore intus barbato, pinna dorſali poſteriore, a cauda diſtincta.*

PETROMYZON *fluviatilis* pinna dorſali poſteriori angulata.

Edulis uterque, anguilla minus pinguis, firmus magis, ſapit, & alit multum, iam veteribus laudatus, & nobis adhuc hodie expetitus.

RAIA *Amphibiologorum.* Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium.

Raia *clavata. Gallis* Ray-bouclée.

RAIA *dentibus tuberculoſis, cartilagine transverſa ventrali.* Aliis ſpeciebus minor non ideo minus delicata. Edules raiæ aliæ, ut & hæc, aere macerandæ, ut harum molleſcat caro, quæ tunc ſapida, grata palato, diffici-

difficilis tamen eſt digeſtionis; plurimi vero nec cito difflabilis nutrimenti; diutius macerata alcalina eſt.

RANA *Amphibiologorum.* Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

RANA *eſculenta. Germ.* Waſſerfroſch. *Gallis* Grenouille. *Anglis* Froſh.

RANA *corpore angulato, dorſo transverſe gibbo, abdomine marginato.* Grata, non multi ſucci eſt.

TESTUDO *Amphibiologorum.* Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

Teſtudo *Mydas.*

TESTUDO *pedibus pinniformibus, unguibus palmarum binis, plantarum ſolitariis, teſta ovata.* Marina hæc, carnem virideſcentem eſculentam habet.

TESTUDO *Lutaria paluſtris. Germ.* Waſſer-Schildkrott. *Gallis* Tortue d'eau douce. *Anglis* Water Tor Toiſe.

Etiam eſculenta.

TESTUDO *Terreſtris. Germ.* Erdſchildkrott. *Gallis* Tortue de terre. *Anglis* Common-land Tortoiſe.

Optima cenſetur, validi tamen, & boni nutrimenti.

Phthiſicos plures iuſculis ex teſtudinum & ranarum carnibus confectis, ſervavit *cl.* BIANCHI *diſcorſo, ſſ il vitto Pythagorico.* /ogra

VIPE-

VIPERA. *Amphibiologorum* COLUBER. Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Anglis* Viper.

COLUBER *Vipera:* Caro anguillæ carni par, magis ſalubris, raro tamen, & non niſi in ſcopum medicum adhibita. Alia vide de venenis.

PISCES.

Aquei elementi incolæ, veſtiti ſquammis, bronchiis reſpirantes, pinnis natantes, palpebris, auribus, collo, artubus, deſtituti cognoſcuntur.

APODES.

ANGUILLA *Ichthyologorum* MURÆNA. Claſſis Naturalis Piſcium, Ordo Apodum.

MURÆNA *Anguilla. Germ.* Aal. *Gallis* Anguille. Muræna unicolor, maxilla interiore longiore.

Deſes, & ob id pinguis, multum alit ſapida anguilla, ſed difficile digeritur delicatulis, ſedentariis.

Officinis laudata bilis anguillæ.

JUGULARES.

ASELLUS. *Ichthyologorum* GADUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Gadus *Morrhua. Germ.* Stockfiſch. *Gallis* Morue. *Anglis* Morhuan.

GADUS *dorſo tripterygio, ore cirrato, cauda ſubæquali, radio ani primo ſpinoſo.* Recens multi eſt ali-

alimenti, ſalitus, ſiccatus, difficilis digeſtionis, & pauci.

DRACO marinus. *Ichthyologorum* TRACHINUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Trachinus *Draco*. De la vive *Gallis*. Pieterman *Belgis*.

TRACHINUS Belgis, & Gallis in uſu, carnem albam ſapidam habet, GRONOVIUS *Acta Upſal* 1742. Multum nutrit, facilis etiam digeſtionis. Radios ſpinoſos in dorſo habet pungentes venenatiſſimos, quibus ſeſe contra piſcatores defendat, poſt mortem æque venenati perhibentur.

MERLANGUS. *Ichthyologorum* GADUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Gadus *Merlangus*. *Gallis* Merlan. *Anglis* Whiting.

GADUS *dorſo tripterygio*, *ore imberbi*, *maxilla ſuperiore longiore*. Sapidus facile in ſtomacho ſolvitur, & in membra digeritur.

MUSTELA fluviatilis. *Ichthyologorum* GADUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Gadus *lota Germ.* Aal-Rutte.

GADUS *dipterygius*, *cirratus*, *maxillis aequalibus*. Laxa caro facile deliqueſcens, probe nutrit.

SILURUS. *Ichthyologorum* GADUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Gadus *Mediterraneus*. *Germ.* Schelden. *Anglis* The Shoat-Fiſch.

GADUS *monopterygius*, *cirris maxillæ ſuperioris duobus*, *inferiore unico*. Caro utilis boni alimenti, huſoni ſuccedit.

THORACICI.

AMIA. *Ichthyologorum* SCOMBER. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Scomber *Amia*. *Gallis* Labiſe.

SCOMBER *dorſo dypterygio*, *oſſiculo ultimo*, *pinnæ dorſalis ſecundæ*, *prælongo*. Tenera, pinguis, ſapida caro, boni eſt ſucci.

COTTUS *Ichthyologorum*. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Cottus *Gobio*. Koppe *Germ.*

COTTUS *lævis*, *capite ſpinis duabus*. Parum carnis, non ingratæ tamen habet.

LUCIO PERCA. *Ichthyologorum* PERCA. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Perca *Lucio perca*. *Germ.* Schill.

PERCA *pallide maculoſa*, *duobus dentibus maxillaribus utrinque maioribus*. Sapidus piſcis. His addi perca *Zingl*, & aliæ uſitatæ poſſunt.

MUL-

MULLUS *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Mullus *barbatus.* *Gallis* Barbeau.

MULLUS *cirris geminis, corpore rubro.* Hoc nihil ſapidius jam Romanis inventum, nobis adhuc in menſis laudatur piſcis, boni ſucci, mediocris nutrimenti, facilis digeſtionis. Ova menſis amovenda, haud ſalubria GESNER.

PERCA *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Perca *fluviatilis.* *Germ.* Perſchling. *Gallis* Perche. *Anglis* Pearch.

PERCA *lineis utrinque ſex nigris, pinnis ventralibus rubris*; cibo ſalutaris cum petroſelino L. mediæ ætatis perca jam olim in menſarum deliciis fuit, multum alit, boni ſucci, facilis digeſtionis.

RHOMBUS. *Ichthyologorum* PLEURONACTES. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Pleuronactes *Rhombus.* *Gallis* Turbot.

PLEURONACTES *oculis ſiniſtris, corpore glabro.* De hujus piſcis bonitate jam DOMITIANI tempore conſultum. Sapidiſſimus eſt, facilis digeſtionis, boni nutrimenti.

SCOMBER *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Scomber *Scombrus.* *Gallis* Maquereau.

Digitized by Google

SCOMBER *pinnulis V.* Menſarum in Gallis deliciæ, difficilis digeſtionis, nec nimium laudabilis ſucci.

Sogliola, o Sfoglia. SOLEA. *Ichthyologorum* PLEURONACTES. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Pleuronactes *Solea.* *Gallis* Sole.

PLEURONACTES, *maxilla ſuperiore longiore, corpore oblongo, ſquammis utrinque aſperis.* Exquiſitus piſcis, & ſalubris, carnem teneram, ſalubrem, parum viſcoſam tamen habet, facile digerendam & multum nutrientem. Non optimæ ſoleæ marinæ recentes. Etiam ægris dantur, HORSTIUS.

THYNNUS. *Ichthyologorum* SCOMBER. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.
Scomber *Thynnus.* *Gallis* Thon.

SCOMBER *pinnulis utrinque VIII.* In deliciis abdomen, ſed indigeſtum. Caro multum alit robuſtos.

Ex hac familia adhuc plurimi, plurimum in uſu: Pleuronactes, Plateſſa, Fleſus, Limanda, Linguatula, Paſſer, qui omnes plurimum nutriunt, & boni ſunt ſucci.

ABDOMINALES.

CLUPEA *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Abdominalium.

Clupea *aloſa.* *Germ* Elſen. *Gallis* Aloſe. *Anglis* Shad.

CLUPEA *apice maxillæ ſuperioris bifido, lateribus maculatis.* Delicatiſſimus piſcis, in aquis dulcibus

cibus captus; recens non diu ſervatur, alias enim alcali ſapit, facilis eſt digeſtionis, & boni ſucci.

CLUPEA *Halex*, ſeu *Halengus*. Haring *Germ.* Harang *Gallis*.

CLUPEA *maxilla inferiore longiore, maculis nigris carens.* Recens, non ſalitus, ſapidus, delicatulus, facilis digeſtionis. Salitus difficilioris, difficillimæ fumo induratus, exſuccus. Muriam halecis in clysmate datam in iliaca paſſione valere. *Acad. N. C. Vol. IX.*

CLUPEA *Encraſiculus*. *Germ.* Sardellen. *Gallis* Anchois. *Anglis* Anchovy.

CLUPEA *maxilla ſuperiore longiore.* Recens optima, ſapidiſſima, tum abſciſſo capite exenterata, condita ſale, aliorum piſcium condimentum, multum excitandi appetitus cauſa adhibita.

COBITIS *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Abdominalium.

Cobitis *Barbatula. Germ.* Grundl. *Gallis* Goujon.

COBITIS *Cirris oris 6, capite inermi, compreſſo.* Mediocriter alit ſapidus, facilis digeſtionis piſcis.

Cobitis *Taenia. Germ.* Steinbeisl.

COBITIS *Cirris oris 6, aculeo infra oculos bifurco.* Priori inferior.

Cobitis *foſſilis*. Nobis Pisgurn.

COBITIS *Cirris oris 8, aculeo ſupra oculos bifurco.* Carnis ſubfuſcæ, paucæ, multus in Hungaria uſus, nec adeo utilis, nec guſtu jucundus.

CYPRINUS *Ichthyologorum.* Claſſis Natur. Piſcium. Ordo Abdominalium.

Cyprinus *Carpio.* *Germ.* Karpfe.

CYPRINUS *Cirris 4, oſſiculo tertio pinnarum dorſi, axique, uncinulis armato.* In ſtagnis, lacubus, piſcinis, multa hujus piſcis educatio: Cypriorum rex, Danubii incola, ætatem conſecutus, inter diverſas ejus ſpecies optimus. Cæterum in hac familia mares, quod compactiorem carnem habeant, præferuntur. Facilis digeſtionis, mediocris nutrimenti.

Cyprinus *Brama.* *Germ.* Gareiſel. *Gallis* Braime.

CYPRINUS *pinnis omnibus fuſcis, pinna axi radiis 27.* Alibi lacuum, apud nos Danubii civis, 7. 8. 9. librarum ponderis delicatus piſcis.

Cyprinus *Tinca.* *Germ.* Schlein. *Gallis* Tanche. *Anglis* Tenſch.

CYPRINUS *axi radiis 11. cauda integra, corpore mucoſo.* Vulgi ſolatium Tinca, ſatis ſapida mediocriter alit; bona ex hac iuſcula fiunt, externe icteri magnes dicitur, umbilico applicata, confirmante LINNÆO. Gluten hic piſcis habet, ichthyocollæ non inferius BRADLEY *a Courſe upon the Materia Medica.* Conſumptioni obnoxiis, exulceratis prodeſt, IDEM.

Cyprinus *Aſpius.* *Germ.* Schied.

CYPRINUS *pinna axi radiis 15. 16. maxilla inferiore longiore incurva.*

Cyprinus *Cultratus.*

CYPRINUS *pinna axi radiis 30. maxilla inferiore longiore incurva,* prioribus inferiores. His ex eodem ge-

genere nobis uſitati plurimi addi poſſunt: Aphia, Rutilus, Erythrophthalmus, Alburnus, Vimba.

LUCIUS *Ichthyologorum* Eſox. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Abdominalium.

Eſox *Lucius. Germ.* Hecht. *Gallis* Brochet. *Anglis* Pike.

ESOX *roſtro depreſſo, ſubæquali.* Rivorum optimus, carnis foliaceæ, ſapidæ, facilis digeſtionis, mediocris alimenti.

MUGIL *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Abdominalium.

MUGIL *Cephalus. Gallis* Muga. Muellet *Anglis.*

Etiam edulis, magis tamen adhibentur ova, quæ ſale condiuntur: ferculum *Botarſo* Itali dicunt. scilicet Pottarga ex eo parant, hoc est eius ova salita in integro folliculo quo continentur.

SALMO *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Abdominalium.

Salmo *Salar. Germ.* Salm. Lax. *Gallis* Saumon. *Anglis* Salmon.

SALMO *roſtro ultra inferiorem maxillam prominente.* Sapidus, ſubpinguis brevi ſatians, delicatus tamen non ſalitus, ſed valens & multum nutriens.

Salmo *Germ.* Heuch.

SALMO *dorſo brunneo, maculis nigris lateralibus, ventreque albis.* Laudabilis eſt.

Salmo *Trutta. Germ.* Laxforel.

SALMO *ocellis nigris, iridibus brunneis, pinna pectorali punctis 6.* Exquiſitus piſcis.

Digitized by Google

Salmo *Fario*. *Germ*. Forell. *Gallis* Truitte.

SALMO *maxilla inferiore ſublongiore, maculis rubris*. Carne firma compacta, æſtate optimus, facilis digeſtionis, boni alimenti.

Salmo *Salvelinus*.

SALMO *maxilla ſuperiore longiore*. Grata ſapiditate cum Salmone Trutta, Thymallo, ad minimum certat, ſi non ſuperet, caro granulata, butyracea, facilis digeſtionis, optimi nutrimenti.

Salmo *albula*. *Germ*. Reinankl.

SALMO *maxillis edentulatis*, *inferiore longiore*. Inter congeneres infimus fere, apud nos ſolum habetur fumo induratus, exſuccus, non adeo ſapidus.

Salmo *Thymallus Germ*. Aſch. *Gallis* Ombre.

SALMO *maxilla ſuperiore longiore*, *pinna dorſi radiis 23*. Caro delicioſa facilis digeſtionis, boni ſucci, ut etiam ægris concedatur.

Aliæ adhuc ſpecies aliis regionibus ſapidæ, & edules.

INSECTA.

ANIMALCULA polypoda, poris lateralibus reſpirantia, cute oſſea, cataphracta, antennis mobilibus, ſenſoriis, capitis L.

CANCER *Entomologorum*. Claſſis Naturalis Inſectorum. Ordo apterorum,

Cancer *Pagurus*. *Germ*. Meerkrebs. *Gallis* Cancre de mer, crabe. *Anglis* Crabbe.

CANCER *brachiurus*, *thorace utrinque obtuſe novemplicato*, *manibus apice atris*. Difficilis duraque caro

ro aromatiſari multum, & multum coqui pro ventriculo debet. Ex hoc officinæ chelas habent.

CANCER *aſtacus Germ.* Waſſer-Krebs. *Gallis* Ecreviſſe de riviere. *Anglis* Crayfiſch.

CANCER *macrourus, thorace lævi, roſtro lateribus dentato, baſi utrinque dente unico.* Delicatiſſimus lacte nutritus. Notari meretur frequentiorem huius uſum ſanguinem diſſolvere, ſæpe hæmoptoen facere et phtiſim inducere.

VERMES.
MOLLUSCA.

Tardigrada, mollia, pandentia, vivaciſſima, redintegranda, humidi animantia, acephala, apoda, androgyna tentaculis dignoſcenda.

LIMAX *Syſtematis Natur.* Claſſis Naturalis Vermium. Ordo Molluſcorum.

Limax *maximus. Germ.* Schneck. *Gallis* Eſcargot. *Anglis* Snail.

LIMAX *cinereus maculatus.* Antiphthiſicum incraſſans eorum iuſculum multis habetur. Eſt tamen maxima in his cautela opus. Vide *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN. *Comment.* T. I.

SEPIA *Syſtematis Natur.* Claſſis Natur. Vermium. Ordo Molluſcorum. *Anglis* Skuttle-Fiſch.

SEPIA *octopoda. Corpore caudato, tentaculis nullis.* Rubentem ex ſuo condimento, quod coctione cum nitro in rubrum vertitur, apponi in cibo debere LINNAEUS. Carnem duram, coriaceam, haud exquiſiti

 guſtus

guſtus habet, nutrit tamen multum, viſceribus fortibus probe ſubacta, alvum adſtringit, HIPPOCRATES.

Sepia *officinalis*; os ſepiæ, & atramentum, quod etiam aliæ largiuntur, concedit; in oſſe ſepiæ, ſubadſtringens vis prædicatur.

VERMES
TESTACEA.

MYTILUS *Syſtematis Natur.* Claſſis Naturalis Vermium. Ordo Teſtaceorum.

Mytilus *edulis*. *Germ.* Muſchel. *Gallis* Moule.

MYTILUS *teſta læviuſcula violacea, valvulis obliquis poſtice acuminatis.* Marina optima, ſapida, vix multum nutriens, difficilius digerenda. EPHEMERIDUM N. C. Vol. VII. morbos contrahere mytilos mortalibus edentibus periculoſos. Factum exemplis confirmatum eſt *ibidem*, ut magiſtratuum vigilantia pro ſalute civium interpellatur.

OSTREA *Syſtematis Natur.* Claſſis Naturalis Vermium. Ordo Teſtaceorum.

Oſtrea *edulis*. *Germ.* Auſtern. *Gallis* Huitre. *Anglis* Oyſter.

OSTREA *teſta ſemiorbiculata, valva altera plana, altera elatiore.* Multorum deliciæ, differentiam magnam patiuntur; virides optimæ, in ventriculo facile deliqueſcunt, bilioſis, quos parum nutriunt, convenientes, recommendantur etiam a medicis ſcorbuto, podagra laborantibus: ad ignem induratæ ſtomacho inimicæ, crudis deteriores GODFREY *Treaſure of uſeful Diſcoveries.* Oſtrocodermata egregie abſorbentia ſunt.

ANIMA-

ANIMALIUM PRODUCTA.

LAC univerſalem, ſeu in alimentis, ſeu in medicamentis uſum ab omni tempore habuit.

Lacte mero veteres uſi memorantur, & herbis,
Sponte ſua ſi quas terra ferebat.

ait OVID. L. 4. Faſtor.

Lacte ſolo alimento vixiſſe plures, paſſim hinc inde PLINIUS, TACITUS, IUSTINUS, CÆSAR, memorant: GALENUS *l. 5. de Sanit. tuenda Cap. 7,* exemplum excitat hominis centum conſecuti annos, & lacte maxime viventis; & hodie adhuc ad ſeptentrionem multi ſunt, quibus lac, & lactis producta, butyrum & caſeus omnia ſunt. Recte igitur VARRO omnium alimentorum lac voluit eſſe nutrientiſſimum: eſt enim lac ex ingeſtis jam elaboratus, & excoctus humor, non per modum putrefactionis, ſeu puris, veluti placuit EMPEDOCLI apud ARISTOTELEM, ſed per modum perfectionis, utpote quæ ſubſtantia optima ſit conſtituendo noſtro corpori, cum ſit conſociabilis omni naturæ.

Nec infima ſane hæc lactis laus eſt, quod omnes neo-nati tam hominum, quam fere animalium, lacte nutriantur, creſcant, & quod omnis ita dicendo homo, omne animal, proprio lacte vivat, & nutriatur, & ex eo ſolo omnia reliqua ſolida, & fluida vi vitæ per-

perficiat: eſt enim in viris æque, ac fœminis omnium animalium ſemper præſens lac, licet nunquam pepererint, nunquam nutrices fuerint; ſic ex ſexagenario ſene, ſola ſuctione lac eductum narratur in *Miſcell. Natur. Curioſ. Decad. II. Anni Vti.* in Appendice; ex aliis alii.

Ex his vero, quæ hactenus de lacte dicta ſunt, intelligitur facile, lac eſſe, & ex aſſumtis, & ex admixtis humoribus animalibus, præparatum liquidum, hinc primo mediæ eſſe naturæ inter vegetabile & animale in animalibus, quæ gramine, & vegetabilibus aliis veſcuntur. Secundo pro vi & differentia aſſumtorum lac diverſum eſſe, ex illis enim chylus melior, vel deterior, dulcis, vel amarus, mitis, vel acer fit, ex hoc tale lac; qualia enim ingeſta, talis chylus, qualis chylus, tale lac, & ſanguis, aſſertum quotidiana obfirmat experientia: menſis Maji lac, ut & butyrum omnium optima ſunt, quia hoc tempore vaccæ comedunt naſcentes & novas quaſi herbas, quæ illas magis quam exſuccum gramen reficiunt; notaverat iam GALENUS caprarum lac purgare, quia hæ ſcammoneo, & tithymalis veſcerentur, neque hodie id novum eſt, infantulos purgari dato medicamento ſoli nutrici. Tertiam differentiam lac recipit, prout ex eodem animali vario tempore emulgetur, prout animal ipſum, quod hoc conficit, temperatius, & valentius eſt, tum ex multis aliis circumſtantiis alias differentias patitur.

Non ſolum ipſum lac, ut iam ante dixi, ſed etiam ejus partes a ſe invicem ſeparatæ, & in uſum alimentarem, & in medicum veniunt. Notum enim eſt lac tribus componi, parte butyroſa, caſeoſa, & ſeroſa, hæcque tria plus minus in omni lacte ſano obtinent: Buty-

tyrum ex lactis cremore, ſeu parte ejus pingui, & oleoſa fit, caſeus coagulum lactis eſt, ablato butyro, & ſero; ſerum aqua lactis. Qua mechanice hæ partes a ſe invicem ſeparentur, lac cogatur, ita elaboretur, hic loci dicere non attinet, cum hæc omnibus notiſſima ſint; hoc tantum hic volo eximium lactis, & ejus productorum, tum in alimentis tum in medicina uſum eſſe, de quo ultimo iam latius agemus.

Ab omni tempore pro uſu medico hi gradus bonitatum lactis diverſorum animalium obſervati ſunt, ita, ut primum ſemper haberetur lac humanum, huic ſuccederet aſininum, poſt caprinum, dein vaccinum. Atque tum ſemper, ubi interitura præ debilitate corpora, vellent reficere & refocillare, pro primo hoc ſcopo omnium optimum invenere lac humanum, utpote naturæ noſtræ maxime analogum, & omni lacti aliorum animalium, ſi haberi poteſt, præferendum.

Debet vero lac illud eſſe fœminæ ſanæ, quæ ſalubri motu corpus exercet, & victu laudabili utitur, & integro ætatis flore viget: omnium optimum, ſi 4 vel 5 poſt paſtum horis ducatur, tunc enim chylus in lac totus iam mutatus eſt, & alimentorum indole depoſita incipit humanam induere naturam: ingens eſt enim differentia, prout lac vario poſt ultimum paſtum tempore ducitur: quod ſtatim poſt ingeſtos cibos, & potus in mammis colligitur, crudum eſt, & multum de ingeſtorum indole retinet: quod duodecim ab ultimo paſtu horis evocatur, tenue, ſubflaveſcens, fœtorem ſuburinoſum fere, inſtar ſeri ſanguinis habet, atque hæc ratio eſt, cur primum lac nutricum ſemper purgans ſit, quia feroſum ſit, diu in mammis hærens: unde patet intermedio hinc tempore lac optimum eſſe cæteris paribus.

Alte-

Alterum vero, & id obſervandum eſt, lac ipſum ex uberibus duci debere, aut vaſis receptum illico occludi; videntur enim lacti ineſſe ſubtiliſſimi ſpiritus, ultima concoctione in ſano corpore elaborati; docent hoc tot nervi concurrentes ad chyli, & lactis officinas, ſubtiliſſimus exhalaus ex lacte recens mulcto, & adhuc calido, ros: quod jam antiquitas perſpexit, cum moneat GALENUS: „Veteres vero etiam mulierem la„ctantem illis, qui tabe decumbebant, adſtare volue„runt, quorum ſententiæ & ipſe quoque accedo, & „quod familiare id ſit, & quod, priusquam ab ambien„te aere refrigeretur, id ſumi voluerint;„ & alibi, poſteaquam ſimilia præfatus fuerat, lac comparat ſemini genitali, quod nec ipſum aliquamdiu extra propria vaſa, ſi modo ſuam virtutem ſervabit, morari poteſt, ſed vel in maris partibus contineri, vel fœminæ partes tangere debet: & ſane efficaciſſimum lac eſt ex ipſis mammis aere non refrigeratum, hauſtum. Hujus conſilii gnarus CAPIVACCIUS nobiliſſimæ gentis unum heredem ſervavit, dum inter binas florentis ætatis decumbentem nutrices, ubera illarum ducere juſſit: plura de hac felici methodo nobis conſervarunt exempla authores varii; Viennenſibus illud *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN in Regia Stirpe ſumma cum laude confectum ob oculos eſt, aliis illud quod in T. I. l. IV. obſervationum FORESTI habetur, atque id præter alia hic recenſeri meretur. Juvenis maraſmo vero correptus Bononiæ, juvenculæ nutricis pulcherrimæ ubera ducebat, & in eodem cum illa lecto dormiebat, unde ſic inſtauratum exſuccum corpus fuit, ut metuerent ne intempeſtiva venere perderet renaſcentes ex lactis uſu vires.

Secun-

Secundo: adhibent hodie lac, per medicamenta medicatum redditum in nutricum corpore Pariſienſes, etiam, ut diriſſimam luem tollant: notum enim eſt iam tenellum fœtum culpam turpis matris ſæpe luere, & in utero materno luem veneream contrahere; talis infans dum puræ, & ſanæ nutricis ubera ducit, illi luem communicat ortis latis circa mammas ulceribus & veneno per totum corpus ſuſcepto; ob hanc rationem ſanam etiam nutricem mercurialibus impraegnant, ut communicata lacti mercurii vi, miſellus ſervetur; quum vero raræ ex ſint, quæ ſibi ſanis, tale in corpore experimentum fieri velint, etiam res ad animalia tranſlata eſt, & tale exemplum novi felicis ſucceſſus; ſic etiam alii animalia plantis antiſcorbuticis nutriunt, ut ſævo ſcorbuto laborantes lacte antiſcorbutico curent.

Extra corpus lac vario modo medicatum fit; hoc modo catharticum lac delicatulis paratum exhibetur, lactis cocti libræ quatuor ſumuntur, additur libra ſemis ſacchari, parumper coquuntur, tum totum de die hauritur, multas dejectiones movet.

Ex uberibus ſupra ramum unum alterumve plantæ alicuius aromaticæ recentis lac etiam emulgeri ſolet & medicatum reddi; ſic ſupra Mentham mulctum continuos ab aſſumpto veneno, & vomitorio excuſſo, vomendi conatus ſuſtulit; & mictui cruento ſpecifice medebatur ſupra ramum Menthæ rubræ mulctum, & ſyrupo Cydoniorum ſatis edulcoratum, calensque quotidie hauſtum, & ſpes eſt ſupra ſalicis grati odoris fungum, qui in phthiſi vix non conclamata curanda drachmæ ſemis, unius doſi, ex ovo ſorbili hauſtus, aut cum ſaccharo mixtus, tantopere deprædicatur, emulctum lac calensque hauſtum in eodem morbo multum profuturum.

Ter-

Tertio: celeberrima in arte medendi eſt diæta illa lactea, quæ in variis morbis, ut paſſione hyſterica, tumido abdomine, emaciatis artubus, venere exhauſtis, rheumatiſmo, podagra rebelli, ut id variis locis teſtatur SYDENHAMUS, & alii egregii viri, ſummi uſus eſt: atque tunc præmiſſo leni purgante, ſi opus, nihil niſi lac aſſumitur; ex uberibus tepidum optimum eſt. A minori doſi in initio incipiendum eſt, & videndum an ventriculus ferat; Ubi fert, libra una mane, dimidia a meridie dari poteſt, tum etiam loco alimenti, & medicamenti vario modo præparatum exhiberi; ſi lacte ſolo vivere ægrum conveniens non videatur medico, etiam juſcula ex carnibus gallinarum contuſis cum aliis herbis coctis, illi permittere poteſt, hoc obſervando, ut ab omnibus acidis abſtineat, cereviſia, vino, & loco hujus potus, decocto hordei, ſcorzoneræ, additis leviter aromaticis, aniſo ſtellato, æger utatur. Secundo, ut lactis coagulum in ventriculo certo certius nociturum impediatur addito ſacchari, ſic V. G. ad libram unam lactis additur uncia una, vel etiam omni veſperi datur blandum abſorbens. Tertio: ut ſi lac alvum fluidam nimis reddat, roborante medicamento non acido ſiſtatur; ſi nimis adſtrictam, interpoſito purgante ex rheo laxetur, aut ſi nimia ventriculi debilitas uſum lactis non ferat, lac virtute roborante florum roſarum rubrarum ſiccatarum, balauſtiorum, Cinnamomi imprægnetur, MEAD. *in monit. pract.* & in hanc rem aliquot cochlearia fortis infuſionis menthæ aut etiam ex extracto aquoſo chinæ & maſtiche confecta pilulæ faciant, lactis enim corruptelam & damna præcavent TYSSOT *de manuſtuprat.* notandum tamen, licet diverſi caſus probent, in morbis ſupra memoratis lactis egregium fuiſſe uſum, in iisdem etiam ſæpius nihil præſtitiſſe certum. Unde prudenter notavit

FON-

Digitized by Google

FONSECA in morbis a cauſa calida biliosa prodeſſe, a frigida minus. Exactius *Cl.* BROWNE LANGRISH *The Modern Theory and practice of phyſic. London. 1738.* ſi a pulmonum tuberculis febris hectica ſit, inutilem lactis aſinini uſum eſſe, cui fere omnes alii adſtipulantur lac ebutyratum tum magis recommendantes, quod calorem hecticum temperet.

Quarto demum etiam lac in aquis medicatis exhibetur, ut etiam in hordei aqua diluitur, quod *lait coupé* vocant Galli, quod in labe purulenta viſcerum, in ſpasmodicis affectibus, convulſionibus, miros ſæpe effectus præſtat; dum nempe aquis ſelteranis varia doſi lac admiſcetur, ſic quandoque libræ uni aquarum ſelteranarum libra ſemis lactis; quandoque duæ partes lactis cum una aquarum variis etiam aliis doſibus, & proportione varia, miſcentur, pro variis circumſtantiis, & ægri temperamento, de quibus legi poteſt de *connubio lactis cum aquis medicatis Cel.* HOFFMANNUS. In horum autem uſu id, quod in lactis uſu, cavendum: tum etiam id tenendum, lac tepens vel calefactum his aquis ſemper addi, aquasque aliquantutulum eſſe calidas debere, licet tamen & frigidas aliqui aſſumant.

Cæterum in variis adhuc aliis caſibus magnus lactis uſus eſt, tam interna exhibitione quam externa applicatione; ſic dum venenum aſſumptum eſt, lac maxima copia ſæpe exhibetur ſcopo diluente, & demulcente: Cantharidum veneno vaſa urinalia certo afficiente plerumque medetur: tum etiam in clysmatibus per ſe, vel aliis gravidum, cum fructu injicitur; externo uſu emolliente, & molliſſimo adhibetur, ſic cataplasmata ex ſapone veneto in lacte ſoluto ad lateris dolorem bono cum ſucceſſu applicantur: fiunt etiam ex lacte balnea.

Fomentis ex lacte ſaccharato femora variolis infectorum ſovere in Suecia receptum, & obſervatum, femora puſtulis quaſi aſſata evadere, dum aliæ corporis partes minori variolarum multitudine afficerentur. LINNÆUS *Amœnit. A.ad.* Vol. V. *exanth. viva.*

Hæc de lactis ipſius virtutibus, jam de vi medicata ſingulorum illorum productorum, quæ lac largitur, aliquid dicendum: primo enim lac dat *cremorem*, ſeu florem lactis, præſtantiſſimam nempe lactis partem, pinguedinem ejus, ex qua *butyrum*, quod nihil aliud quam cremoris, ſeu floris coagulatio ſeu coactio in pinguem, & ductilem albam ſubſtantiam: butyrum enim ex pinguiſſima cremoris parte fit: tum eſt lac defloratum: lac ſecundarium, deflorati ſerum; lac *ebutyratum*, *ſeroſum*, idem *acidum*, lac *ſchiſton*, nempe ejus pars caſeoſa a ſero ſeparata, ex qua caſeus; tum demum lactis ſerum.

Quem uſum diverſæ hæ partes in uſu communi habeant, ut & in pharmacia, medicina, chirurgia, omnibus notum eſt; cremor enim, & butyrum balſamorum vim habent, & oleis blandis comparari poſſunt, unde etiam iisdem uſibus adhiberi. Cremor recens lactis cum vitello ovi & ſyrupo violarum mixti aliqua aquæ ſtillatitiæ roſarum copia dilutus inflammatis gingivis prodeſt, van SWIETEN.

Graminis autem digeſti & elaborati ſuccus, *ſerum*, omnium fere lactis partium, maximum in medicina uſum habet, eſt enim ſubſtantia deliba tiſſima lactis, a rudiori, craſſiori, caſeoſa, ut & omni pingui craſſiori ſeparata. Unde patet tum demum ab hoc maximas eſſe exſpectandas vires, dum recenti gramine, & propullulantibus aliis herbis, læte in pratis animalia paſcun-

cuntur, minores longe, dum in ſtabulis incluſa exſuccum gramen manducant; unde etiam ineunte, & adulto iam vere maior huius, quam in hyeme uſus, licet tamen omni tempore ſit non exiguus.

Coagulandi lactis, & parandi ſeri, ſunt variæ apud varios methodi; ſic Florentinis floribus cynaræ lac coagulatur, qua ratione, & præſtantiorem caſeum fieri aſſerunt, nec nullo alio coagulo quam floribus cynaræ utuntur: coagulant etiam lac alii galio flore aut albo aut ſlavo prædito, quod tum vel maxime faciendum ubi lactis ſerum acidum non poſtulatur; cæterum extemporaneo experimento alii, coloſtro vitulino, acido quocunque vegetabili, ſucco citri, cremore tartari, vino Rhenano, ſucco acetoſæ, & acetoſellæ, tamarindis, ſerum lactis parant; in officinis id quandoque negligentius ſit, & acido foſſili cogitur, quod forte non adeo probandum: debet vero lac prius calefieri, tum demum acidum addi, ſic V. G. lactis vaccini recentis menſura una cum dimidia igni admovetur leniſſimo, ut ebulliat, tum additur ſucci citri cochlear haud exiguum, iterum ebulliant, donec coaguletur, quo facto percolatur; ſi acidum nimis fuerit, una circiter oculorum cancrorum drachma ad temperandam aciditatem ſub levi agitatione adiicitur: ſi non ſatis clarum, ſub finem coctionis albumen ovorum additur; ſi palato gratum, ventriculo amicum, magis expetatur, elæoſaccharum citri, aurantiorum &c. additur.

Serum hoc dat pulcherrimum in morbis acutis inflammatoriis refrigerans, diluens, reſolvens, in morbis melancholicis, hypochondriacis, incoctis ad libras aliis herbis fundentibus, cichoreo, taraxaco &c. tum etiam bilioſis, cum tamarindis optimum medicamentum: exhibetur vel ſolum vel cum aliis, calidum,

frigidum, varia nec facile limitanda doſi, pro potu ordinario, medicamentoſo.

Paratur adhuc aliud *ſerum* lactis, quod *artificioſum* vocant, aut *ſerum* lactis *dulce*, id vero hac ratione fit; ſumitur lac recens, ſub continua agitatione ad leniorem ignem, ne aduratur, ad pulveris fere conſiſtentiam coquitur, tum demum affuſa aqua totum ebullire curant, ut diſſolvatur iterum in hac aqua, quo caſeoſa portio remaneat; dein percolatur, & exhibetur; laudatur vel maxime in omni acrimonia.

SERUM LACTIS VINOSUM paratur, dum lactis libræ aliquot cum vini albi acidi unciis IV. ebulliunt, ut ſeparato colloſtro purum obtineatur ſerum. Valet in morbis continuis putridis affatim hauſtum, & in febri caſtrenſi verminoſa vinum imprimis vero ſerum lactis vinoſum larga copia potatum, profuiſſe novit van SWIETEN *Comment.* T. IV.

Saccharum lactis, quod ex ſero lactis aliquoties coćto, ut omnis pars caſeoſa eo melius a ſero ſeparetur, fit, dum nempe ſerum ſæpius inſpiſſatum, & aqua dilutum in cryſtallos coactum fuit; nihil aliud eſt, quam extractum inſpiſſatum ſeri ſal eſſentiale lactis ab ipſo ſero ratione principiorum multum diverſum; optimæ fiunt ex ſero lactis cum vitello ovorum, non acido, parato.

OVA alimentum non extemporaneum præbent, ob id multum a lactis uſu deficiunt; albuminis liquor antequam nutriat pullum, eius vaſorum & viſcerum actionem experiri debet. Lac vero iam habet humores ſubtiliſſimos animali fabrica ſeparatos, & præparatos: ſunt tamen etiam pulcherrimi nutrimenti & reficientis ova, quod albumen ovi ſero ſanguinis humani plu-

pluribus dotibus conveniat, & in ſe habeat materiem, quæ calore incubatus mutata, intra viginti, & unum dies, in ſacculo colliquamenti latens vitale ſtamen pulli in tantam molem fecit excreſcere; nec tamen quis credere debet ex vitello aliquid pullo acceſſiſſe; ille enim notante poſt ARISTOTELEM HARVAEO intra pulli abdomen concluſus, intactus manet; & hoc ſolum pro nutrimento utitur, dum excluſus eſt, donec firmato roſtro durioribus veſci poſſit.

Ex hoc ſolo in tenellis pullis obſervato naturæ ordine, clare diſcimus, vitello facilius in nutrimentum converti, & optimum eſſe alimentum albumen: vitellum quidem optimum nutrimentum dare, ſed iam firmiorem viſcerum fabricam poſtulare, quæ quoniam tamen in nobis iam adultis valida ſit, patet hæc non tantam ratione noſtri differentiam pati. Dixit HIPPOCRATES: „Volucrum ova *validum* quid, & nu„triens, & inflans habent, validum quidem, quia ani„malis generatio eſt; *nutriens*, quia lac eſt pulli; *in„flans*, quia ex parva mole in multum diffunduntur.„ Ex his rationibus eſt, quare ad nutriendos debiles homines ab omni tempore ova recommendarint medici, & quare in quibuſdam regionibus, ut in Gallia, Italia, in quadrageſima ovorum eſum inhibeant, quia tantum reficiunt.

Celebratiſſima apud nos ſunt Gallinarum ova: Afri ſtrutio-cameli ova, crocodillorum ova alii manducant, quæ id inconveniens habere dicuntur, quod odorem moſchi adeo fortem, qui caput tentet, habeant; tum, & teſtudinum maris ovis veſcuntur Angli, Galli, & alii Europæi: alii aliis.

Ova vero omnia quæ in ſcopum nutrientem adhibentur, debent eſſe recentia, ſorbilia, id eſt, per coctionem non nihil inſpiſſata, ita ut in cortice ſuo videantur tremere; ſunt enim ſic multi nutrimenti, probæ, & facilis digeſtionis, convaleſcentibus, ſenibus, debilibus apprimis convenientia; indurata in teſta, aut etiam in pingui frixa, etſi robuſtioribus viſceribus non noceant, debiliora tamen offendunt, molliſſimo albumine in cornu mutato; unde optime monuit GALENUS, eo plus nutrire ova, quo minus indurnerint, hinc variis præparationibus in juſculis diluta, in hæc integre effracta, tremula ſumuntur.

Hoc tamen ova habent, quod cito putreſcant: hinc & in febribus ſumma cum cautela præſcribenda ſunt, licet tamen in his exhibuerit HIPPOCRATES L. 3. *de morbis;* albumina enim aliquot aqua fontana conquaſſata pro potu humectante, & refrigerante exhibuit.

Ovi omnes partes ſatis raros, eosque varios in medicina uſus habent:

Albumen ovorum ad varias decoctiones depurandas in officinis inſervit; iterum ex albumine ovi inſpiſſato oleum myrrhæ per deliquium paratur, quæ alias acerrimis etiam aliis menſtruis reſiſtit, & quæ hoc modo ſoluta præſtantiſſimum dat medicamentum alio loco dicendum.

Vitellus olea, & reſinas, aquæ miſcibilia reddit, tum, & oleum ovorum, quod ex vitellis induratis coctione, ſequente exſiccatione & preſſione elicitur, largitur, in fiſſuris labiorum, papillæ mammarum, recom-

commendatum. Quinquaginta vitelli olei uncias quinque ſubminiſtrant.

Teſtæ etiam in uſu medico abſorbenti non deteriores margaritis & aliis pretioſioribus. Dum calcinatæ ſunt, magis ſunt bibulæ, ſed ſimul etiam acriores. Præcipuum conſtituunt ingrediens lithontriptici illius Anglicani. In harum exhibitione id cavendum, ne in pollinem tenuiſſimum tritæ exhibeantur; alias enim cum aqueis concreſcerent in glebas, & pondus in ventriculo facerent, & ſic plus nocerent, quam prodeſſent.

Ultimo demum, quæ fracta teſta albumen continet tenuis *pellicula*, & ſuum in arte medendi uſum invenit, in vulneribus præcipue recentibus, a quibus, ne corrumperentur, arcendus aer erat; hoc incommodi habet, quod exſiccetur, & durior fiat, ſed tunc aqua tepida, aut ſaliva aut halitu oris, emolliri poteſt. Specifica vero nulla in hac vis eſt: aerem a vulnere arcet, ſic naturam iuvat, & ob hanc rationem de rara deligatione vulnerum tam pulchra ſcripſit MAGATI. Cæterum recens, humida pellicula glandi penis impoſita, effluere non potentem urinam evocat, certo experimento.

MEL. Dicetur alibi.

POTUS.

De his pauca dicere conſtitui, cum pleraque peculiaribus tractatibus ſcripta habeantur.

AQUA ſincera curſu exercita omnium optima. Vide *Antidota.*

CEREVISIA fermentata defæcata etiam multum nutrit: dulcior, ſapidior, tabidis utilior: tenuior vim diureticam habet, liberatque a calculo, & abſtergit bilem in primis viis collectam: amara hypochondriacis, atque ſcorbuticis conducit; nec enim aceſcit facile, itaque nec male agunt, qui abſynthium ei adiiciunt, quando fermentat, in gratiam febricitantium, vel ſcolopendrium pro lienoſis, & hepatis obſtructione laborantibus; vel rorem marinum, atque ſalviam adverſus aſthma, phthiſim, & ſic porro. AUG. QUIRINI RIVINI *Diſput. VI. de Medicina in alimentis optima.*

VINUM ex uvis factum multam differentiam patitur; fit etiam ex melle hydromel, ex pomis pomaceum, ex pyris pyraceum. Sunt adhuc plurimæ ex aliis vinorum ſpecies; vires alibi dicentur. Ex omni ſpecie muſtea affatim hauſta dolores colicos & rheumaticos creant & arthritidis paroxyſmum maturant, *Cl.* HUXHAM. *de morbo colico Damnoniorum.*

Perſpectis itaque eſculentis, & potulentis, horum principiis, dotibus, materiei imbecillitate aut validitate, omnino facile erit (cognitis naturæ, vel in ſano, vel in ægro viribus) ea ſubminiſtrare, quæ magis conveniant; nam etiam ſi acute decumbentes alimenta fere omnia reſpuant, ſolis nutriantur iuſculis, & ſani nulla lege adſtrin-

ſtringi debeant, eſt tamen, ut acuti morbi ex deciden- tia longiores facti, & humanam beatitudinem ardenter exoptantes ſani diætam poſcant; primum quidem per totam medicinam demonſtratum eſt, alterum ex natura temperamentorum etiam clare deducitur.

Igitur *ſanguineo temperamento* fermentata Cerealia, facile digerenda Olera, carnes animalium juniorum magis conveniunt, cum aquoſo potu, vini auſteri non calefacientis parco uſu. Obſunt vero illi cruda glutinoſa, mucilaginoſa. ſpirituoſa.

Pituitoſum facile fert, & fermentata Cerealia, & bis coctum etiam aromatibus conditum panem, olera vel alcalina vel acida vel aromatica, animalium aliis animalibus viventium carnes, etiam ſale conditas alias, & potus fermentatos cereviſiam, vina; quibus ſimul vis roborans inſit, ut Burgundica, Italica, auſtera, Hiſpanica: conveniunt quoque ſpirituoſa liquida; glutinoſa omnia, mucilaginoſa, pinguia, huic obſunt.

Bilioſo diæta eſſe debet ex oleribus aceſcentibus, ſaponaceis multa, carnis potiſſimum vero ferinæ, aut illorum, quæ aliis vivunt animalium parca, parca quoque piſcium. Potus aqua, cereviſia tenuis, tenuia pariter & acidula vina, ut ſunt Rhenana, Moſelana, Auſtriaca; non ferunt pinguia, nec ſpirituoſos potus.

Melancholico concedes panem bene fermentatum, olera, & fructus ſaponacæos cocta, carnes juniorum animalium herbis paſtorum. Potus aqua eſſe poteſt, cereviſia tenuis, vina aquoſa. Obſunt legumina farinoſa alia non fermentata, olera cito alcaleſcentia, liquores ſpirituoſi, qui tamen parce quandoque concedendi. Et

hæc quidem ad temperamenta ſpectant, ſed & ſuâ ætati, & anni tempori, & Climati regula eſt.

Infantibus primam ex lacte diætam natura conſtituit, dein omnino mollem & nullo aromate vitiatam indicavit; his non convenit potus fermentatus ullus, ſed mollis, aqua, lac.

Pubertas lege caret.

Virilis ætas temperamentorum regimine ſervatur.

Senectus nova infantia eſt, igitur & huic lac, mollia omnia, panatellæ, decoctum fabarum cacao in lacte, Chiocolada, vinum parcum, his tenue, illis generoſum, aliis petulcum concedenda.

Anni temporibus ea potiſſimum conveniunt, quæ his natura offert; & *Veri* teneræ & iuvenes plantæ ſaponacea ſolventes, carnes digeſtu faciles, vina tenuia. *Æſtati* aquoſorum ſaponaceorum acidulorum olerum, tum fructuum horæorum major uſus, carnium minor: Potus convenit diluens aceſcens, fermentatus quidem ſed non multum ſpirituoſus; vitanda aromata ſunt & omnia calidiora. *Autumnus*, magis vero *Hyems* aromatica & ſpirituoſa poſtulant.

Climatibus fere eadem diæta eſt, quæ tamen temperamento in hac ætate aut anni tempore conſtituto accommodari debeat.

CLAS-

CLASSIS SECUNDA

CARDIACORUM.

NERVEORUM.

Quæ vires infundunt nervis roborantes, & ſpirituum vividiorem efficiunt motum, NERVEA recte dicuntur.

Indicantur, quando cognoſcuntur vires deficere, ſimulque apparent evidentia ſigna languoris ad omnes motus muſculares, etiam ubi valde impediuntur exercitia ſenſuum, imprimis vero, ſi tum ſimul cernuntur ſigna clara humorum craſſorum per reliqua vaſa. BOERHAAVE. L. B. van-SWIETEN.

VIS ELECTRICA.

Suſpendebat adhuc Phyſicorum omnium animos ignota Electri Vis, & timorem, quem terribile CUNEI experimentum incuſſit, nondum MUSCHENBROECKIUS abiecerat, cum audax Iapeti genus in eo ſalutem confidentet quæreret, in quo mortem adinvenire facile potuiſſet; ita demum homines ſumus! ſcilicet ſpes erat fore, ut vel electricus ignis illis in partibus calorem ſuſcitaturus eſſet, in quibus diu deficeret, vel validior commotio motum, qui jam dudum abeſſet; quapropter grave & audax auxilium in medicinam traducitur, eoque Paralyſis diverſis in regionibus tentatur.

Sa-

Sapienter vero factum eſt, quod inter primos 1746 Pariſiis in periculum paralyticos deduceret NOLLETTUS, vir doctus, & horum experimentorum apprime gnarus, qui, etſi electrica commotione nullum curaret, quod curari amplius non poſſent, in eo tamen magni officium exegit viri, quod commotionis patefaceret periculum, & illos, qui huius operationis manipulationibus non ex aſſe imbuti eſſent, circumſpectos eſſe iuberet. *Acad. des Sciences*. 1746. 1749.

Interea D. LOUIS Chirurgiæ Pariſinæ decus, paralyſin ſcintillarum evocatione tentare intentus, mutato ex NOLLETTI exemplo, conſilio, duas paralyticas commotione fruſtra vexavit: tandem, & commotione haud ſollicitandam curationem eſſe nervoſo ſermone reliquit, *Obſervat. ſur l'electricité*, Paris 1747. Philoſophiæ Genevæ Profeſſor *Cl.* IALLABERTUS tam ſcintillarum evocatione, quam commotione paralyticum reſtituit *Iournal des Scavans* 1748, gelu vitiatam partem in eodem correxit *ibidem*, & tumores ſcrophuloſos emendavit *propria* ad *Cl.* SAUVAGES *epiſtola*. *Cl.* Monſpelienſis Medicus SAUVAGES hemiplecticum pulmone exulceratum hoc remedii genere ex hæmiplegia reſtitui quidem, ex ulcere pulmonis vero rapi vidit: tum electricitate paralyticos melius habere, tumores oedematoſos percurari, ſuppurationem accelerari *Lettre à Mr.* BRUHIER; ultimo compulſis experimentis Illuſtri Academiæ Upſalienſi Commentarium miſit de uſu electricitatis in rheumatismo novem ſucceſſibus felicem, ut etiam in eo ultimo concludat in acuendo viſu nullum electricitati medicamentum anteponendum, & nemini electricitatem nocere niſi phthiſico, hine terrorem a NOLLETTO, aliorumque panicum habendum.

Hæc

Hæc in Galliis aguntur, dum in diverſis Italiæ partibus *Cl.* Viri PIVATI, BIANCHI, VERATTI plurimum & diverſimode electricitate utuntur; & quidem *Cl.* PIVATI Venetiis electricitatem medicamentoſam tantum (ſcilicet incluſis ipſis tubis varii generis remediis) adhibet, dum & ſimplici electro & medicamentoſo VERATI mederetur. Iamque malum iſchiaticum pertinax, a ſcabie curata ſuperſtes brachii dolor, gravis in aure dextra auditus, rheumatici, & catharrales effectus tumoribus arthriticis ſtipati, involuntarium lacrymarum profluvium, nervorum debilitas, curantur: etiam in uno tentamine electricitatis medicamentoſæ dolores arthritici profligantur. Fuit Auguſtæ - Taurinorum purgantis, dum electrizandorum manibus medicamenta purgantia inderet BIANCHI, electricitatis novæ auctor. Sed quantum eſt in plurimis experimentis inane! in Italiam iter ſuſcipit NOLLETTUS, adit *Cl.* hos Italos, ut per hos, de veritate illorum, quæ de electricitate medicamentoſa ſcripſerant, convinceretur, & mirum viſu! nullus facto rem comprobare potuit. *Hiſtoire de l'Acad. des Sciences* 1749.

Pragæ paralyticos quatuor curatos, ſolatum rheumatiſmo dolorifico laborantem, etiam podagricos reſolvi nodos vidit *Cl* BOHADSCH *in Theſi de elect.* 1751. Lipſiæ Th. QUELMALZ hæmiplegiam cum aphonia electricitate fere ſuſtulit, rheumatiſmum in ſene octagenario lenivit, chiragram cum carpi tumore profligavit, & inter ſeptem partim paralyticos, partim rheumaticos ſex curavit *Cl.* SCHEFFER Ratisbonæ; & mirabiles electricitatis in aphonia, in reſolutione labii inferioris oris a tonſillarum tumore, effectus vidit PAULSOHN in Livonia: & alios in Suecia

STROEMERUS etiam non Medicus: & malum hyſtericum convulſivum electricitate curatum in *Tent. & Comment. Societ.* N. I. *Gedanens.* T. II. de LA MOTTE, & affectum paralytico ſpaſmodicum ſublatum ALLAMAND & GAUBIUS *part. I. Comment. Societ. Scientiar. Harlemens.* & inſultum convulſivo hyſtericum Philadelphiæ CADWALLADER EVANS *Medical. obſerv.* T. I. & brachium paralyticum CHENEY. HART. *Philoſoph. Tranſact.* Vol. XLIX. & paralyſin WHYTT iisdem Vol. L p. I. & hæmiplegiarum duarum curationem ZVINGER. *Act. Helv. phyſ. math.* Vol. II. & paralyſin linguæ ſingularem ALLAMAND, & demum dolorem & ſurditatem LEROY *Hiſtoire de l'Acad. des Sciences.* 1757. & palpebrarum ſuperiorum lapſum *Act. Acad. Elect. Mog.* T. I. BAUMER, poſſent adhuc addi alia pericula plurima.

Hodie tamen poſt tot obſervationes vix unus alterve hinc inde adhuc electricitatis in corpus humanum effectus extollit. Commotionem electricam percuſſionis & verberum efficaciam ſolum habere D. LOUIS demonſtravit; partes ſolum rubefacere, & minimam omnibus de ea factis jactationibus fidem adhibendam eſſe *Cl.* KUHN in *Act. phyſ. med.* T. I. Item poſt varia tentamina in variis hominibus vario morborum genere laborantibus inſtituta, certos & indubitatos effectus ab electricitate hactenus exſpectandos non eſſe *Cl.* ZETZELL. *Recueil. Period.* T. V. & *Cl.* LEROY poſt capta alia iam in hæmiplegia, gutta ſerena, quam ſurditate experimenta, quid de viribus medicis electricitatis ſtatuere poſſit, ſe adhucdum ignorare fatetur: & non niſi in rheumatismis curandis fluidi electrici uſum ſibi eſſe perſpectum. *Acad. des Sciences* 1761. Ultimo demum etiam *Cl.* TYSSOT intervenit, &

& peſſime pro paralyſeos ſpecifico electricitatem venditari contendit: dum ipſa & febrim, & convulſiones, & plethoram inducit, ſanguinemque ad caput cogit, & caſu paralyſim facit, & auget *de Apoplexia.*

Revera audax, & anceps remedium eſt electrica commotio. Subitas huius martyres aves NOLLETTUS, IALABERTUS, & alii plurimi recenſent; nec hodie mortalium ullus ignorat hac etiam homines occidi; Sic proſtratus *Cl.* dum viveret Profeſſor DOPPELMAIER, & inter media experimenta exſpirat ſæviori fulmine tactus *Cl.* Petropolitanus Academicus RICHMANNUS.

Nec ſimplex electricitatis vis ſemper tuta eſt, in virgine menſtrua ſuppreſſit, ex ulcere venereo effluxum cohibuit, dum ſimul ulcus inflammaret LOUIS, & ægrum hic Viennæ occidit. Nuper an inoculatio per DEUM liceret quæſitum eſt, & de electricitate nihil quæritur.

ANIMALIUM EXHALATIONES.

Effœta, & præ languore interitura corpora, animali exhalatione refici iam antiquitati notum fuiſſe, DAVIDIS que exemplo confirmatum, & hodie familiare eſſe, vide *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN *Comment.* Nec tamen aut his, aut aliis evidentioribus exemplis, iuvenilis vigoris bona, in ſenis corpus attracta accubitu, ita deduci, ut iam hoc elangnidum ſenſim depereat, probatum, quanquam & id plurimis pronunciatum ſit. Nam etſi id ipſum verum, ægritudines contagio-

ſas

ſas eſſe poſſe, & accumbenti corpori communicari: ita ex impuro lecti ſocio multos tabidos factos olim ſaniſſimos probe meminit *Cl.* HUXHAM *de conſtitut. Aeris & morbis Epidemicis;* ita de canum in podagra uſu plurimus BORELLUS, factum alii confirmant, & ultimo de cane podagræ magnete, obſ. dedit in *Acad.* N. C. Vol. VI. van WOENSEL; hæc tamen id non ſatis demonſtrant.

Sed quid eſt in perſpirabili reficientis? etſi ſua cuique animali atmoſphæra eſt, a propria individuorum fabrica dependens, eſt tamen omni ſubtiliſſimum odoratum principium ab eadem; docet inquirendis aliis, animalium ſagacitas; hoc ſuſcipi, ſuſceptum refocillare exhauſtum poſſe, maxime ſi e iuvenili vegeto corpore emanet tanta copia, ut calculo docuit SANCTORIUS, haud mirum. AUGUSTI Cæſaris ſuaveolens corporis atmoſphæra, ni adulatoribus ſcripta, inſolita: ſed etiam ſudorem axillæ ſiniſtræ tempore æſtivo moſchum redoluiſſe, alias hoc odore liberum, PRAECEPTOR meminit.

TERRAE EXHALATIONES.

Nec ſolum animalia, aut vegetabilia perſpirant exhalantque, ſed & foſſilia id ipſum faciunt, ſuntque, ut in prioribus, aut ſalubria, aut inſalubria horum effluvia; de ſalubribus non dicam, de inſalubribus venenatis Tom. III.

Et imprimis habet aliquid fragrantis terrei, patens ex humo aratro verſa ſulcus, habet ipſa, poſt meſſem in cam-

campis, per ſicca ſtramina, tanquam nova exhalantia vaſa perſpirans terra, habet id eadem ſemper ex decidua pluvia madefacta; hoc vero fragrans ex ſuo ſinu non ex vegetabilibus exſuccis nunc imbre refectis & exhalantibus, mutuatur, REAUMURII experimentis *Acad. des Sciences* 1730. licet non eam inficias, vegetabilium exhalationes, puris crudæ terræ exhalationibus jungi poſſe ſicque aerem gratiorem reddi & obſervari.

Sed nunc certum eſt, eſſe in ea ſingulari terræ fragrantia aliquid reficientis recreantisque animalia corpora, quod & ſani maxime poſt pluvias in campis experiantur, quod & Epilepticis deambulantibus tribus quatuorve horis quotidie, per integram ſeptimanam vel diutius, in ſulco immediate poſt aratrum humum verſans, aut in agello annis aliquot feriato, laudatur MEZA *armament. med. Hafn.* 1761. quod et lithanthracum vapore in fodiinis carbonariis oberrante mulctatis effoſſo e terra ceſpite hauſtum ſaluti ſit TRIEWALD. *Act. Upſal.* 1740; quod totius externæ corporis ſuperficiei quaſi forma balnei communicatum & reſorptum, phthiſicis proſit van SWIETEN. *Commentar.* T. IV. p. 101.

VEGETABILIUM GRATI VAPORES.

AURANTII flores *Offic.* p. 36.

CITRII flores *Offic.* p. 37.

CROCUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Saffran. *Gallis* Safran. *Anglis* Saffron.

CROCUS, *floribus fructui impoſitis, tubo longiſſimo.* Crocus *officinarum*, eſt piſtillum ovarii in tres lacinias fiſſum, non ipſe flos. Mira ſpecies materiæ, ad oleoſum ſpirituoſum pertinens: recens fragranti odore prædita, coloris rutili, pinguis, flexilis, tritu difficilis, manus fricantis inficiens, probatur: talis eſt crocus Auſtriacus non ſolum in ſpiritu vini rectificatiſſimo totus ſolubilis, ſed etiam in ſpiritu vini rectificato, imo etiam totus in aqua. Ad varia olim, ut etiam hodie adhibetur, docet epicrocium, crocorancis, opera aurichalcea, *mighiature* &c. itidem condimenti loco multis uſurpatur nationibus.

USUS MEDICUS externus, odorati moderate croci ad animales ſpiritus excitandos eximius, BOERHAAVE. In Pulmonibus affectis peculiare quid præſtat. FR. HOFFMANN *de Medic. Selectioribus.* Immoderate caput gravans, mentem turbans, ſardonicus, apoplecticus, lethalis, GALENUS, FABER LYNCÆUS, BORELLUS, L. B. van SWIETEN. Internus iiſdem conditionibus idem, minori doſi exhilarans, maiori ſenſus omnes ſopiens, ut vinum, & opium; etiam virgines pro provocandis menſtruis maiori croci

ci doſi indulgentes in immoderatos riſus ſolutas RIVERIUS vidit, & alios caſus alii habent, ut recte de ſalubri, vel noxia croci doſi quæratur: In hac audaces multi, multi timidi; liberalior nec ſequendus LINNÆUS, dum croci Orientalis, & Britannici drachmam dimidiam, tincturæ croci tantumdem, extracti croci grana XV. pro doſi exhibet. Duæ tertiæ eiusdem convenientiſſima doſis eſt, non aſſuetis.

Difficulter recens, pinguis, pulveriſatur, maſſæ pillulari, electuario, incorporari integer poteſt, etiam in præparatis dari in melancholia, triſtitia involuntaria, paſſione hyſterica, in ſuſcepto miaſmate, languente natura in expulſione exanthematis: etiam laudatur ſcopo ſudorifero, emmenagogo: externe crocum abdomini applicatum vomitus ſiſtere LINNÆUS.

PRÆPARATA. *Extractum* croci. *Eſſentia* croci, quæ cum ſpiritu croci in noſtris officinis extrahitur ditior, minori doſi a guttis V ad X pro doſi danda, alia paulo maiori.

IASMINI Flores *Offic. Botan.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam: *Germ.* Iasmin. *Gallis* Iasmins. *Anglis* Ieſſamy.

Variæ huius plantæ ſpecies ſunt; IASMINUM *foliis, oppoſitis, pinnatis*; album vel maxime nobis officinale eſt, ut inde paretur oleum odoratum.

USUS MEDICUS veteribus haud cognitus, recentioribus inter illa, quæ grato odore languentes ſpiritus reficiant, & moveant, maxime floris, qui etiam infundi poſſit, gratus.

PRÆPARATUM. *Oleum* iasmini, quod diverſis modis multis paratur, per infuſionem his, per ex-

preſſionem cum amygdalis, cum goſſypio, oleo Ben imbuto, inſtratis iasmini foliis, aliis: unguentis &c. odoris gratia additur.

LILII ALBI flores. *Offic. Botanicor.* Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Weiſſe Lilien. *Gallis* Lis blanche. *Anglis* The White Lilly.

LILIUM *foliolis ſparſis, corollis campanulatis, intus glabris.* Flores pulcherrimi candidi campanulam ſeu calathum efformantes admodum odorati ſunt, caput, ut iasminum, tentantes naribus diutius ſuppoſiti. Quod vero illis ineſt volatile odoratum, nec facile elici, nec coerceri poteſt, cito evanidum: præter flores, antheræ excitantes, radix emolliens aliis claſſibus inferendæ ſunt.

USUS MEDICUS florum, ubi humoribus bonis ſpirituum languor, utilis, odoratu, infuſione, fotu. Antherarum, in vino infuſarum lætificans. Bulborum mucilaginoſorum externus, maturans, unde frequenter cataplasmatibus ſuppurantibus recipiuntur.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia florum liliorum alborum, odoris vinoſi ſemper laudanda. *Oleum* vel inſolatione vel coctione paratum, utrumque raro bonum, poſtremum officinarum inutile. Bene paratum externum paregoricum, emolliens, dolorificis, & emolliendis partibus applicatur.

LILII CONVALLII flores *Offic. Botanic.* Polygonati flores. Convallariæ flores. Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Thal-Lilien. *Gallis* Muguet. *Anglis* Lillies of the Valley.

POLYGONATUM *bifolium, ſcapo florigero, aphyllo.* Etſi huius plantæ plurimæ ſpecies ſint, tamen

men bi-folio, ſcapo florigero, facile cognoſcitur omnibus. Odor florum gratus, ſuavis, caput non tentans, durabilis magis quam liliorum alborum. Baccæ, radix, folia, amariſſima raro adhibentur, licet hinc inde deprædicata; ex foliis cum calce fit pulcher, durabilis color viridis.

USUS MEDICUS florum in languidis excitandis ſpiritibus utilis, licet ſuſpectam vim L. habeat, quam cum illa baccarum absque dubio confundit. Flores pulveriſati ſternutatorii.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia grata. *Spiritus* liliorum convallium laudatus, *conſerva* cephalica.

MELISSA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Hertzkraut. *Gallis* Meliſſe. *Anglis* Balm.

MELISSA *floribus ex axillis inferioribus, ſubſeſſilibus*, maxime officinalis, licet alias plures meliſſæ ſpecies adhuc officinæ aſſervent, non æque utiles omnes. Meliſſa *Turcica* odorem quidem aromaticum, ſed, ſi ita loqui licet, fatuum, ingratum, nauſcoſum, & magis debilitantem, quam erigentem, habet. *Canarienſis* fragrantiſſima eſt, non ubique diſpenſata. Meliſſa vero hortenſis *citrina* officinarum gratiſſima, maxime uſualis, & laudata eſt. Siccata de aromate ſuo perdit nihil.

Eſtne meliſſa noſtra mellitæna DIOSCORIDIS? Apiaſtrum PLINII quod in confeſſa damnatione venenatum in Sardinia? Aliis ad morſus venenatorum animalium laudatur, nobis tale nihil obſervatum.

USUS MEDICUS excitandi ſcopo olfactæ plantæ, etiam in vino frigide infuſæ recentis, in inſoli-

ſolita triſtitia, maxime hypochondriaca, ſenſuum a cauſa frigida eclipſi, utilis, ut & in omni caſu exhauſtarum virium, ut poſt partum, proficuus: adhæc in morbis frigidis, languente humorum motu, in polypoſis ſanguinis concretionibus, affectionibus paralyticis, ſoporoſis, laudatur; valet etiam ad dolores rheumaticos, podagricos in potu, & fotu.

PRÆPARATA egregia ſunt. *Aqua* ſtillatitia meliſſæ vires plantæ habet, habet & has *Spiritus* ſed longe efficaciores. *Aqua* meliſſæ *compoſita* Carmelitarum in Apoplexia frigida, paralyſi, lethargo, epilepſia, paſſione hyſterica, palpitatione cordis, colica flatulenta, celebrata eſt, doſi drach. I. II. unc. ſemis, unius. *Oleum eſſentiale* ingens cardiacum forma elæoſacchari. *Conſerva*, *Syrupus* ſuis viribus gaudent.

OCYMUM. BASILICUM *Offic. Botanicor.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Citronen Baſilien. *Gallis* Baſilic. *Anglis* Baſil.

OCYMUM *foliis ovatis*, *glabris*, ſuaveolens fragrans, gratiſſimi aromatis planta, per excellentiam regia dicta eſt. Ex infinita ſpecierum varietate caryophyllata officinis electa; hæc, ut etiam aliæ culinis uſitatæ. Scorpionum fabula imprudentior, quam verior.

VIRES MEDICÆ inter illas, quæ grata fragrantia debiles, & languidos reficiunt, excitant ſpiritus, plantas, principes: infuſio frigida vinoſa laudatiſſima, doſis Manip. ſemis, libra vini una.

PRÆPARATA. *Aqua* Baſilici.

PA-

PARALYSEOS flores *Offic. Botan.* PRIMULÆ. Claſſis Natural. Pauci-ſtam: *Germ.* Schlüſſelblum. *Gallis* Primevere. *Anglis* Prim roſe.

PRIMULA *foliis rugoſis, hirſutis, ſpica inclinata, flore odorato.* Flores prioribus minus odorati, aroma ſubtile tamen, melleum, reficiens habent; adeſt etiam radix, herba, non earundem virium.

VIRES MEDICÆ florum in excitandis ſpiritibus, tremulis, paralyticis etiam membris, laudatæ, totius plantæ podagram lenientes fotu; radicis amaræ ſunt.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia ad capitis dolores pota. *Spiritus, conſerva.*

His etiam aliarum plantarum aromaticarum grati odores, ut & odores ſingulares aliarum rerum addi poſſunt, ſed hæc in altera claſſe dicentur omnia.

In his tamen omnibus id rite tenendum, ſubtilem & volatilem horum medicamentorum vim non ſolo odoratu in corpus ægrum deduci, ſed etiam per vaſa reſorbentia, per ipſam inſpirationem communicari & in id ſuſcipi poſſe, multiplicem igitur patere modum, quo nervea illi ſubminiſtrari queant: inde explicari actionem balneorum, emplaſtrorum, fomentorum, ſacculorum, amuletorum: inde intelligi uſum æolipylæ in *theatro tabidorum* BENEDICTI olim adhibitæ & nuper in phthiſi pulmonali a *Cl.* MUZEL feliciter advocatæ aliorumque medicamentorum quocunque modo corpori applicatorum actionem.

CLASSIS TERTIA
CARDIACORUM
STIMULANTIUM.

Quæ partium ſolidarum vividiorem addito robore actionem efficiunt, STIMULANTIA dicuntur.

Sciuntur neceſſaria a defectu motus circularis liquidorum, orto ex ſola inertia fibrarum, una cum humoribus blandis, vaſisque transmittendo aptis; cum vero hæc multiplex ſit claſſis, quænam ſingularis ſpecies eligenda, docemur conſiderata indole mali peccantis, & cardiaci adhibendi.

STIMULANTIA
SIMUL
NUTRIENTIA.

AURANTIORUM acidorum
Dulcium
Curaſſavicorum ſucci. vide p. 36. 37.
GRANATORUM maturor. ſuccus, vide adſtring.
POMORUM fragrantium
vinoſorum ſucci, pulpa. vide p. 53.

ANA-

ANANAS *Offic. Botanicorum* BROMELIA Claſſis Naturalis Liliorum.

Aliquot huius plantæ ſpecies ſunt, odoris etiam fragrantia, & ſaporis excellentia diſcrepantes. Maturi fructus fragrantiſſimi, aromate etiam per totum conclave diffuſo, ſaporem inimitabilem, & ſuavitatem omnibus expetitam habent. Rari, magnatum menſis ſolum adhibiti, non ſatis certo experimento multis culpantur.

VIS MEDICA nutriens, cardiaca, grato ſtimulans aromate, hypochondriacis, melancholicis, vel inde etiam ob vim fundentem maxime utilis. Succus fructus nondum penitus maturi ſpecificus ad calculum habetur in *Iournal de Scavans. Mem. Trev.*

ARMENIACA. p. 36.

CERASORUM ſapidiſſimorum caro p. 38. 39. Aqua reficiens.

FRAGA p. 45.

MELONUM caro p. 48.

MORA. p. 49.

PERSICA. p. 51.

PRUNA acidula. p. 54.

RIBESIORUM nigrorum baccæ. p. 55. 56.

RUBI IDÆI BACCÆ. p. 56.

UVÆ odoratæ moſchatæ dictæ p. 60.

Quæ omnia in ſicca, & calida debilitate optima ſtimulantia ſunt, cum plurimum aquoſa, aliquantulum reficientia, nutrientia, etiam leni aromate ſtimulent. Venit etiam in hanc claſſem

TUBER *Offic.* LYCOPERDON *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Fungorum. *Germ* Erdmorcheln. *Gallis* Truffles. *Anglis* Tuſsball.

LYCOPERDON *ſolidum, muricatum, radice deſtitutum*, virulenti odoris, in vino generoſo coctum

 eſtur,

eſtur, difficilioris tamen digeſtionis eſt in aqua non facile ſolubile & ſolutum in gluten tenax degenerans, tum in ſpiritu vini induratur GEOFFROY iunior *Acad. des Sciences* 1711. Deſtillatum ſtatim alcalinam indolem prodit, & habet magnam vim alcali volatilis, dum caput mortuum non ſpernendam fixi ſuppeditat, & tinctura etiam aromatica & alcalina eſt, IDEM.

VIS aromatica. Addit languidis ſtimulos quotidiano experimento, & lactantibus lac. *Acta Phyſ. Med.* N. C. *Vol. VIII.* An compeſcit motus hyſtericos?

STIMULANTIA

EXCITANTIA

SUBTILIA.

BORAGINIS flores *Offic. Botan.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam: *Germ.* Hertzblümlein, *Gallis* Bourrache. *Anglis* Borrage.

BORAGO *foliis alternis, calycibus patulis.* Flores iam veteribus in uſum cardiacum noti, inter IV flores cordiales maiori forte encomio quam iure recenſentur; ego aromatici odorati parum invenio.

USUS MEDICUS florum frequentior quam utilior. Totius plantæ certo ſolvens, ſaponaceus, inflammatis, & obſtructis ſummopere utilis, in decocto,

ſero

ſero lactis, ſucco, non adeo limitata ubi reſolvendum eſt doſi. Cæterum ob ſalia quæ illi inſunt efficax eſt, examen enim triplicis ſalis, BOLDOUC educti, *Acad. de Scienc.* experientia confirmat. Succus adhuc ad calculum laudatur.

PRÆPARATA. *Conſerva* florum vix multi uſus. *Aqua* vix magnæ virtutis. *Syrupus* lege artis paratus.

BUGLOSSI flores *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam: *Germ.* Ochſenzung. *Gallis* Bugloſſe. *Anglis* Bugloſe.

BUGLOSSUM *floribus longe ſpicatis* HAL.: Præcedentibus haud magis cardiaci etiam inter IV flores cordiales recipiuntur. Tota planta uſualis, utilior floribus.

VIRES MEDICÆ cum præcedentibus eædem, hypochondriacis, melancholicis, etiam inflammatione vexatis conveniunt. Decocti, ſucci, doſis in obſtructis non adeo facile limitanda, inflammatis Manip. unus, duo, in libra aquæ ſufficiunt. Succi unc. VI. in lib. ſeri lactis, decocti avenæ, hordei, dantur.

BETONICÆ flores *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Betonien. *Gallis* Betoine. *Anglis* Betony.

BETONICA *foliis, inter verticillos in vertice congeſtos, breviſſimis, integris.* Mirum quondam laudata planta, parum odorata, aromatica, tota in officinas medicas recipitur. Herba tamen & flores frequentiores. Radix nauſeoſa, ingrata, incidens, rarius.

VI.

Digitized by Google

VIRES MEDICÆ florum debiles, nervinæ, herbæ ad capitis dolores frigidos, ſic & arthriticos, podagricos, infuſione calida continuo ſumtæ, laudatæ: ad ulcera pulmonum, renum cum melle edulcoratæ decoctum lene vaſis clauſis, vulnerarium. Doſis unc. una, libra aquæ una.

PRÆPARATA. *Conſerva* florum multum adhibita, parum aromatica, hic etiam *aqua*. *Syrupus* ex ſucco expreſſo depuratus eiusdem notæ. *Emplaſtrum* compoſitum medicamentum eſt, ex vi betonicæ vix multum activum, ad capitis dolores laudatur.

BOTRYS *Offic. Botanicorum.* CHENOPODIUM. Claſſis Incompletarum. *Germ.* Trauben-Kraut, Motten-Saamen. *Gallis* Piment. *Anglis* Oack of Ieruſalem.

CHENOPODIUM *foliis dentato-ſinuatis*, *racemis nudis*, *multifidis*, dicitur etiam Chenopodium *ambroſioides*, *folio ſinuato* T. Oblivioni fere tradita planta, tota odorata eſt, non inſuaviter graveolens, ſaporis ſubacris, reſinoſi, aromatici, amari. Vires promittit & habet.

USUS MEDICUS in labe purulenta viſcerum in pulmonum infarctu, phthiſi, orthopnœa, tuſſi convulſiva, præſtans plurimis confirmatur obſervationibus: purulenta ſpuentibus in lacte infuſa MATHIOLO, in aqua decocta addito ſyrupo violato HEURNIO, feliciter ceſſit. Alii adhuc looch, alii ſyrupum laudant. Doſis unc. dimidia ad libram lactis, aquæ, melle temperandæ.

PRÆ-

PRÆPARATA balſamicæ præſtantis plantæ deſiderantur.

CROCUS *Offic.* vide p. 113.

HYACINTHI TUBEROSI. *Botanicorum* Polyanthes admodum odorati flores officinales non ſunt.

IASMINI flores. vide p 115.

LILIORUM ALBORUM flores vide p. 115. 116.

LADANUM *Offic.* *Botanicorum* CISTUS. Claſſis Multi-ſtam. *Germ.* Ciſten-Röslein. *Gallis* Ladanum.

CISTUS *ladanifera flore purpureo.* Etſi hinc inde in hortis botanicis colantur ciſtorum ladaniferarum ſpecies, non tamen adeo communes ſunt, ut magnam quantitatem ladani ſuppeditare poſſint: officinale ladanum eſt exſtillans ex frutice lacryma reſinoſa, & hæc adhuc duplex, vel in maſſas grandiores compacta præſtantior, altera in panes contorta, arena intrita vitiata, deterior: probatur valide odoratum, accenſum ſuave, multi odoris, calore molleſcens, purum, ladanum.

USUS MEDICUS internus rarior. Externus in ſuffimigiis multus, & gratus, & ad laxas partes roborandas utilis: ex ladano extrahi ſpiritu vini reſina poteſt, quæ in ſolidam formam redacta, admodum nervina, contumacioribus cephalalgiis efficax, HOFFMANN *Diſſert. de Balſ.*

Compoſitum *Emplaſtrum* de ladano in morbis capitis, pectoris, ubi humores extra alliciendi, magnæ efficaciæ.

MELIS-

MELISSA *Offic.* vide p. 117.

PHILADELPHIÆ flores officinales non ſunt.

ROSARUM RUBRARUM flores vide adſtringent.

RHODIA RADIX *Offic. Botanicorum* Claſſis Incomplet: *Germ.* Roſenwurtz. *Gallis* Racine ſentant la Roſe. *Anglis* Roſe-root.

Anacampſeros radice roſam ſpirante. T. Alpium incola gratum, & iucundum odorem reſicientem habet: probatur recens odorata radix.

VIRES odoratas pulchras habet, interne etiam adſtringentes: recentem ad cephalalgiam ſpecificam L. habet.

RHODIUM LIGNUM *Offic.* planta ignoratur, &Claſſis. *Germ.* Rodieſer-Holtz. *Gallis* Bois de Rhode. *Anglis* Roſe-Wood.

Veterumne Aſpalathum ſit lignum noſtrum rhodium, nec ne? lite hodie nondum compoſita, iam dudum diſceptatur. Officinale varias formas habet, iam radici, iam ſegmento ex arbore exſecto ſimilius, etiam colore variat flavo, palleſcente, per vetuſtatem rufeſcente. Exterior pars ſæpe non multum fragrans eſt, dum interior raro roſarum odore deſtituitur, cum ſapore aromatico acri, amaro, reſinoſo. Ut ex hac deſtillatione oleum evocetur, ruberrimum lignum eligendum, albidum vix aliquid largitur. GODFREY *Treaſure of diſcoveries.*

. USUS MEDICUS vix multus internus: tamen non negandum, eſſentiam radicis ligni, tum decoctum in aqua, in lymphæ vitiis, in ipſa lue venerea, & intima

ma humorum corruptione, eximium præſtare effectum, HOFFMANN *de Balſ.*

PRÆPARATUM. Ex ligno per aquam diu cum ſale marino macerato deſtillationis ope parca copia *oleum* habetur fragrantiſſimum, quod pro oleo eſſentiali roſarum ſæpe adhibetur; guttæ aliquot ſaccharo inſtillatæ elæoſaccharum dant cardiacum, egregium.

SAMBUCI flores vide p. 57.

SASSAFRAS Lignum, Cortex *Off. Botanicorum* LAURUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Fenchelholtz. *Gallis* Saſſafras. *Anglis* Saſſafras.

LAURUS *foliis integris trilobisque.* Hujus arboris lignum, cortex, forte & radix in uſum trahuntur: an enim lignum trunci, an radicis habeamus, nondum determinatum. In cortice recenti maior fragrantia, ſapor calidior, odor fugacior, quam in ligno eius, præeminentiam teſtantur.

VIRES MEDICÆ aromaticæ, ſtimulantes, ubi augendus humorum motus ad corporis peripheriam, præſtantes; ita in morbis catarrhoſis, frigidis, articularibus, rheumaticis, podagricis, ſine magna febre, morbis cutaneis, tunc ubi languens ſtimulanda & excitanda natura eſt, cocta materie in febrium fine. Laudavere pariter in lue venerea, non tamen ſatis efficax tanto malo debellando medicamentum, in fluore albo, cachexia, ſcorbuto lento: ultimo invenere etiam in ulcere, abſceſſu balſamicum, & hydropis remedium; fruſtra enim omnibus tentatis decoctum urinam evocavit *Ephemerid.* N. C. Doſis pro varia intentione diverſa. Infunditur aquæ, vini, lib. I. a drach. II. unc. dimidia ad unc. integram. Coquitur nunquam, licet decoctum

in

in paralyſi ex colica, tum podagricis, multum prodeſſe obſervatum ſit.

PRÆPARATA. *Extractum* vires ſimplicis non habet omnes, cortici peruviano analogas tamen credit HOFFMANNUS. *Aqua* ſtillatitia egregia. *Eſſentia* ſpiritu vini tartariſato facta, vi ſimplicis ditiſſima, confortans, carminativa. *Oleum* eſſentiale penetrantiſſimum, actuoſiſſimum.

VINA, ACETA, SPIRITUS, ſimilibus impraegnata.

STIMULANTIA
EXCITANTIA
FIXIORA ACRIA.

ABROTANUM *Offic. Botanicorum* ARTEMISIA L. Claſſis Compoſitarum Nudar. *Germ.* Gartheil. *Gallis* Aurone. *Anglis* Southern-wood.

ARTEMISIA *foliis ramoſiſſimis, ſetaceis, caule erecto, fruticoſo.* Odoris tragrantiſſimi ingrati, ſaporis acris, amari planta, exſiccationem patitur absque adeo magna virium jactura, licet decoqui non debeat, ſed tantum infundi. Recentis infuſio frigida jam ſumme actuoſa eſt.

VIRES MEDICÆ incitantes, ſtimulantes, calefacientes, in cauſa frigida utiles; lethargo, tuſſi, fluo-

fluori albo medentur. Doſis uncia dimidia, libra una aq. vini. Externe contrita recens ſugillationibus ſubvenit; ad balnea uterina etiam recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* abrotani vires habet ſimplicis, *oleum* coctum nullas.

ABSYNTHIUM *Offic. Botanicorum.* ARTEMISIA L. Claſſis Compoſitarum Nudar. *Germ.* Wermuth. *Gallis* Abſinthe. *Anglis* Wormwood.

Quanquam plures ſint Abſynthiorum ſpecies, elegere tamen ſolum officinæ vulgaris, & Pontici herbam: prima definitur artemiſia *foliis compoſitis, multifidis, floribus ſubgloboſis, pendulis, receptaculo papposo.* Amariſſima planta eſt, ſimul fragrans, aromatica. In uſum officinalem vocantur folia, & ſummitates. Nota in uſu communi cerevisia abſynthiaca, vinum abſynthites.

Altera *foliis compoſitis, multifidis, ſubtus tomentoſis, floribus ſubrotundis, nutantibus, receptaculo nudo* determinatur; præcedenti fragrantior, & minus amara habetur.

VIRES MEDICÆ in morbis frigidis ſtimulantes, glutinoſis incidentes, languidis excitantes, laudantur. Hydropem incipientem ſæpe perfectiſſime planta tollit, adultum iuvat. Cachexiæ ſenili frigidæ, & mucoſæ diatheſi, medetur: ventriculi a muco languentis vitia corrigit, & languorem poſt febres intermittentes pellit, defectui bilis ſubvenit, etiam acido reſiſtens extemporaneo experimento. Datur forma pulveris ad drach. ſemis, infuſi unc. ſemis, unam, in

 libra

libra una aquæ, vini. Succus coctione purgatus, intenſe amarus, ingratus.

Externe abſynthium aquæ marinæ incoctum, remedium ad gangrænam euphoriſton plurimis experimentis BARTHOLINUS habet.

PRÆPARATA. *Conſerva* vulgaris, & pontici, vires plantæ totas habet. Doſis drach. una. *Extractum* de fragrantia plurimum amiſit, dum totum amarorem habet. Doſis gran. X. XX. forma boli, electuarii: aut cum liquoris terræ foliatæ tartari, cum vino paratæ, ſufficienti quantitate, vel alio, tincturæ forma, ad gutt. triginta, quadraginta. *Syrupus* amaritiem plantæ habet. *Aqua* ſtillatitia fragrans, parum amara eſt. *Eſſentia* tam ſimplex, quam compoſita, valida deprehenditur, doſis guttæ viginti, triginta. Simplicem contra calculum ſpecificam LINNAEUS habet, ſumendo cochlear unum omni mane per ſex ſeptimanas, dein ſingula ſeptimana per dimidium annum cochlear, vitando vina, potus, cibos acidos.

Spiritus abſynthii validus etiam, eſſentia ſimplici debilior tamen, doſi paulo maiori dari poſſet. *Oleum* eſſentiale non omnes officinæ habent, viride, amarum eſt, cuius drachma una ſoluta in ſpiritus vini rectificatiſſimi & liquoris mineralis ana uncia ſemis, aut una, mixturam conſtituit concentratam in vomitu & componendis ſpaſmodicis harum partium contractionibus, perutilem doſi guttarum decem viginti & ultra. Oleum *coctum* parum de planta poſſidet. *Sal* abſynthii nomen, non vires plantæ habet: pro diverſa præparatione alcalinus, vel medius eſt.

ACO-

ACORUS *Off. Botanicorum.* Claſſis Palmarum. *Germ.* Calmus. *Gallis* Acorus. *Anglis* Acorus.

ACORUS *verus*, ſeu Calamus aromaticus officinarum radicem nobis ſuppeditat, quæ absque iactura virium exſiccari poſſit, ſiccam, etiam conditam gratiorem, ſed magis effœtam.

VIRES acres, admodum calefacientes, in morbis frigidis, mucoſis, inſignes; ita in proſtrato appetitu, mala digeſtione &c. ex hac cauſa glutinoſo ſpontaneo, in taleolas ſecta radix aliquoties de die deglutita ſæpe auxilio fuit; convenit etiam hydropi, catarrho ſenili, in hoc quam alio corpore magis pertinaci, tum aliis mucoſis pectoris morbis melle remixta. Iuvit etiam paralyticos; & infinitos lotii ſuppreſſione laborantes, decocto ex vino tenui facto, ſe reſtituiſſe teſtatur FALLOPIUS. Acre, ſtimulantiſſimum medicamentum, aromatis fixioris, inflammantis fere, in febribus exanthematicis, malignis, laudat LINNAEUS. Heu quale medicamentum! Datur in taleolas ſecta recens, ſiccata in pulvere a granis quinque ad decem, duodecim, in infuſo ad unc. dimidiam; decoqui non debet.

PRÆPARATA. *Radix condita* pro delicatulis: *Extractum* egregiarum adhuc virium ad ſcrupulum ſemis datur.

AGALLOCHUM, ſeu ALOES lignum *Off. Botan.* Claſſis ignoratur. *Germ.* Aloes-Holtz. *Gallis* Bois d'aloe. *Anglis* Wood of aloes.

Inter thymiamata in templis deorum & palatiis in regum adhuc hodie in oriente comburitur pretioſo ſuffitu. *Calambac* æſtimatiſſimus eiusdem ligni nodus,

 quod

quod maxime reſinoſus, in Europa raro viſitur: reſinam ſudans in cymeliis Regiæ Societatis Londinenſis ſervatur.

VIRES MEDICÆ anthelminticæ, roborantes, BONTIO confirmantur: in cholera, paralyſi, podagra alii laudant. Doſis in pulvere ſcrupuli unius: in infuſo aquoſo, vel vinoſo unc. dimidiæ. Hodie non multum in uſu eſt. Venenati quid ſubeſſe L. teſtatur; ſed FR. HOFFMANNUS reſinam ſpiritu vini rectificatiſſimo extractam dandam, eſſentiam reſinoſam cum tinctura martis permixtam ad debilitatem viſcerum in hypochondriacis magno pretio haberi: *Diſſertatione de Balſ.* tum deſtillatione elici oleum æthereum frigore inſtar camphoræ concretum, quod in ſpiritu vini rectificatiſſimo ſolutum, eſſentiam magnarum virium in roborando cerebro, nervorumque debilitate emendanda, probabat. IDEM *ibid.* ad alvi fluxus ſpecificum nonnulli deprædicant.

AMOMUM *Off. Botanicorum* MYRTUS. Claſſis Calyciflorarum. *Germ.* Amomlein. *Gallis* Amome. *Anglis* All-ſpice. Iamaica Pepper.

MYRTUS *foliis alternis.* Celebratiſſimum antiquitati amomum hodie in integrum ignoratur. Baccæ quæ hoc nomine in officinis vocitantur, ex Iamaica ad nos deferuntur, rotundæ, ſcabræ, fuſco nigricantes, umbilicatæ. Odoris, & ſaporis caryophyllæi, non tamen adeo acris, quaſi ex plurimis aromatibus mixti. Condimentorum numero in Anglia adſcriptæ ſunt.

VIRES MEDICÆ odoratæ, calefacientes, ſtomachicæ.

ANE-

ANETHUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Dyll. *Gallis* Anet. *Anglis* Dill.

ANETHUM *fructu compreſſo*; dum recens eſt, odorem habet fragrantiſſimum, qui in exſiccata perit, hinc recens tantum adhibetur; & dum haberi non poteſt, eius ſemen, flores, aut præparata in uſum vocantur. Flores inter IV. carminantes recipiuntur.

VIRES huic plantæ aromaticæ, ſtimulantes, carminativæ ſpecificæ, laudantur in ſingultu, torminibus, flatibus, a cauſa frigida exortis; valet itidem ad mucoſos pulmonis infarctus, unciæ dimidiæ, etiam unius pondere, in infuſo melle edulcorato. Geniturain reſtinguere iam DIOSCORIDES prodidit; in *Ephem.* N. C. confirmatio habetur. Externe contuſum ad tumores frigidos valet, coctum etiam in enemate carminativo.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia efficax: *oleum* deſtillatum validum: *coctum* inutile.

ANGELICA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Engelwurtz. *Gallis* Angelique. *Anglis* Angellica.

ANGELICÆ *foliorum impari lobato*; neglectis foliis radix, & ſemina tantum officinalia ſunt, tum etiam radicis uſus præ ſemine, longe maior eſt. Mirum ſaporem aromaticum, amarum, acrem, radix habet, penetrabiliſſimum quidem, non tamen inflammantem: datur in pulvere ad grana quindecim, viginti, in infuſo ad unc. ſemis in lib. aquæ. Semina iisdem doſibus, & formis.

VIRES MEDICÆ alexipharmacæ, dum ſuſceptum venenum, miasma, nondum inſedit, ſed quaſi adhuc vagum in humorum maſſa errat, certæ ſunt, in infuſo addito aceto; tum ubi ſub finem acutorum exſtimulanda natura eſt, ut per corporis peripheriam cocta expellat, valet; eſt adhuc pectoralis, carminativa, emmenagoga frigidis. Angelicam Canadenſem purpuream indomabile eſſe venenum, quod præſtantiſſima antidota eludat, autopta eſt KALM.

PRÆPARATA. *Extractum* non ignobile: *Aqua* ſtillatitia: egregia. *Spiritus* non ubique habetur.

ANISUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Umbelliterarum. *Germ.* Anis. *Gallis* Anis. *Anglis* Aniſe.

ANISUM *foliis radicalibus ſimplicibus*, nihil niſi ſemen officinis largitur; olim etiam inter condimenta relatum, ut hodie pani aſperſum: inter IV. ſemina calida maiora refertur.

VIRES in vitiis primarum viarum, tum pulmonum frigidis, egregiæ: inde ſtomachicum, carminativum, anticolicum, bechicum. Etiam comitiales infantes iuvat, PLINIUS, quos ſcrupulus unus groſſo modo pulveriſatus primo pultis cochleari commixtus purgat, HEURNIUS. Forma pulveris a ſcrupulo ad drachmam: infuſi ab uncia ſemis ad integram datur.

PRÆPARATA. *Confectio* aniſi ſimplex, ſemen eſt ſaccharo incruſtatum laudandum delicatulis. *Confectio* aniſi *laxativa*, acidulas ſumentibus præſcripta. Utraque non in omnibus officinis habetur: *Species* dianiſi laudandæ in primarum viarum cruditatibus, compoſitæ aliis calidioribus ſunt. *Aqua* ſtillatitia virtutis plan-

plantæ. *Spiritus* aniſi ſaccharo, ſyrupo temperatus, cochlearis menſura carminativus, ſtomachicus; linguæ tremorem ſpiritu aniſi, & ſerpilli curatum vidit DECKER. *Oleum* ſtillatitium butyraceum, album, penetrabiliſſimum, nutricis lac odore aniſi infecit, etiam enchymoſibus illitum utile. *Oleum preſſum* viride ſeminis vires habet, ſed deſtillato inferius eſt.

COMPOSITA. *Balſamus* ſulphuris aniſatus egregie pectoralis; alia ſcire vix opus.

ANISUM STELLATUM *Off. Germ.* Indianiſcher Anis. *Gallis* Badiane.

Botanici nec de nomine, nec de claſſe conveniunt, quæ ab uno vocatur *Zingi*, neſcio, quo iure ab alio dicatur *Badanifera*, nonne a tertio *Ciegerdeckia* maiori adhuc iure vocari poſſet. Fructus fraxinellæ ſimilis, ſtellatus, ſaporis medii eſt, inter aniſum, & fœniculum, longe gratioris, ſuavioris tamen.

USUS MEDICUS in iisdem caſibus ac Europæum, in infuſis theiformibus frequens. Maſticatum fœtorem oris emendat.

ARTEMISIA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Compoſitarum Nudar. *Germ.* Beyfus. *Gallis* Armoiſe. *Anglis* Mugwort.

ARTEMISIA *foliis planis, ſemipinnatis, pinnis rariter dentatis, floribus erectis, denſe ſpicatis* HALLER. Officinis herbam ſuam offert, ſummitates, flores, radices: abſynthio minus amara eſt.

VIRES MEDICÆ ab omni tempore uterinæ recognitæ, hinc ad mala virginum, mulierum, puerperarum, ex retentis menſtruis, vel lochiis laudant, potu, fotu, inſeſſu: partes podagricas herba fotas dolore abſolvi, & ſclopetorum ictus, vulnera, hac percurari multi aſſerunt: accenſæ ſuffitus ab œdemate liberat; doſis abſynthii.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, *ſyrupus*, egregii uſus. *Moxa* celebre illud in Aſia remedium cauteriſans, ſtupa artemiſiæ albæ eſt, concipiendo igni aptiſſima, qua accenſa ignis moderate gliſcit, ſcintilla minus conſpicua, ardore temperato, progreſſu lento, donec in favillam tota depaſta ſit. Medicis Europæis vix in uſu, aliis heroicum, vide KÆMPFERUM. A podagra non abſolvit. L. B. van SWIETEN.

AURANTIORUM recentes cortices. Oleum p. 37. 38.

CITRIORUM recentes cortices. Oleum p. 40.

CALAMINTHA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Berg-Münze. *Gallis* Calament. *Anglis* Calamint.

CALAMINTHA vulgaris, ſeu officinarum, botanicis Calamintha *floribus ex alis ſuperioribus pediculo communi confertis*, definitur. Grate aromatica hæc; alia Calaminthæ ſpecies etiam uſitata officinis, quæ Calamintha foliis ovatis, obtuſis, caule procumbente, audit HALL. & BLACHW. Tab. 175. delineata, validior, ingratior eſt.

VIRES MEDICÆ in cauſis frigidis cephalicæ, pectorales, nervinæ, uterinæ, calefacientes, in ulceribus

bus internis balſamicæ, detergentes, externos tumores fotu diſcutientes. Vaſis clauſis infunditur ad Manip. unum.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia calaminthæ *vulgaris*, *aqua* ſtillatitia calaminthæ *montanae*, utraque egregia eſt, licet ſaporis non adeo grati. *Species* diacalaminthes GALENI non habemus.

CARDAMOMUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis ignota. *Germ.* Cardamomlein. *Gallis* Cardamome. *Anglis* Cardamom.

Tres cardamomi ſpecies nobis exhibent officinæ; eſt enim cardamomum ſimpliciter, & per excellentiam, & hoc *minus* eſt: eſt cardamomum *medium*: tum *maius*, quod eſt ſub nomine *granorum paradyſi*, præſcribitur, & priori ſæpe ſubſtituitur.

Cardamomum *minus*, cur dixerit LINNÆUS amomum, dum amomi veterum, quam cardamomi notio, haud certior, non perſpicitur ſatis; ſemen eſt anguloſum, ruſum, odoratum, acre, aromaticum. *Medii* ſemen oblongum, preſſum, anguloſum, canaliculo diviſum, ex albo ruſeſcens. *Maioris* ſemen nitidum, anguloſum, pipere minus, ſpadiceum, guſtu acre, fervidum, ut piper, & zingiber eſſe ſolent. Semina hæc omnia ſiliquis variis incluſa eſſe ſolent.

VIRES MEDICÆ cardamomi *minoris* in cruditatibus primarum viarum, anorexia, dyſpepſia, cardialgia, & colica flatulenta a frigidis cauſis, efficaces, incidentes ſunt, in pulvere, trageis, vel aliis formis. Pulveris doſis a ſcrup. ſemis ad integrum. Cardamomum *maius* odoratiſſimum, ubi excitandum, & ſpiri-

tuum adaugendus motus, magis conveniens, eadem, etiam maiori præſcribi doſi poteſt, ut in ſoporoſis, lethargicis.

PRÆPARATA. Hinc inde in officinis habetur, ex cardamomo *medio*, in Indiis paratum *oleum*, CAIAPUT vocant, magnum nervinum, & anodinum, in linguæ paralyſi, catalepſi, chorea Sti Viti, gravioribus aliis motibus convulſivis, ſummopere laudatum, etiam in cardialgia proficuum MARTINI. Doſis gutt. duarum, trium, quatuor, vino, ovo ſorbili, ſaccharo, ſubactarum.

CARVUM *Offic. Botanicorum* CARUM. Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Feld-Kümmel. *Gallis* Carvi. *Anglis* Carraways.

Semina quæ etiam inter IV calida maiora numerantur, ſola officinis, etiam culinis, in plurimis regionibus nota planta largitur; omni forma carvum præſcribitur; valet in iiſdem caſibus ac cuminum, de quo infra dicetur.

VIRES MEDICÆ. Os commendare, ſtomacho utile eſſe carvum, & concoctionem adiuvare, reliquit DIOSCORIDES.

PRÆPARATA. *Oleum* ſtillatitium nec dulcedinem, nec gratiam olei ſtillatitii aniſi habet, ſatis acre; in tympanitide auxilio fuiſſe HARTMANN.

CARYOPHYLLUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Fructiflorar. *Germ.* Näglein. *Gallis* Clous de Geroſles. *Anglis* Cloves.

Flos eſt clavatus, fumigatione niger, inſolatione exſiccatus, oleoſum fervidiſſimum aroma habens, ex Inſu-

Inſula Ternata ad nos devectus, culinis, & officinis notus.

VIRES MEDICÆ fervidiſſimæ, pertinaces, oleo irretitæ, ubi ſtimulo valido acri opus, proficuæ, ut in paralyſi linguæ, ubi integri mandendi, in paralyſi aliarum partium, laxitate ventriculi, inteſtinorum, horum cruditate, exolutione, diſtenſione, flatibus &c. ubi raro forma pulveris, ſed ſemper vini medicati dantur. Pulveris doſis ſcrup. ſemis, infuſi drach. tres in lib. vini I.

Externe pulverati ſacculis ſtomachicis, pani toſto in imbecillitate fœtus, in ſingultu a cauſa frigida, adduntur.

PRÆPARATA. *Oleum* ſtillatitium caryophyllorum ignitum penitus & cauſticum, goſſipio inſtillatum, denti cavo inditum, ſi nervum contingit, certo deſtruit, & a dolore dentium liberat; cariem oſſium, ſphacelum, inſtar ignis actualis inhibet; interne raro adhibetur.

Scire convenit novum aromatis genus quod Culilawan appellant & ex inſulis Moluccenſibus in Belgium advehunt deſtillari; deſtillatumque eius eſſentiale oleum in Hollandia pro oleo eſſentiali Caryophyllorum divendi.

CASSIA LIGNEA *Offic. Botanicis* LAURUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ* Caſſien-Holtz, Mutter-Zimmet. *Gallis* Caſſia lignea. *Anglis* Caſſia lignea.

LAURI *foliis lanceolatis, trinerviis, nervis ſupra baſim unitis,* cortex, eſt cinnamomo ſatis ſimilis, colore,

lore, odore, & ſapore: guſtus tamen diſtinguit debilius aroma, & glutinoſum, quod cinnamomo non ineſt.

VIRES MEDICÆ cinnamomo debiliores, tamen adhuc in diarrhœis ob glutinoſam, & roborantem, utiles.

PRÆPARATA. *Eſſentia* caſſiæ ligneæ cum ſpiritu vini tartariſato facta, laudabilis.

CHAMÆPITYS *Offic. Botanicorum* BUGULA. TEUCRIUM L. Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Schlagkräutlein. *Gallis* Ivete. *Anglis* Ground Pine.

BUGULA *foliis trifidis*, *floribus ſparſis in alis foliorum* HALL. Teucrium foliis linearibus trifidis integerrimis L. Reſinoſa, amara plantula, plurimum aromatis habet. Herba præſcribitur.

VIRES MEDICÆ in rheumatiſmo, arthritide, malo iſchiadico, incipiente podagra, nervorum morbis longo uſu laudabiles. Laudant etiam in arthritide & doloribus rheumaticis PARISIENSES.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia egregiæ virtutis: *extractum* multum adhuc medicatum, quia reſinoſum.

CINNAMOMUM *Offic. Botanicorum* LAURUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Zimmet. *Gallis* Canelle. *Anglis* Cinnamon.

LAURI *foliis ovato-oblongis*, *trinerviis*, *baſi nervos unientibus*, cortex, eſt tenuis, in cannulas convolutus,

Intus, coloris ex flavo dilute rubeſcentis, odoratus, aromaticus, ſaporis cum ſuavitate acuti, evanido aromate adſtringentis, & hic optimus probatiſſimusque: vis in interiori corticis pellicula præcipua.

VIRES MEDICÆ, ubi domandum venit frigus a flaccida vaſorum diatheſi, humorumque inertia mucoſa, & aquoſa, ſtimulantes, roborantes, in exhauſtis recreantes, ſapidæ; tum & carminativæ, ſtomachicæ. Forma pulveris drach. ſemis, electuarii, vini medicati unc. ſemis, una, cum aliis præſcribitur, tum ad gratiam, tum indicationem.

PRÆPARATA, & COMPOSITA varia ſunt: *Aqua* cinnamomi *bugloſſata* in involuntariis triſtitiis utilis. *Aqua* cinnamomi *cydoniata* inutilis. *Aqua* cinnamomi *ſpiritnoſa* lactea, optimum analepticum, & cardiacum, non doſi aquarum ſtillatitiarum, ſed ſpirituum, præſcribenda. *Aqua* cinnamomi *cum vino*, quæ zingiberis ſtimulum adhuc habet. Cur multa vitra cryſtallina aquam cinnamomi albeſcere, etiam flaveſcere faciunt?

Syrupus ſatis male unam ebullitionem ſuſtinet, cæterum egregius. *Oleum* ſtillatitium ex diverſis plantæ partibus varium, hoc camphoratum, illud aquæ innatans, aliud fundum petens, poſtremum noſtris officinis frequens, ſæpe adulteratum: genuinum ratione virtutis inſtaurantis; in collaoſis gravidarum, parturientium, puerperarum viribus, ubi nulla ſubeſt febris, hucusque cognitorum princeps, in ovo ſorbili, vino, ſaccharo, duarum, trium guttarum pondere exhibendum, tum in violento ventriculi ſpasmo podagra dolentes vexante guttam unam alteram huius olei aut ma-

cis

cis e cochleari vini hiſpanici cum effectu aliqui præſcribunt. Externe in oſſium carie potentiſſimum. Sic ad ſeparandas partes oſſium carioſas, frequenti præſcriptione ſe nihil vidiſſe, aut legiſſe convenientius, teſtatur TULPIUS. Tincturam in hœmorrhagia lochiali cum aqua meliſſæ datam proficuam invenit van SWIETEN.

CORTEX WINTERANUS *Offic. Botanicorum* LAURUS, Claſſis Panci-ſtam. *Germ.* Magellaniſcher Zimmet. *Gallis* Canelle blanche. *Anglis* Wild-Cinnamon.

LAURI *foliis enerviis, obverſe ovatis, obtuſis,* cortex, canella alba officinarum, eſt etiam in oblongos convoluta tubulos, exalbidos, cinnamomo craſſiores, ſaporis ex plurimis aromatibus mixti, acris, pungentis ſimul.

VIRES MEDICÆ præcedentibus calidiores, ſtomachicæ, carminativæ, incidentes, in mucoſitate primarum viarum, in catarrhoſis, & paralyticis affectionibus. Pulveris doſis ſcrup. ſemis ad ſcrupulum unum, vini medicati unc. ſemis.

CASCARILLA *Offic. Botanicorum* CROTON. Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Schackarille. *Anglis* Cascarilla.

CROTON *foliis lanceolatis acutis integerrimis petiolatis, ſubtus tomentoſis, caule arboreo.* Ricinoides æleagni folio, ſeu Elathera CATESBEO, qui etiam eius iconem cum deſcriptione dedit, dicitur. Plantam omnibus Bahamæ inſulis, maxime illa Elatheria, aliis Eleutheria dicta creſcentem, multi cum Clu-

Clntia Eluteria confundunt. Convolutus hoc nomine in officinis cortex externa facie albidus, inodorus, inſipidusque, interna fuſcoferrugineus, grati odoris, ſaporis amarinſculi, aromatici. Eius raſura primo herbæ nicotianæ commixta, fumo per fiſtulam tabacariam attracta, multo ſeſe recommendabat ſapore, dein etiam cortici peruviano ſubſtituta eius vis fuit, in plurimis caſibus laudata.

USUS MEDICUS Caſcarillæ in dyſenteria epidemica probatus *Acad. des Sciences* 1719. Calefaciens, roborans, ſtomachica vis in morbis frigidis, ventriculi, inteſtinorum, pectoris, uteri, hodie in Germania nota eſt. Iungitur cortici peruviano in intermittentium curationem. Datur a granis quindecim ad triginta in pulvere, unciæ ſemis doſi infuſione aquoſa, aut vinoſa.

PRÆPARATA. *Extractum* ſimplici non comparandum. *Eſſentia* ſpiritu vini tartariſato facta laudabilis.

CORIANDRUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Coriander. *Gallis* Coriandre. *Anglis* Coriander.

CORIANDRUM *fructibus globoſis*, ſolum ſemen officinis concedit. Recens graveolens, ingratum, cum floribus ſambuci conciliat tamen vino fragrantiam moſchatam. De eius virulentia experimenta deſunt, quidquid commentatores in MESUEN Monachi opponant.

VIRES MEDICÆ ſtomachicæ, carminativæ.

CU-

CUMINUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Kümmel. *Gallis* Cumin. *Anglis* Cummin.

Sola officinalia ſemina, ſunt inter IV calida maiora recenſita: odorem habent gravem, vehementem, ſaporem aromaticum, ſubamarum, acrem, ingratum tamen; ob digeſtionis vitia & flatus, edulia hinc inde facta ſunt. Omni forma dari poſſunt.

VIRES MEDICÆ carminativæ præſtantes, in cauſa frigida certæ; tum in glutinoſis primarum viarum morbis, in colica flatulenta, tympanitide auxilio eſt; conducit etiam anhelatoribus, orthopnoicis; externus frequentiſſimus forma fumi, cataplasmatis, fomenti, pulveris ſicci, diſcutiens in tumoribus aquoſis ſcroti, aliarumque partium, uſus.

PRÆPARATA. *Oleum* ſtillatitium, carminans. Doſis aliorum ſtillatitiorum.

COMPOSITA. *Ceratum* de cumino, adultum parum efficax.

CYPERUS LONGUS / ROTUNDUS } *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Graminum. *Germ.* Cyper-Wurtz. *Gallis* Souchet. *Anglis* Cyperus.

CYPERUS *longus culmo triquetro, folioſo, panicula folioſa, ſupradecompoſita, pedunculis nudis, ſpiculis alternis gaudet,* dum rotundus *culmo triquetro, ſubnudo, umbella decompoſita, ſpiculis alternis, linearibus* inſtruitur; utriusque plantæ fragrans aromatica radix in uſu eſt, quæ datur in ſubſtantia, in taleolas

las diſſecta, in pulvere ad drach. ſemis, infuſo ad unc. ſemis, integram.

USUS MEDICUS hodie vix multus. Plurimi ad ulcera interna uteri, veſicæ, oris, ex HIPPOCRATE, HOFFMANNO, SIM. PAULI, laudant. Prodeſt etiam, paralyticis, & ſtimulo aromatico egentibus.

DICTAMNUS ALBUS *Offic. Botanicorum.* FRAXINELLA. Claſſis Pauci-ſtam: *Germ.* Weiſſer Dictam. *Gallis* Fraxinelle. *Anglis* White-Dittany.

Ex hac in officinis ſolius radicis cortex, licet vires capſulæ ſeminales longe maiores, quam radix promittant: hæ fragrantiſſimæ balſamo nativo terebinthinaceo turgidæ, etiam manus odore non ingrato afficiunt, quod & de caule notum; ſiquidem æſtivis diebus candela plantæ ſuppoſita, flammam capit, quæ totam plantam lambat; odor graveolens a vermiculis per microſcopium in floribus obſervatis GEIER: quo experimento! ablatis floribus odor in cortice caulis idem, etiam antequam flos erumpat. Radix recens odorem viroſum habet, ſaporem amariſſimum.

VIRES MEDICÆ cardiacæ, antipeſtilentiales, antihyſtericæ, anthelminticæ, a multis enixe commendantur.

DICTAMNUS CRETICUS *Offic. Botanicorum* ORIGANUM. Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Cretiſcher Dictam. *Gallis* Dictame de Crete. *Anglis* Dittany of Candy.

ORIGANUM *foliis tomentoſis, ſpicis nutantibus,* definitur botanicis. In uſum officinalem ſola vocantur folia, iam antiquitati celebria.

VIRES MEDICÆ ſtimulantes, fragrantes, balſamicæ, mucoſis, lethargicis, etiam ulceratis utiles; In partu difficili non ſatis rationales, in ſola debilitate parturientis, dato poſitu infantis naturali, proficuæ. Forma pulveris a ſcrup. drach. ſemis ad ſcrupulos duos, in vino medicato manip. I.

ENULA *Off. Botanicorum* INULA. Claſſis Naturalis Compoſitarum Radiatarum. *Germ.* Alantwurtz. *Gallis* L'aunée. *Anglis* Elecampane.

INULÆ *foliis ovatis*, *ſubtus tomentoſis*, *calycum ſquamis ovatis*, radix, acris, aromatica, alexiteria, ſudorifera, pellens, eximia vi, incidendi glutinoſa, & ſtimulandi ſolida, in aſthmate, fluore albo, morbis ventriculi, cutis, utili gaudet; dicitur etiam valere ad tremorem a mercurialibus relictum, & a calculo præſervare infuſum aquoſum per XIII. dies potum, *Commerc. litt. Norimberg.* & primis iniectum pulverem pulices & muſcas abigere. In decocto unc. ſemis, in pulvere ſcrupulus, drachma una.

PRÆPARATA. *Extractum* egregium. *Syrupus* itidem bonus.

GALANGA MAIOR / MINOR *Offic.* Claſſis Natur. ignoratur. *Germ.* Galgan. *Gallis* Galanga. *Anglis* Galangal.

Radices tuberoſæ, nodoſæ ſunt: eſt vero galangæ *maioris* radix ignavior, & colore dilutior, *minoris* fortior, coloratior, odoratior, iam monente MATHIOLO. Iavanenſibus in ciborum condimentis inſtar zingiberis, quo valentior, adhibita, recens etiam acetariis advocata.

VIRES

VIRES MEDICÆ admodum fervidæ, acres, in cruditate ventriculi, morbis pituitoſis utiles. An vero ſint in ſingultu, vertigine, ſpecificæ, ut L. prodit? multum dubitari debet; in colica lochiali, in qua idem author laudat, periculoſæ ſunt. Calidi aromatis recentis doſis, in ſubſtantia ſcrupuli ſemis, gran. quindecim, in infuſo aquoſo vel vinoſo drach. trium, unciæ ſemis.

COMPOSITA. *Species* diagalangæ ad morbos ab inertia mucoſa ortos valent.

GENTIANA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam. *Germ.* Enzian. *Gallis* Gentiane. *Anglis* Gentian.

GENTIANÆ *corollis rotatis, verticillatis*, amariſſima radix, bili ſuccedanea, in febribus intermittentibus, horum languore, bilis defectu, inertia, egregiæ efficaciæ. Unicum, & præſtantiſſimum eſt podagræ remedium, HALLERUS, calculi, LINNAEUS. Eſt etiam ſtomachicum, & anthelminticum. Externe decoctum cum melle ulcera, & fiſtulas depurat, radix cava fiſtulas ampliat. Forma pulveris, decocti, rarior: in hoc ſcrupulus unus, in illo drachmæ tres. Extracti in catapotia redacti frequentior, gran. duodecim, doſim dein augendo.

HYPERICON *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Multi-ſtam. *Germ.* S. Iohannes-Kraut, *Gallis* Mill-Pertuis. *Anglis* St. Iohn's-wort.

HYPERICON *foliis punctatis, obtuſis:* vim vulnerariam, & anthelminticam ſpecificam habet, LINNAEUS. In diſpoſitione phthiſica utiles flores HOFFMANN. *de præſtantia Remed. Domeſticorum.*

HYSSOPUS *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Iſop. *Gallis* Hiſſope. *Anglis* Hyſſop.

HYSSOPUS *ſpicis ſecundis Botan.* herbam nobis largitur, ſaporis acris, amari, aromatici, ſtimulantis, odoris ſimilis.

VIRES aromaticæ ſtimulantes, incidentes, in pituitoſis pulmonum morbis multum probatæ ſunt: in tuſſi, catarrhis, aſthmate utiles: ad libram unam aquæ, unc. ſemis, unam damus. Externe ad partes contuſas ſugillatas recentis hyſſopi coma, etiam planta cum vino, aceto, contuſa valet, tumoribus aquoſis faucium colluta medetur.

PRÆPARATA. *Conſerva* ex ſummitatibus floridis egregia. *Syrupus* compoſitus, eſt laudandus tamen. *Aqua* ſtillatitia virtutis plantæ.

IMPERATORIA *Off. Botanicorum.* SELINUM. Claſſis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Meiſter-Wurtz. *Gallis* Imperatoire. *Anglis* Maſtor-Wort.

SELINUM *foliis tripartito-diviſis, & ſub-diviſis.* Radix ſola officinalis, licet non ignobiles in reliquis plantæ partibus vires ſint; diſciſſa folliculos balſamo odorato igneo plenos exhibet; exſiccationem fert, ſed brevi carioſa ſit. Recens ob acrimoniam etiam purgat.

VIRES calidiſſimæ, diureticæ, ſudoriferæ, etiam alexipharmacæ, in morbis frigidis ex mucoſa humorum diatheſi, ut leucophlegmatia, ſuppreſſis menſtruis, hydrope incipiente, multum incidentes, etiam in paralyſi ſtimulantes. Sumitur in taleolas diſſecta in morbis

biſ ventriculi, in pulvere ad ſcrupulum unum: ad unciam ſemis in infuſo vinoſo, aut aquoſo. Externe ad tumores colli ſtrumoſos, contuſa folia, cum ſale & aceto trita, laudantur. Radix in paralyſi linguæ ore volvitur, eſt enim apophlegmatiſans.

IUNIPERUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Incomplet. *Germ.* Wachholderſtaud. *Gallis* Genevre. *Anglis.* The Iuniper-tree.

IUNIPERUS *foliis ſeſſilibus, patentibus;* inter triſtes arbores recenſita PLINIO, dat diverſas officinis partes; baccas, quæ balſamorum nativorum terebinthinaceum quaſi ſaporem habent; lignum, quod ſapore balſamico debili, præditum, accenſum odoratum eſt; ſandaracam, ſeu gummi Iuniperi, quæ lacryma reſinoſa, odoris balſamici, non ingrati, deprehenditur.

VIRES diureticæ, diſcutientes flatus, attenuantes mucoſa, in morbis ventriculi, pectoris, abſque magno calore eximiæ; ad hydropem per vias urinarias curandum arcanum medicamentum habuit HELMONTIUS, ex iuniperi baccis, aqua ſtillatitia iuniperi, addito roob iuniperi, confectum, cochleatim exhibitum. Septentrionales populi univerſalis remedii loco utuntur infuſo, etiam in nephritide pituitoſa, ſabuloſa, utili, non ſemper tamen in calculo, licet ab hoc præſervet; nam etiam urinam cruentavit, & huius frequentior, & maior uſus lethalem diabetem induxit. *Acad.* N. C. *Vol. X.*

BACCÆ vel per ſe manducantur: cum aliis in pulverem rediguntur: doſis drach. ſemis: unciæ ſemis, integræ pondere contuſæ, infunduntur lib. I. aquæ. *Lignum* accenſum gravem, halitibus infectum aera, luſtrat:

ſtrat: infuſum unciæ pondere in aqua calente in ſcabie, lue venerea, ligno quaiaci, ſaſſafras, exoticis, non cedit: decoctum non infimæ ad expugnandum ſcorbutum utilitatis HOFFMANN *de Balſamis.*

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia æſtuoſa. *Spiritus* ex baccis validus. *Oleum* deſtillatum duplex, ex baccis, & ligno; utrumque forte, externe magis, quam interne exhibitum: licet forma elæoſacchari, guttarum duarum, trium numero, dari poſſit in liquido. *Roob*, quod etiam Germanorum theriaca dicitur, ob uſum diaphoreticum, oleo deſtillato præfertur in renum morbis HOFFMANNO, a drach. duabus ad unc. ſemis, vel per ſe exhibetur, vel in theato Iuniperi. *Sal* diureticus in vino iuniperino ad drach. duas, tres ſolvi poteſt pro hydropico.

LAVENDULA *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Lawendel. *Gallis* Lavande. *Anglis* Lavender.

LAVENDULA *foliis lanceolatis integris, ſpicis nudis.* Botanicis definitur planta: etiam ab aliis in latifoliam, & anguſtifoliam diſtincta, non adeo utiliter, cum promiſcue utramque officinæ uſurpent. Habemus herbam & eius flores. Penetrabile aroma etiam tineas arcet veſtibus conceptum.

VIRES in morbis pituitoſis, & languore frigido, cephalicæ, nervinæ, uterinæ eximiæ: in debilitate ſenili, languore viſus, imminutione auditus, lethargo, artuum tremoribus, paralyſi, præſtantes: in aphonia, balbutie, multum laudat RULANDUS infuſum. Doſis manip. ſemis, integer, additis etiam floribus ad pugillos

gillos aliquot. Externe in ſacculos nervinos paralyticorum, diſcutientes recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia *cum*, & *ſine vino* egregia. *Spiritus* lavendulæ laudabilis. *Oleum* ſtillatitium lavendulæ efficaciſſimum, in convulſionibus a vulnere, aut punctura obortis, ſpecificum tam externe quam interne habetur, BARBETTE.

Oleum ſtillatitium *Spicae* etiam habetur ex congenere planta, genuinum & ſincerum in noſtris officinis admodum rarum, cum ſemper adulteratum ſit etiam aliis conflatum, ut demonſtravit GEOFFROY iunior *Acad. des Sciences* 1715: adulterari vero dicit ſpiritu vini & Terebinthinæ oleo; & oleum ſpicæ Terebinthinæ eſſe oleum petroleo tinctum contendit ALLEYNE a *New. Engliſh. Diſpenſ. Balſamus* lavendulæ inunctionibus etiam utilis. *Conſerva* ex floribus drachmæ unius, vel duarum mole, vacuo ventriculo aſſumenda, cum aqua ſtillatitia lavendulæ vitiis ſenilibus pulchre opitulatur.

LAURUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Pauci - ſtam. *Germ.* Lorberbaum. *Gallis* Laurier. *Anglis* The Bay Tree.

LAURUS *foliis lanceolatis, perennantibus, corollis quadrifidis*, definita, folia & baccas officinis, culinis folia maxime offert. Celebratiſſima omni antiquitati planta, honoris, & lætitiæ ſigno fuit, nobis ob aroma potiſſimum laudata.

VIRES. Baccarum foliis magis excalefacientes, & pertinaces, ad roborandas a muco languentes partes, utiles, ut inappetentia, mala digeſtione, colica, flatibus, morbis pallidis virginum, etiam incipiente hydrope; in colica lochiali raro tutæ; & ad diſſlanda vene-

na in initio, ubi hæc adhuc vaga nulli parti inſedere, proficuæ. Tumorem manuum, & pedum ſubitaneum ab aſſumptis baccis lauri in chlorotica habet MATERNI de Cilano *Acad.* N. C. *Vol. X.* an geometrico iudicio, ab his eſſe, evictum? Baccarum, & foliorum forma eadem fere, eaque varia. Commodius tamen forma pulveris folia, quam baccæ dantur, quod hæ pinguiores. Doſis ad ſcrup. ſemis; in vinis medicatis baccarum contuſarum unc. ſemis, etiam una pro hydropicis.

PRÆPARATA. *Oleum* coctum, tumoribus frigidis inungitur, etiam carminativo ſcopo clysmatibus additur, ad unciam unam. *Oleum* ſtillatitium unguentis diſcutientibus roborantibus, nervinis admiſcetur.

COMPOSITA, *Electuarium* de baccis lauri, quo carere poſſemus. *Emplaſtrum* de baccis lauri, quod in doloribus colicis, flatulentis, in diarrhœa, quandoque cum levamine abdomini applicatur.

LIMONIORUM recentes cortices, oleum p. 47.

MAIORANA *Offic. Botanicor.* ORIGANUM. Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Meiran. *Gallis* Mariolaine. *Anglis* Sweet Marioram.

ORIGANUM *foliis ovatis, obtuſis, ſpicis confertis, compactis, pubeſcentibus*, definitur. Sitne maiorana ſampſuchus DIOSCORIDIS? nondum finita lis eſt. Habent officinæ herbam, & præparata.

VIRES in inerti fibra, glutinoſis humoribus, & ſpirituum languore ſummæ, ſtimulantes, incidentes, moventes, cephalicæ, & nervinæ, pertinaciter fragrantes ſunt; hinc in vertigine, aurium tinnitu, lethargo, paralyſi, artuum tremore, apoplexia, dum mala

hæc

hæc ſenile corpus, aut etiam mediæ ætatis leucophlegmaticum habent, eminent. In morbis catarrhoſis frigidis, morbis pectoris glutinoſis, cum ſpirituum languore, inertia, duplici ex capite herba valet; tum quod potenter glutinoſum dividit, incidit, tum quod vim nervis infundit, ſpiritus excitat. Doſis in pulvere gran. triginta; in libra una aquæ, vini, infunduntur herbæ drach. tres, quatuor. Externe additur ſacculis cephalicis, cordialibus, adhibetur balneis antiparalyticis. Pulvis, aqua ſtillatitia, aut etiam infuſum, naribus attracta, errhina ſunt.

PRÆPARATA. *Conſerva*, *aqua* ſtillatitia, *oleum* deſtillatum, iisdem in caſibus actuoſa medicamenta ſunt. Oleum interne elæoſacchari forma datur, externe in unguentis antiparalyticis adhibetur: peculiare hoc habet, quod rectificatum in corpus ſalinum concreſcat. *Oleum coctum* inutile. *Balſamus* maioranæ externo uſui dicatus eſt.

MARUM VERUM *Off. Botanicor.* TEUCRIUM. Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Edel-maioran. *Gallis* Marum. *Anglis* Syrian Maſtich. Thyme.

TEUCRIUM definitur *foliis lanceolatis*, *integerrimis*, *floribus ſolitariis*; *laxe ſpicatis*, quod vulgo marum CORTUSI B. Rarum ſatis, feles hac planta allici, hanc ſalutare, mordere, quandoque manducare, unde temulentæ furentes ſint. Ex officinis herba, odoris fragrantiſſimi, acutiſſimi.

VIRES maioranæ, vehementiores tamen, in iisdem caſibus laudatæ, adhuc in hydrope, aſthmate ſpecificæ LINNAEO habentur. Pulverem ut inſigne errhinum

extollit QUINCY, & ex foliis ſal volatile oleoſum cephalicum præſtantiſſimum paravit.

MASTICHINA. Marum Maſtich. *Offic. Botanicorum* THYMUS. Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Maſtichkraut. *Anglis.* Maſtich.

THYMUS *verticillis lanuginoſis, dentibus calycinis ſetaceis, pilosis*, cognoſcitur; non omnibus tamen officinis habetur, quod marum verum huic vulgari præferant.

VIRES aromaticæ fragrantes, nervinæ egregiæ, ſed maiorana, & maro vero mitiores, non ideo tamen ſpernendæ, ſpecificæ non notæ.

MENTHA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Müntzbalſam. *Gallis* Mente. *Anglis* Mint.

Plures MENTHAE ſpecies hinc inde officinis inſunt: omnes facile ſuperat mentha *criſpa*, exiguo epitheto ab aliis ſatis diſtincta. De mentharum temperamento ex DIOSCORIDE, qui calefaciens, ex PLINIO, qui venerem exſtinguens, pronunciarunt, inutiliter aliqui diſputant; ex fabula PLINIUS dixit.

VIRES calefacientes, ſtomachicæ, carminativæ, uterinæ in cauſis frigidis certæ, vomitum, ſingultum, mirum in modum compeſcunt, tuſſi etiam convulſivæ, obveniunt: etiam vulneraria, balſamica mentha eſt. In pulvere ad drach. ſemis datur, in infuſo ad unciam ſemis, integram. Externe diſcutiente, & roboran-

borante ſcopo in aquoſis defluxionibus, antiſeptico in contuſionibus, chirurgis multum utile quaſſum recentis plantæ folium.

PRÆPARATA. *Conſerva* egregiæ virtutis. *Aquae* ſtillatitiæ *cum vino*, *ſine vino*, etiam per fermentationem paratæ, non ignobiles. *Eſſentia* menthæ efficax. *Syrupus* utilis; *Oleum* eſſentiale calidum, multum fragrans, ſtomacho utile. Totius menthæ medicina in vomitu, ſingultu, cholera, adiecto laudano commoda, & felix, ſi inflammatio abſit. Eſt adhuc *balſamus* menthæ.

NUX MOSCHATA, MYRISTICA. *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis ignota. *Germ.* Moſchatt-Nus. *Gallis* Muſcade. *Anglis* Nutmegs.

NUX MOSCHATA tam culinis, quam officinis notiſſima, ut & medius huius nucis cortex, Macis. Ut ad nos transportentur, præparantur diverſimode. Quæ nuces rotundæ ſunt, ponderoſæ, optimæ; deterrimæ oblongæ, quadratæ, ſaporis ingrati, odoris vix ullius.

VIRES in recentibus narcoticæ, ſtupefacientes, plurimis obſervatæ, certæ; caro homines corripi, & iacere mutos, etiam improvido uſu ſtuporem, & levem apoplexiam induci BONTIUS, temulentas ab harum uſu concidere aves THEVENOTUS, gravidam, recentium eſu capite tentatam, & ebriam, LOBELIUS, habent. Puella pluſculum macis ad movendos menſes aſſumens, delirio per aliquot horas tentata eſt, apud FR. HOFFMANNUM. Cæterum in laxis vires ſtomachicæ, anticolicæ, excalefacientes, etiam emmenago-

nagogæ, ex oleo copioſo pertinaces, in paralyſi ſtimulantes. Doſis & nucis moſchatæ, & macis eadem fere a granis quinque ad decem, forma pulveris; in infuſi vinoſi libra una ad drachmas duas recipi, & ultra poteſt.

PRÆPARATA. Nux recens in Indiis *condita* per ſe exhibenda, ſcrup. drach. ſemis pondere, etiam aliis formis immiſcenda maiori. *Oleum deſtillatum* nucis moſchatæ, odoratum, pretioſum, carminans ſtomachicum, ſed multum calidum, externe etiam balſamis, unguentis nervinis adhibitum. *Oleum* nuciſtæ *preſſum* per ſe vix multum odorum, ſpiritu tamen rectore olei eſſentialis aliquatenus inficitur inſtar butyri conſiſtens, non facile ranceſcens, balſamorum baſis, morbis externis frigidis articulorum perſanandis, ſitu utile, etiam interne in vomitionibus, diarrhœis, aliis additum, vel forma elæoſacchari uſurpatum. *Eſſentia* macis egregia. *Oleum deſtillatum* macis eiusdem ac nucis uſus.

PIMPINELLA ALBA. *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Bibernel. *Gallis* Pimprenelle blanche. *Anglis* White Saxifrage.

PIMPINELLA *foliolis ſubrotundis*; calida, acris, in Germania a STAHLII aſſeclis multum laudata in morbis pituitoſis, ventriculi, pulmonis, febribus intermittentibus. Doſis pulv. a granis ſex, ad octo. Etiam maſticata ſialagoga eſt. *Eſſentiam* ſtimulantem ad mercurium e corpore eliminandum laudat SCHULZ. *Diſpenſat. Brandeburgico.*

PULE-

PULEGIUM *Offic. Botanicorum*, nonnullorum Mentha. Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Herzpoley. *Gallis* Pouliot. *Anglis* Penny-royal.

PULEGIUM *foliis ſubrotundis*, *verticillis nudis*, HALL. ut olim, ita etiam hodie, inter condimenta relatum in culinis, herbam ſuam largitur officinis.

VIRES acriter ſtimulantes languidas fibras, potenter incidentes mucoſos humores, omnes tribuunt; etiam ab his cauſis emmenagogas, pectorales laudant, in aſthmate, tuſſi, utiles, dum infuſum cum melle potatur. Doſis unc. ſemis infundenda libr. uni aquæ calidæ, addendo mellis, vel oxymellis ſquillitici unc. I. In hunc uſum etiam pulegium cum hyſſopo certat.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, egregia. *Extractum* non adeo laudabile, licet non inefficax. *Oleum* ſtillatitium validum.

RUTA *Off. Botanicorum.* Claſſis Pauci-ſtam: *Germ.* Weinraute. *Gallis* Rue. *Anglis* Garden-Rue.

RUTA *foliis decompoſitis*; eſt proprie hortenſis latifolia, dum ruta foliis inciſis, lobulis linearibus, acutis, eſt ſylveſtris.

Veteribus modo ruta, modo peganum, modo harmala dicta eſt, magnæ, & adverſus faſcinum, & venena laudis. Sic muſtum rutatum comitiis peractis a CORNELIO CETHEGO datum populo PLINIUS; HERACLEOTAS eſu rutæ a CLEARCHO tyranno ſibi

ſibi caviſſe THEOPOMPUS CHIUS; nec ignoratur Regis Ponti antidotum. Odorem penetrabiliſſimum, ingratum, graveolentem, planta habet, ſaporem ingratum, cum amaritie, ſubacidum: ſanguinem dilutiorem fluidiorem facit, SCHWENCKE, & contuſa externe applicata rubefacit.

VIRES, vago in ſanguine ſubtili miasmate, nec adhuc parti infixo, antipeſtilentiales proficuæ, in paſſione hyſterica, epilepſia, multæ. Scopo ſudorifero emmenagogo, felices. Familiare eſt infuſum vinoſum aut aquoſum. Doſis manip. ſemis ad libram unam liquidi. Externe contuſa cum ſale recens planta, addito vino, aceto, ad contuſas, & emortuas partes, tum quod putredinem cohibeat, ſolida exſtimulet, extravaſatum ſanguinem fluidiorem reddat, non ſatis laudandum cataplasma conſtituit. Eſt etiam rubefaciens ſanis partibus applicata, hinc vel ſola, vel fermento panis miſſa, contuſa, in convulſionibus, locis ſubpopliteis applicatur. Ruta in vino rhenano infuſa addito marino ſale utiliter foveri pedes illorum, qui a podagra non revertente alia malametuunt van SWIETEN perhibet.

PRÆPARATA. *Conſerva*, laudabile medicamentum drach. ſemis, unius pondere exhiberi poteſt. *Aqua* ſtillatitia, *Eſſentia* rutæ, pulcherrimarum virium. *Acetum* rutaceum magnum diaphoreticum. *Oleum* ſtillatitium efficaciſſimum, *infuſum* vix non inutile.

SABINA *Off. Botanicorum* IUNIPERUS.
Claſſis Naturalis Incompletæ. *Germ.* Sevenbaum. *Gallis* Sabine. *Anglis* Savine.

IUNIPERUS *foliis inferne adnatis, oppoſitionibus concatenatis*; hæc planta botanicis vocatur. Cæterum

terum etiam folio cupreſſi, & odore gravi, facile cognoſcitur, perpetuo virens, fruticoſa planta. Magnarum virium ſabina, quid ſingulare habet, & inter aromatica vix ulla alia eſt, quæ tantam olei eſſentialis quantitatem largiatur. Ex libra una olei ſtillatitii unc. tres HOFFMANN. L. B. van SWIETEN, uncias duas cum ſemiſſe CARTHEUSERUS. Sanguinem etiam fluidiorem, & magis rubicundum reddit, SCHWENCKE.

VIRES MEDICÆ, ex ingenti olei eſſentialis copia, moventes, uterinæ, emmenagogæ ſpecificæ, omnibus notæ, ſed in cauſis frigidis tantum utiles; Sabina ſceleſtæ conceptus tentant mulieres, vix unquam tuto, plerumque oborto ſanguinis profluvio, lethali uſu; non minus improbo, partum difficilem, retentas ſecundinas hac aggreditur, conſilio medicus. Periculoſa medicina eſt. In paralyſi, ubi languidæ exſtimulandæ partes, motus per collapſa, & obſtructa vaſa minima adaugendus, impactum ſolvendum, plurimum utilis: Doſis in diverſis caſibus varia: In infuſo, vel etiam decocto pugilli unius, alteriusve pondere ad libram unam liquidi, etiam manip. ſemis. Externe in ſuffimigia, balnea, adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia efficax. *Oleum* ſtillatitium interno, & externo uſu validum in paralyticis. *Extractum* magnarum adhuc virium, licet multas in operatione perdat.

SALVIA *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Salbey. *Gallis* Sauge. *Anglis* Sage.

SALVIA *foliis oblongis, retorridis, calycibus acutis tubo minoribus.* Sacra veteribus habita, multis, ex

ex fabula forte vituperata eſt. Sanguini pulcherrimum colorem rutilantem conciliat, SCHWENCKE; decoctum cum vitriolo martis atramentum facit; adhæc camphoram largitur.

VIRES aromaticas nervinas ex penetrabili aromate magnas habet, inde diaphoretica, diſcutiens, exacuandis ſenſibus languidis, & confortandæ memoriæ dicata, & quia ſimul roborantes, tonicas poſſidet, ideo tremori ſenili, paralyſi, fluori albo, & in caſu frequentis ex laxitate abortus, plurimum utilis, nec in hydrope ſpernenda. Teſtatur *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN, quod ad ſudores nocturnos, poſt morbos ex ſolidorum laxitate ortos, ſalvia ſpiritu vini infuſa, vel alio modo adminiſtrata, nihil invenerit efficacius. Doſis, uncia una libræ uni liquidi infunditur. Coctione maior vis roborans, minor aromatica habetur, influxu ſeroſo mammarum etiam poſt ablactationem permanente & emaciante, ſalviæ forte infuſum omni trihorio ad uncias duas datum, ultimum remedium invenit *Illuſtr.* van SWIETEN. Externe ad roborandas partes laxas, ſalvia, cum baccis lauri, iuniperi, multum utuntur. Vetula apud FORESTUM curavit cancrum ſalvia maſticata appoſita.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, ſi cohobata, camphoram Aſiaticam redolet, efficax. *Spiritus* egregiarum virium. *Oleum* eſſentiale parca manu ſtillatitium, aquæ innatans, virtutis plantæ ditiſſimum. *Conſerva* ex floribus, ſenibus utilis.

SERPILLUM *Offic. Botanicor.* THYMUS.
Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Wilder Thymian. *Gallis* Serpolet. *Anglis* Mother of Time.

THYMUS *verticillis in ſummis ramis congeſtis, foliis ovalibus; baſi ciliatis, flore minore.* HALL.

Tum

Tum officinis, tum culinis, ſua folia largitur, penetrabiliſſimum aroma habet, cum congeneribus, viribus corporis viventis indomitum, etiam ſanguinem, & carnes inficiens, & ſuaviores reddens. Mel etiam has plantas ſapit ex his confectum.

VIRES calidæ, ſtimulantes, attenuantes, a ſequenti ſola ſtypticitate diſtinctæ, ut ſerpilli tonicæ magis, thymi magis odoratæ. Infunditur in libra una liquidi ad unciam ſemis. Externe etiam in fomentis, balneis nervinis adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia balbutientibus pueris proficua. *Spiritus* multum ſtimulans, in linguæ paralyſi utilis; *oleum* ſtillatitium.

THYMUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Thymian. *Gallis* Thym. *Anglis* Thyme.

THYMUS *erectus*, *foliis ovatis*, *reflexis*, *floribus verticillato-ſpeciatis* L. tum officinis, tum culinis, ſuas largitur divitias, fragrantes, aromaticas. Ex hoc certa encheireſi camphora elici poteſt.

USUS calidæ plantæ, ubi incidendum mucoſum, ut in pectoris morbis, egregius, tum nervinus, emmenagogus, ſimilis ſerpillo.

PRÆPARATA. *Oleum* eſſentiale thymi, quod tantæ eſt acrimoniæ, ut non ſolum omnia olea eſſentialia Europæa ſuperet, ſed etiam Americana æquet.

ZINGIBER. *Offic.* BOERH. Claſſis Naturalis Palmarum. *Germ.* Imber. *Gallis* Gingembre. *Anglis* Ginger.

ZINGIBER *ſcapo nudo*, *ſpica ovata*. Iam veteribus cognitæ, quæ officinales ſunt radices, etiam illis, ut nobis, condiebantur, hac diverſitate, ut olim muria, hodie ſaccharo ſerventur; ſaporis ſunt acerrimi, fervidi piperini, aromatici, diſciſſæ odoris fragrantiſſimi. Habemus radicem zingiberis communis, intus nigricantem, aliam zingiberis albi, albam longe fervidiorem, etiam culinarem.

VIRES fervidæ, admodum acres. Conditarum radicum clementiores, ſiccarum pertinaciores: in exolutione fibrarum ventriculi, inteſtinorum, in languore pituitoſo & harum, & aliarum partium, in morbis pallidis virginum, fluore albo, lethargo, hydrope, non ſpernendæ. Siccata radix rarius in pulvere datur ob nimiam acrimoniam, cum aliis doſis eſt gran. decem, duodecim; vinis medicatis ad unc. ſemis adjicitur. Condita ad drach. ſemis, integram exhibetur.

STIMU-

STIMULANTIA.

GUMMI-RESINÆ.

Succus vegetabilis concretus, igne vix ardens, aqua ſolubilis GUMMI: Succus vero vegetabilis concretus, igne continuo flagrans, ſpiritu vini ſolubilis RESINA: & quod ex utroque conflatur corpus, ſiquidem & in utroque menſtruo ſolvatur GUMMI-RESINA vulgo definitur. Quantumcunque vero hæ notiones iam dudum apud multos receptæ ſint, ne ideo aut evidentiores, aut veriores ipſa ætas effecit; dum et igne accenditur, & ſpiritu vini Gummi ſolvitur: & Reſina etiam in aqua ſoluta viſitur.

Primum eſt in experimento admoti ad flammam Gummi arabici, quod etiamſi inflammatum pelluciditatem amittat, cum Reſina maiorem non acquirat, & inflammata opaca magis fiat, diſcrimen in pelluciditate quæſitum valde imbecillum eſt, ſed nonne etiam verum in Ammoniaco Gummi in flammam ardet?

Poſteriora ſunt in tentamine extractionis partium Aloes, aut Gummi reſinoſi alterius corporis argumenta; dum enim ſumerentur pulveratæ Aloes hepaticæ HERM. unciæ duæ, una aquæ altera ſpiritui vini rectificato immitteretur, deprehenſum eſt unciam Aloes aquæ infuſam, digeſtam, totam pœne ſolutam fuiſſe exceptis fœcibus & granis reſinæ circiter quadraginta *Pharmacien Moderne experiment* 1 *de Aloe* & 2 *Calculo*; unciam vero alteram alcohole maceratam in integrum exceptis fœcibus ſolutam *experiment.* 2. EIUS-

DEM, ut perſpicuum inconcuſſumque ſit, id quod reſinoſum non eſt in Aloe et in aqua ſola ſolubile, licet maxima pars ſit huius corporis æque bene in alcohole ſolvi totum, ac quidem id, quod vere reſinoſum eſt, & in alcohole ſolum, non in aqua ſolubile ſit, licet minima pars ſit eiusdem.

Et hæc quidem probatio non in ſola Aloe conſiſtit, ſed etiam per omnia Gummi reſinoſa corpora extenditur, & iam a longo tempore perſpexere Germani, tum Chemici, tum Pharmacopæi, menſtruum primo loco adhibitum, Alcohol aut aqua fuerit, poſteriori advocato ſemper ditius eſſe, & ipſa gummea extracta ſolutioni in ſpiritu vini obedire, infuſa vehiculo aquoſo facta plurima, licet pellucida, magnam reſinæ vim ſolutam ſuſtinere, & extracta aquoſa eandem poſſidere; ut omnino laxe nimis omne id gummi dicatur, quod ex ſucco concreto in aqua ſolvitur, aut reſina quod in ſpiritu vini.

Et nunc certum eſt ſolius ætheris interventu, etiam ex plantis inodoris, Parietaria, Mercuriali, Viola, Carduo benedicto, & aliis, reſinam extrahi, quæ ſpiritu vini non obtineatur BAUME *Elemens de Pharmacie:* itidem eiusdem ætheris adminiculo ex impura Ialappæ reſina minorem eius quantitatem extrahi, dum ſpiritus vini auxilio maior ſemper obtinetur, dum tamen puriſſimas reſinas æther plus, quam ſpiritus vini ſolvit, IDEM; adde, neque id reſinoſum eſſe, quod vel Crocus & Cochinella in ſpiritum vini dimittit, dum ex his tincturæ fiunt, aut quod ex oleo preſſo olivarum, amygdalarum in ſpiritu vini ſolvitur, dum hæc commiſcentur, etenim aliquid ſemper ſolvi in experimentis ſuis adinvenit induſtrius Vir MEYERS *im Chemiſchen Verſuch des ungelöſchten Kalchs. Hannover* 1764.

Nec

Nec ſane huc usque demonſtratum eſt, aut unam eandemque eſſe Gummatibus, aut reſinis naturam, quin in diverſis ſubiectis ratione diverſæ proportionis principiorum contrarium luculenter pateſcat: ſimpliciſſimum Gummi, & hoc nomine proprie inſigniendum ex plantis minime aromaticis rupto cortice ſtillans Gummi Ceraſorum, Gummi Arabicum, ipſum guſtu inſulſum eſt, in aqua ſolutum, hanc viſcidiorem, & ſpiſſiorem facit, deſtillatione acidum, & exiguam olei quantitatem largitur: quod vero ex plantis aromaticis, vel inciſo de induſtria vel caſu rupto cortice ſtillat iam reſinæ commixtum, & nuptum Gummi ammoniacum, id ſapidum, & aromaticum, in aqua lacteſcit emulſum, in analyſi maiorem olei, & acidi quantitatem ſuppeditat. Reſina contra vix non tota oleoſa & acida, verus eſt balſamus inſpiſſatus, ut igitur differentia, quæ inter hæcce corpora intercedit, pateſcat: in gummi enim mucilagine, inflammabilis oleoſa ſubſtantia acido ſubtili remixta, adeo mucilagine plantarum ſaponacea contemperata ſubactaque eſſe videtur, ut oleum haud amplius, & nonniſi in ultima analyſi ſiſtatur; in gummi oleaginoſo vero corpore oleum illud ſpiritu rectore dives ſaponis mucilaginoſi quantitatem longe excedat, hinc etiam ſtatim in experimento offeratur, & in puro reſinoſo corpore maxima quantitas olei, & quidem ætherei plerumque maxima, pariter acidi minima, mucilaginis obſervetur: & hæc quidem omnia etiam artificialis horum corporum confectio commonſtrat.

I. Cuiuscunque vegetabilis mucilago ad ignem lente inſpiſſata gummi exhibet *Pharm. modern. Exper.* I.

II. hoc gummi mollius Terebinthina vulgari adiecta ſubactum induratum, gummi oleaginoſum. IDEM, *Exper.* II.

III. quin & ſolutio gummi arabici inſpiſſata denuo aliquantulum, rite cum Terebinthina mixta exſiccata gummi oleaginoſa. *Exper.* IV.

IV. et adhuc amygdalinum mucilagini gummi arabici incorporatum, Gummi oleaginoſi phœnomena exhibet, addita enim aqua emulſionem conſtituit. IDEM. *Exper.* V. & alii in aliis.

Reſinam vegetabilem hucusque nemo produxit per ſyncriſin, & per diacriſin ex Terebinthina vulgari obtinetur, & hæc eo potiſſimum conſilio diffuſius a me propoſita ſunt, ut intelligeretur, quibus quæquæ menſtruis felicius extrahi poſſint, aut formis commodioribus exhiberi debeant, in quam rem multi graviter peccant, dum corporis, quod referare volunt, naturam deſtruunt: mucilaginis gummi arabici interventu olea preſſa balſama, & alia corpora plura, Benzoinum, Myrrha, Styrax, Camphora, Moſchus, ſperma ceti in aqua ſuſpenſa tenentur, & ſoluta Experimentis BOGLE FRENCH. *Medical obſervations and inquiries* T. I. p. 412. ſequent. &c. nec opus eſt ſpirituoſo menſtruo.

Gummi-oleaginoſa corpora. quæ & gummi reſinoſa alii vocant plurima, aqua ſimplici ſola, vel etiam menſtruo leviter ſpirituoſo, ut dum aquæ ſpiritum vini addis, actuata felicius longe reſerantur, quam aliis tædioſis artibus: lac myrrhatum omni Myrrhæ tinctura ſpirituoſa efficacius eſt in experimento; & inconceptibile eſt, quare ſalis tartari interventu, & hæc reſinoſa pura tentarint plurimi; ſi enim absque acido reſina nulla ſit, & reſinæ vis in tinctura quæritur, ad quid tartari ſale acidum reſinæ perditur, & ipſa reſina invertitur? ad quid tot evaporationes, exſiccationes, non exiguam ſpiritus rectoris vim perdentes? ita malo conſilio Tinctura Myrrhæ ſpirituoſa paratur.

AM-

AMMONIACUM GUMMI *Off. Botan.* Claſſis ignoratur. *Germ.* Gummi Ammoniac. *Gallis* Gomme Ammoniac. *Anglis* Gum-Ammoniacum.

Quod iuxta Hammonis templum in aridis Lybiæ arenis colligeretur, *ammoniacum* dictum, iam veteribus in ſincerum, thrausma, & minus probum, phyrama, diſtinctum fuit; utrumque adhuc noſtræ officinæ habent. Probatur ſordium expers, ſplendens, candidum thuris ſimilitudine. Succus odoris fragrantis, galbano viroſioris, ſaporis dulcis, dein amaricantis, mire aromatici, pertinacis, acris, carbonibus iniectus in flammam ardet. Aceto, & aqua calida ſolvitur totus, ſaliva diluitur. Incredibile eſt, quantum fragrantiæ perdat, dum depuratur in officinis.

VIRES MEDICÆ. Anhelatoribus, orthopnoïcis, comitialibus, laudat DIOSCORIDES; item, quibus humor in pectore coit, ſi cum melle delingatur, aut cum ptiſanæ ſucco ſorbeatur. Aſthmati ſpecifice obvenit, iuvat multum hypochondriacos, & hyſtericas. Forma commodiſſima eſt pilularis, doſis gran. decem omni quadrihorio: vitello ovi ſoluti drach. ſemis cum aqua ſtillatitia, & ſyrupo pro hauſtu. Externe ſummum reſolvens, indurationi glanduloſæ, etiam articulari tumori conveniens; in aliis etiam magnum emolliens, maturans, prout diverſis iungitur: priori in caſu vitello ovorum, aceto ſcillitico ſolutum, poſteriori melle, aliis ſubactum applicatur. Unguentis, emplaſtris frequenter commiſcetur.

ASA FOETIDA *Off. Botanicor.* FERULA. Claſſis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Teufelsdrek. *Gallis* Aſſa fœtida. *Anglis* Devel's-dung.

FERULA *foliolis alternatim ſinuatis, obtuſis*, L. gummi-reſinam Perſicam, quam aſam fœtidam offici-

næ vocant, ex inciſa radice ſtillat. Eſt hæc lacryma candida, pinguis, cremori lactis in initio ſimilis, ad aeris vero, ut & ſolis contactum coit, lenteſcit, ſit conſiſtens, ſubfuſca, pinguis, variis grumis ſplendentibus, albis, flavis intercurrentibus variegata. Recentis fœtor vehementiſſimus, ut drachma una centum libras vetuſtioris ſuperet, KAEMPFERUS; ſaporem allii habet, ſed hoc ingratiorem, calidum, amarum penetrantem. Quis crederet æneum eſſe Perſis guttur, & condimenti loco adhiberi! ſalivam lacteo colore inficit, licet in hac tota non ſolvatur. Loca ſuo fœtore plurima adimplet, & in pondere non minuitur, BOYLEUS. Phoſphorus hic naturalis, ut opium, agit, absque eo, ut huius incommoda habeat, CHEYNE *Biblioth. Britan.* T. III. Anno 1734. etiam tranſpirationem auget. IDEM.

VIRES præcedentibus ſtimulantiores, & in compeſcendis ſpirituum animalium irregularibus motibus potentiores, in phlegmaticis, quibus ſolum convenit. Doſis non, ſed forma præcedentium, eadem, pilularis: datur ad grana quatuor, ſex, octo. In paralyſi, ubi ſtimulandum, artificialis etiam febris inducenda, ſcrupuli unius, imo drachmæ ſemis pondere exhibetur; ut interno, ita externo uſu plurimum utilis: inde fiunt poma, noduli, antihyſterica, ſuffimigia uterina, emplaſtra. Vis antihyſterica eximia iam HOFFMANNO, L. B. van SWIETEN probata, ut ſpecifica antidota vermibus laudata, *Acta Phyſ. Med. Vol.* IX. gr. V. bis ter de die doſi.

BDELLIUM *Off. Botan.* Claſſis Natur. ignoratur. *Germ.* Bdellium. *Gallis* Bdellium. *Anglis* Gum Bdellium.

Maſſa coloris ex fuſco rubentis, utcunque pellucida, odoris vix validi, non ingrati tamen, minimo calore ductilis,

ctilis, ſaporis in initio vix multi, dein ſubtiliſſimi, amaricantis, acris, ſub hoc nomine habetur. Probatur ſordis expers, translucidum, ſuffitu odoratum.

VIRES MEDICÆ calefacientes, emollientes, diſcutientes, omni puncto ammoniaco inferiores, cuius caliditatem, amaritiem, facilem ſolubilitatem non habet; ſæpe tamen aliis iungitur. Doſis prioris eadem, etiam maior.

GALBANUM GUMMI *Offic. Botanicorum* FERULA. BUBON L. Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Mutter-Hartz. *Gallis* Galbanum. *Anglis* Gum Galbanum.

BUBON *foliis rhomboideis, ſerratis, glabris, umbellis paucis*, definit LINNÆUS plantam, quæ gummiresinam in Æthiopia largitur. Maſſa eſt, granulis tum albicantibus pellucidis, tum flaveſcentibus, etiam ruſis variegata, lenteſcens, digitis calentibus ductilis, ſaporis amaricantis, ſubacris, proprii, odoris miri, medicati, penetrabiliſſimi, ammoniaco intenſioris. Spiritu vini ſolvitur, etiam in aquoſis diluitur, & pro parte ſolvitur; igne accenditur. Multum impurum etiam depuratur, eum deperditione aromatis. Methodus DIOSCORIDI præſcripta inculcanda pharmacopæis.

VIRES calefacientes, reſolventes, diſcutientes, omnibus notæ, ad ſuppreſſos menſes reſtituendos, album fluorem percurandum, & obſtructiones tollendas, utiles. Vires odoratæ, ſubtiles, penetrantiſſimæ, ubi perturbatus ſpirituum motus corpus exagitat, ut in paſſione hyſterica, tum aliis, ab eadem excitatis

L 5 mor-

morbis convulſivis, etiam epilepſia, admodum proficuæ. Forma, & doſis præcedentium. Externe etiam in eadem indicatione umbilico, forma emplaſtri, pulvere caſtorei inſperſo, applicatur, tum potenter incidit, emollit, maturat: etiam ad reſolvendos bubones, & anthraces adhibetur.

GUMMI LACCA *Offic.* Claſſis Natur. ignota *Germ.* Lacca. *Gallis* Lacque.

Mirum corpus! gummi non eſt, licet vulgo ſic vocetur; quia in aqua non ſolvitur, NEUMANN. At nec cera eſt, ut contendit NEUMANN, quod oleis non pateat, LEMERY *Acad. des Sciences* 1710. quod vitreæ duritiei ſit, BOERHAAVE. Sed neque reſina eſt, LEMERY. *ibid.* at mixta inter gummi, & reſinam media ſubſtantia, IDEM.

A formicis volantibus Indiæ ex arboribus colligitur, GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1714. cum & formicarum cryſalides in hac inveniantur, GEOFFROY, *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN, in experimentis; accenſa odorem gratum, dein fœtidum, animalis ſubſtantiæ ſpargat, GEOFFROY, NEUMANN. A chryſalidum exuviis rubris laccæ color, GEOFFROY.

Gummi lacca duplex eſt. In granulis deterior, lota, infecto orba, in ramulis optima, ſubamara, adſtringens, ſalivam colore purpureo tingens. Varias laccæ ſolutiones tentavit LEMERY *Acad. des Sciences* 1710. Oleum olivarum parum, oleum terebinthinæ, ſpiritus vini, leniter tingebantur. Aqua aluminoſa ad ſatietatem imprægnabatur, & acida debilia multum, fortiora foſſilia parum, mutabantur, oleum

tar-

tartari efficaciam ſatis magnam in laccam habuit, *ibidem*, ut etiam nunc Tincturæ cum alcali factæ efficacia pateſcat.

USUS MEDICUS ſimplicis vix ullus; tincturæ cum alumine factæ, in laxis ulceribus, ſcorbuticis, gingivarum laxitate, multus, & egregius: Tincturæ ſpirituoſæ, in arthritide, rheumatiſmo, hydrope, ſcorbuto lento, gutt. quadraginta, bis, ter die doſi, BOERHAAVE laudatus.

MYRRHA *Offic. Botanicorum.* Claſſis deſideratur. *Germ.* Myrrhe. *Gallis* Myrrhe. *Anglis* Myrrh.

Sitne myrrha noſtra myrrha veterum, nondum definitum eſt. Raram olim fuiſſe, multiplicem, etiam adulteratam opocarpaſo, ſucco venenato, ſtrangulante, GALENUS reliquit. Noſtra glebis figuræ irregularis, variæ etiam magnitudinis, aſperis, ſubpellucidis, coloris flavi, rufi, aut etiam ferruginei, odoris grati, ſaporis amari, ſubacris, balſamici, deprehenditur, ſæpe etiam admixtione aliorum vitiata. Solvitur tota fere in ſaliva, cui etiam ſuas divitias largitur, ita tamen, ut non perfecte reſeretur, nec in aquoſis, nec in ſpiritu vini, nec oleaginoſis, quod triplici conſtet principio, gummoſo pro maxima parte, dein reſinoſo ſatis parco, tum oleoſo; hinc flammam etiam myrrha concipit.

VIRES in glutinoſo ſpontaneo, in inerti fibra, eximiæ: unde laudavere in morbis ventriculi, inteſtinorum, uteri, frigidis, laxis, quibus non immerito dicata myrrha eſt. Vis balſamica, & antiputredinoſa, iam

iam veteribus cognita Ægyptiis, hodie pariter celebratiſſima eſt, in gangræna, putridis ulceribus proficua. Interne raro in pulvere exhiberi ſolet, ob inſignem amaritiem, tamen datur cum ſaccharo cando, et omni quadrihorio grana novem exhiberi poſſunt. Lac ſeu emulſum myrrhatum aqua aut vino factum, eius tinctura efficacius, etiam interne dari poteſt, ſed forma pilularis aptior eſt.

Externus pulvis uſitatior, ulceribus, oſſibus carioſis inſpergitur, etiam ſuffimigio utilis. Cæterum & in decoctis, emplaſtris, unguentis, adplicatur.

PRÆPARATA. *Tinctura* myrrhæ BOERHAAVE optima, officinarum, quæ *eſſentia* vocatur, haud adeo ſedule præparata, in caſibus recenſitis a guttis quindecim, viginti, triginta, interno uſu utilis: externe in ulceribus ſinuoſis ſæpe, tamen non ſemper, tum ob ſalem alcalinum, tum ob ſpiritum, corrugantem partes ſolidas, proficua; quibus rebus pro re nata prior, aut alia ſine ſale alcalino facta, aut vinoſa, aquoſa, chirurgis in uſu eſſe debet. *Oleum deſtillatum* in chronicis pectoris vitiis, tuſſi inveterata, aſthmate humido, magnæ laudis, forma elæoſacchari ſumptum, etiam reficiens, & recreans, miasma arcens, teſte FR. HOFFMANNO. *Oleum* myrrhæ *per deliquium*, rectius liquamen myrrhæ ab alcohole ob albumen coagulandum fiſſuris labiorum, papillarum in mammis, excoriationibus aliis, etiam ulceribus medetur, cum balſamo peruviano, vitello ovorum, in linimentum coactum, ſed ſemper præſtat extemporaneo experimento confectum, cum adultum etiam corrumpatur.

COM-

COMPOSITA multa ſunt. *Elixir proprietatis.* &c.

OPOPANAX. *Offic. Botanicor.* SELINUM PASTINACA L. Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Heilwurtz Gummi. *Gallis* Opopanax. *Anglis* Gum Opopanax.

PASTINACA *foliis decompoſito-pinnatis.* Plantam Italiæ, Siciliæ, hanc gummi-reſinam fundentem, ita definit L. licet non videatur immutandum nomen DIOSCORIDIS fuiſſe, qui panacem vocavit heracleum, & ſuccum exacte deſcripſit. Lacryma piſi magnitudinis, in ſumma cute ruſum, vel croceum colorem, interne album, aut ſubflavum habet, pinguis eſt, fragilis tamen, odoris gravis, ſaporis amari, ſalivam lacteo colore inficiens. In ſaliva ſolvitur, in aqua & ſolvitur, & deliqueſcit, & hanc turbat; flammam etiam concipit; ut partim gummeo, partim oleoſo, & reſinoſo principio conſtet. Mala encheireſi depuratur.

VIRES ad incidenda viſcida, ſtimulanda languida ſolida, compeſcendum inordinatum ſpirituum motum, forma pilulari cum gummi ammoniaco, vel galbano, non inefficaces. Externe ut præcedentia, emollit, diſcutit, reſolvit, ulcera mundat, firmat, & his carnem ſuperducit.

SAGAPENUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis deſideratur. *Germ.* Serapin-Saft. *Gallis* Sagapenum. *Anglis* Sagapenum.

SAGAPENUM colorem habet fuſcum, multis parvis granis, albi & flavi coloris, variegatum; attactum

tactum lenteſcit, odoris gravis, viroſi, alliati compoſiti, ſaporis amari, acris, mordacis; flammam concipit; aqua, vino, aceto coctum ſolvitur. Gummireſina eſt pertinacis ſtimuli, ſub exigua mole copioſiſſimi, depuratione enervandi.

VIRES emmenagogas ſpecificas L. habet; in morbis mucoſis pulmonum, in obſtructionibus viſcerum abdominalium egregias, ALII. In ſpirituum ataxia, nervorum morbis, ſpaſmo, tremore, paralyſi, palmam galbano præripere videtur, acrius, pertinacius, viroſius, ex allio, aſa fœtida, galbano, quaſi compoſitum medicamentum. Doſis, & forma præcedentium eadem. Externus pariter idem, ac præcedentium uſus.

THUS, *ſeu* OLIBANUM *Offic. Botanicorum* IUNIPERUS. Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Weyranch. *Gallis* Encens. *Anglis* White Frankincenſe.

IUNIPERUS *foliis undique imbricatis, ovatis, obtuſis*, definitur arbor, quæ olibanum, vel thus maſculum, lacrymam gummi-reſinoſam, flaveſcentem, amaram largitur. Gummi oleaginoſum olibanum noſtrum dici debere contendit *Le pharmacien Moderne traduit de L'Anglois*. Paris 1750.

USUS MEDICUS vulnerarius in ulceribus, ſiccans, roborans in catarrhoſis defluxionibus; doſis ſcrup. unus, duo, bis ter de die. Externe ſuffimigiis additur, etiam aliis.

RESI-

RESINÆ.

Olea eſſentialia diſſlata liquidiori parte magis conſiſtentia *Balſami*, concreta iam & ſolidiora RESINÆ dicuntur. Reſinæ a gummatibus differunt:

I. Inflammabilitate.

II. Indiſſolubilitate in aqua, ſi pura fuerint.

III. Faciliori in ſpiritu vini ſolubilitate.

IV. Odore aromatico.

A balſamis fluidis differunt maiori copia acidi, ut ex his oleum eſſentiale ſeorſim ſiſti non poſſit. MACQUER.

BENZOINUM *Offic. Botanicorum.* LAURUS. Claſſis Pauci - ſtam. *Germ.* Benzoe. *Gallis* Benjoin. *Anglis* Benjamin.

LAURUS *foliis enerviis*, *obverſe ovatis*, *utrinque acutis*, *integris*, *annuis*; definitur planta, quæ hanc reſinam officinis largitur.

Eſt hæc arida, fragilis, varii coloris, ex fuſco flaveſcens, amygdalodes optima, odoris in ſuffitu ſuaviſſimi, ſaporis excitantis, pinguis, balſamici, balſami peruviani. Inflammabilis eſt, ſpiritu vini rectificatiſſimo ſolubilis, aquæ calidæ etiam ſuas vires odoratas, ſalinas largiens, tum in decocto inſpiſſato, flores ſuos in fundo exhibens ſplendentes, elegantiſſimos, HOFFMANN *de Balſ.* ut adeo conſtet parte reſinoſa, oleoſa, ſalina. Infuſum aquæ calidæ aliquot horis Benzoinum, brevi ſuum ſalem dimittit, GEOF-

GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1738. refrigerata aqua concreſcentem in acus, MACQUER.

Ordinaria vero methodo caloris, quam ſit aquæ ebullientis, paulo maiori gradu ſublimantur flores Benzoes acidi & cum alcalinis efferveſcentes, tum in aqua calida, tum in ſpiritu vini ſolubiles ſunt, verumque conſtituunt ſalem eſſentialem, in eo diverſum a ſale eſſentiali aliarum plantarum:

I Quod ſit inflammabilis.

II Quod odorem habeat ſimplicis.

III Quod ſit admodum volatilis.

IV Quod ſit in omnibus liquidis inflammabilibus ſolubilis, ob oleum quod illi ineſt, attenuatiſſimum acido vegetabili nuptum.

Hoc vitii hi flores habent, quod, etiam ſcrupuloſa attentione obtenti, nivei, diuturnitate temporis flaveſcant, & vaſis clauſis quidem citius quam apertis; ratio antea dicta eſt.

Peracta ſublimatione reſiduum paulo maiori ignis gradu actum largitur

I Oleum tenue, clarum, odorum, in initio vix coloratum, quod tamen ſenſim magis conſiſtat & coloretur.

II Spiritum acidum paucum.

USUS ipſius ſimplicis internus rarus. Externus tum in aliis, tum ſuffimigiis ad partes laxas roborandas, frequens; in pulmonum affectibus tamen, quia acres, ſtimulantes, ſublimantur flores, ſuſpectus, quod hi

hi maiorem tuſſim inducant; eſt tamen ubi etiam eadem hac medicina proficue inducatur, ſcilicet ubi pulmonis vomicæ aquae vapore prius emollitæ rumpendæ ſunt.

PRÆPARATA. *Flores* ſublimatione parati, optimi, nivei, primo ſapidi, grati, dein fauces ignea acrimonia urentes, multum ſtimulantes, incidentes, in infarctu pulmonum, aſthmate, efficaces, gran. trium, quatuor, ſex, etiam decem doſi, forma pilulari cum olibano, maſtiche, aliis.

Tinctura flavo rubicunda, temperate balſamica, etiam virtute roborante, reſolvente pectorali dives, ſyrupo convenienti, aut alio menſtruo, ad guttas viginti, triginta exhibenda, etiam in externum uſum aquæ mixta, quam lacteſcere facit, cosmetica, & ob id *lac virginale* dicta. Magiſterium ſatis inutile eſt.

ELEMI GUMMI *Offic. Botanicorum.* Claſſis ignoratur. *Germ.* Gummi Elemi. *Gallis* Gomme Elemi. *Anglis* Gum Elemi.

Quæ hunc ſuccum reſinoſum in nova Hiſpania fert arbor, elemifera dicta recte a PLUCKNETIO fuit. Reſina ipſa pellucida, ex albo viridis, lenta, odorata, leni calore ductilis, ſaporis balſamici, utcunque terebinthinacei, foliis arundinaceis tecta advehitur: principia balſamorum habet.

USUS externus chirurgis maximus, vulnerarius, mundans, detergens, incarnans, in vulneribus capitis, etiam tendinum puncturis; tum in tumoribus diſcutiens.

LADANUM, vide p. 125.

MASTIX *Offic. Botanicorum* PISTACHIA. Claſſis Naturalis Incomplet. *Germ.* Maſtix. *Gallis* Maſtic. *Anglis* Gum. Maſtic.

PISTACHIA *foliis abrupte pinnatis*; reſinoſam hanc lacrymam, pallidam, aromaticam, maſticatam nivis inſtar albeſcentem, fundit.

USUS MEDICUS internus ſcopo roborante multus; in catarrhis mucoſis, ventriculi laxitate, fluore albo; potam veteri tuſſi mederi DIOSCORIDES. In pulverem contrita, aut in catapotia redacta datur drachmæ ſemis doſi; denti etiam carioſo intruditur; & pro corpore maſticandorum adhibetur, huic etiam commode piper, pyrethrum, alia acria, incorporantur. Chirurgi pulverem oſſibus denudatis inſpergunt, ut eo citius coeant, & compleantur, tum ſpatula calida in emplaſtrum extendunt, odontalgiis utile; adhæc ſoluta ſpiritu vini reſina, ſuper alutam extenſa, iſchiaticis ſolatio eſt, multiplici experimento.

SANDARACA *Offic. Botanicor.* IUNIPERUS. Claſſis Natur. Incomplet. *Germ.* Wachholder-Gummi. *Gallis* Gomme de Genévrier. *Anglis* Gum Sandaracha.

IUNIPERUS *foliis ſeſſilibus patentibus*: lacrymam officinis ſandaracam dictam fundit, multum carminativam, & adeo, ut urinam violaceo colore inficiat, diureticam. Doſis ſcrupulus unus, bis ter de die in calculo, morbis pituitoſis; ſuffitus ad catarrhos laudatur.

STY-

Digitized by Google

STYRAX SOLIDA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam. *Germ.* Styrax. *Gallis* Storax. *Anglis* Storax.

Lacryma reſinoſa in calamis, ſeu cannulæ fiſtulis olim advecta, calamita officinis dicta eſt; purior hodie, & ſincerior hoc nomine intelligitur, eaque eſt admodum rara; in maſſas rubras, fere fuſcas, odoris iucundi, balſamici, ſaporis reſinoſi, dulcis, non adeo acris, compacta vulgaris viſitur.

In ſaliva non ſolvitur, ſed ductilis fit, prunis iniecta liquatur, flamma admota ardet, & claro incendio lucet, odoris fragrantiſſimi: Inde reſinam duplici modo, vel per expreſſionem, quando prius cum vini pauxillo maceratur ad humectationem, vel per extractionem cum ſpiritu vini rectificatiſſimo, parabat HOFFMANN *de Balſamis.*

Reſina pura Benzoino analoga dum quandoque etiam coctione in aqua flores largitur, & eosdem uberius ſine addito deſtillata largitur.

VIRES balſamicas laudant, ad ſuppuratos renum, veſicæ morbos: tum tuſſi, deſtillationibus, raucedini, gravedini, & interceptæ voci, aſthmati, mederi affirmant. Interne raro, & non niſi forma pilulari datur. Externe ſuffimigiis nervinis, balſamis, emplaſtris, unguentis recipitur. Sunt qui a gr. XV. ad XXX. pro doſi præſcribant.

PRÆPARATA, COMPOSITA. *Oleum* ſtillatitium. *Pilulæ* de ſtyrace opio nimis gravidæ, ut vis ſtyracis nulla ſit. Doſis gr. III. IV.

TACAMAHACA *Offic.* POPULUS *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Incomplet. *Gallis* Gomme Tacamahaque. *Anglis* Gum Tacamahaca.

POPULUS *foliis oblongis, acutis*, hanc odoris fragrantiſſimi reſinam, diſcutientem frigida, dolentia lenientem, in vomitu, paſſione hyſterica, in ſuffitu, & emplaſtro laudatam, concedit, hanc ſpiritus vini in integrum ſolvit, dum aqua ſolum odorem & ſaporem extrahit.

BITUMINA.

BITUMEN *Offic. Mineralog.* Claſſis Naturalis Minerarum, Ordo Inflammabilium. *Germ.* Erdt-Harz. *Anglis* Bitumen. *Gallis* Bitume.

BITUMINA mineralia ſunt corpora facile inflammabilia, & pro parte tota combuſtibilia, cum denſo fumo, & odore gravi. Hæc duplicia ſunt, vel *liquida*, ut Naphtha Petroleum, vel *ſolida*, ut Aſphaltum, Gagates, Succinum &c. Ambo quamquam concretis ſulphureis, imo ipſi minerali ſulphuri in plurimis conveniant, ab his tamen in gravioribus aliis recedunt, ut docet in *Hydrolog. Cl.* CARTHEUSER.

I. Odorem ſpecificum habent, ab odore ſulphuris diverſum.

II. Cum ſalibus alcalinis fixis hepar ſulphuris non producunt.

III. Nec cum Mercurio vivo in æthiopem mineralem ac Cinnabarim abeunt.

IV. Me-

IV. Metalla ſub deflagratione intacta relinquunt; quæ tamen omnia ſulphuri minerali competunt.

De Bituminum principiis multum & diu quæſitum eſt, corpora vegetabilia reſinoſa eſſe acido minerali ſpecificata, hodie plurimi celeberrimi viri putant, quam ſententiam minime *Cl.* LEHMANN probet & dubitandi non infimum in eo fundamentum eſt.

I. Quod ex acido vitrioli, ſociato cuilibet materiæ inflammabili, ut oleo terebinthinæ, aliis oleis, imo ipſis Reſinis, verum ſulphur produci viderint, BOYLEUS, GEOFFROY, et VOGEL ex oleo. Nunc vero ſulphur a Bitumine diverſum eſt.

II. Quod oleum Bituminum oleum minerale ſit, diſtinctum a reſinarum oleo; dici adhuc alia poſſent.

Cæterum Bitumina ſpiritu vini non ſolvuntur per omnium experimenta, & ſi ſolvantur aliqua, ut de illa bituminoſa materie *Nidel bad* Helvetiæ experimenta habet SCHEUCHZERUS *Hydrograph. helv.* in aliis quæ inſunt, ratio quærenda eſt; nec in oleo ſolvuntur ut de bitumine iudaico exſtat. Acidum Nitri bitumen ſolvere, quod ſalis acidum intactum relinqueret, MALOUIN *Acad. des Sciences* 1746. perhibuit.

Aquæ marinæ amaritiem a bitumine dependere WALLERIUS *Hydrolog.* p. 71. reliquit, poſt comitem MARSILIUM tamen *Hiſt. de l' Acad. des Scienc.* 1710 qui evidenti experimento, artificialem aquam marinam fecit, dum viginti tribus unc & duabus drachmis aquæ ciſterninæ ſex drachm. ſalis communis adderet, & ſpiritus Lithanthracum quadraginta octo grana; qui pariter vidit deſtillatione chemica, aquæ marinæ amarorem non tolli, dum ſolari auſſerretur & inde aquæ marinæ, maioris in fundo ma-

 ris,

ris, quam in ſuperficie eiusdem amaritiei rationem redderet. Nuper tamen nec ſulphur, nec bitumen, nec unctuoſam aliquam materiem, in aquæ marinæ experimento adinveniri, contra omnes edixit, LUCAS *in eſſay on Waters*, ſed an aqua marina amara non eſſet in Anglia? an ſolo ſoluto communi in aqua ſale ſtatim vera aqua marina producitur, ſal tamen marinum ex aqua marina excoctum, amarum eſt.

PETROLEUM *Off.* BITUMEN *Mineral.* Claſſis Naturalis Minerarum. Ordo Sulphurear. aut Inflammab. *Germ.* Berg-öhl. *Gallis* Petrole. *Anglis* Rock-oil.

BITUMEN *liquidum album, & rufum:* prius Naphta, *fluidiſſimum, album, facile inflammabile:* poſterius Petroleum, *craſſius fluidum obſcure brunnum;* utrumque Italia habet, unum, vel alterum etiam in aliis regnis, ſcaturientibus fontibus ſupernatat: in Gallis ex fonte Gabiano habetur puriſſimum, brunnum, tum ex fonte Rattwick Dalekarliæ, ex fonte Ozzanenſi, Parmenſi.

Raro ſincerum in officinis habetur: Batavis arte fieri NEUMANNUS voluit, & iam in Italia oleo terebinthinæ adulterari *Hiſt. de l' Acad. des Sciences.* 1715. Criterium ſinceri eſt, indiſſolubilitas in ſpiritu vini; eſt enim oleum minerale; factitium, in hoc, ut omne vegetabile, ſolvitur. Cæterum principia bituminum eadem.

Quod Proprietates ſpectat, tenendum eſt Petroleum violarum tincturam viridi colore inficere, experimento MALOUIN *Acad. des Sciences* 1746. ſpiritu vini non ſolvi, nec eo, etiam longioris digeſtionis beneficio, quidpiam educi *Hiſt. de l' Acad.* d. ſc. 1715. Neque aut phleg-

phlegma aut ſpiritum deſtillatione vel in balneo marinæ vel arena obtineri, ſed fere totum tranſire, hinc in medicina, naturali, non deſtillato utendum eſſe, BOULDUC *ibidem.* Ad hæc flammam candelæ attrahere, accendi, in aqua inflammari. Naphtham omnibus liquidis ſupernatare etiam ſpiritui vini rectificato, cui $\frac{1}{7}$ levior ſit BOULDUC *ibidem*; oleo eſſentiali thymi, lavendulæ, terebinthinæ perfecte commiſceri, & agitatum multis aëreis bullulis intumeſcere, citiſſime vero prius volumen recuperare, immenſum ſe ſuper aquam extendere, ut gutta una orgeam aquæ tegat & filamenta eius priſmatica videantur BOULDUC *ibidem* reliquit; adhæc nec frigore cogi, nec concentratis acidis inflammari, & mercurium in acido nitri ſolutum colore in violaceum declinante præcipitare, GEOFFROY Iunior *Acad. des Sciences* 1726.

USUS MEDICUS ad promovendam expectorationem utilis, ad colicam pictonum ſpecificus, LINNÆUS: tum etiam ad dolores oſteocopos, tæniam valet, IDEM, ad vermes gutt. triginta aſſumptæ in infuſo, vel alio vehiculo, ad vomitum ſiſtendum, febres curandas, idem pondus die paroxysmi: iuvat etiam temporibus, naribus inunctum, lethargicos, apoplecticos, colicos abdomini, maxillis dentium doloribus laborantes. *Scheda dell' olio di ſaſſo in parma* 1746. Eſt adhuc petroleum napelli antidotum; ſi enim ſanguini a ſucco napelli coagulato petroleum affundatur, reſolvitur. *Ephem.* N. C. BLAW. Ad exuſta gelu membra ſummopere laudatur, WALLERIUS *Mineralogiæ* p. 253. & ſola certa eſt contra tæniam adeo Cairi frequentem Cairenſibus medicina HASSELQUIST *Reiſe nach Palæſtina.*

Rubrum ſeu brunnum externe tantum adhibetur, & valet inunctum Rheumatiſmo vexatis partibus.

SUCCINUM *Offic. Mineralog.* Claſſis Naturalis Minerarum, Ordo Sulphurearum. *Germ.* Bernſtein. *Gallis* Carabé. *Anglis* Amber.

SUCCINUM *pellucidum* W. & tale album & citrinum officinarum, e mari baltico collectum, marinum, vel hauſtile, e terra excuſſum, foſſile audit. Eſt vero ſuccinum ſubſtantia bituminoſa, pellucida, arida, fragilis, electrica, ſaporis acris, odoris ſpecifici fragrantis accenſa: liquida primo, dein magis conſiſtit, unde ſuccino varia incluſa. Corpus non ſatis notum, vegetabile reſinoſum productum, acido minerali ſpecificatum FOTHERGILL. *Tranſact. Philoſ.* Nro. 472. aſſeruit. Hanc ſententiam a clariſſimis chemicis aſſumptam dudum MACQUER habet, quam tamen LEHMANN non probat.

PRINCIPIA habere bituminum omnes reliquere; acidum eius vitriolicum HOFFMANN. acidum ſalis marini, BOURDELIN. *Acad. des Scienc.* 1742. multo experimento probavit, cum non modo Argentum in aqua forti ſolutum præcipitet, ſed ipſe quoque ſuccini ſpiritus aquæ forti commixtus, aquam regiam conſtituat, ut acidum ſalis ſolet.

Acidum ſalis volatilis ſuccini, vegetabile eſſe, POTT. *Acad. de Berlin.* 1753. Sed nec acido aceti, nec acido nitri, nec acido ſalis ſuccinum patet, ex aſſe vero oleo vitrioli diſſolvitur, ſolutione etiam omnibus aliis acidis præcipitata, *Cl.* STOCHARD: nec etiam cum alcali producit tartarum ſolubilem, tartarum tartariſatum, IDEM. Solvi ſpiritu vini reliquit *Cl.* GEOFFROY, con-

contraria ſunt experimenta, *Cl* STOCHARD. *Diſſertatione de ſuccino*, in eo veritas eſt, ſuccinum etiam ſupra porphyritem in alcohol redactum parum, & difficulter ſpiritu vini referari, docet tinctura officinarum. Abunde vero in tinctura cauſtica ex cauſtico calcis, & ſale tartari facta. MEYERS. l. c.

Solvi vero omnibus balſamis vegetabilium, oleis maxime preſſis, nil ſolvi in oleis ſtillatitiis, nec ipſo ſuccini oleo, STOCHARD. In analyſi ægerrime ſuum deſtillatione largitur oleum, tumque adhuc empyreumaticum: in eo arcanum eſſe hi volunt, ut ſuccinum cum ſale tartari probe calcinato teratur, & affuſo ſpiritu vini rectificatiſſimo deſtilletur, tumque obtinere aiunt ſpiritum fragrantem in nervorum debilitatibus magni faciendum HOFFMANN. Alii vero ſolum amplum vas, & moderatum & ſenſim augendum caloris gradum requirunt, ut omnia eius principia rite evolvantur. Ex torrefacto ſuccino, calcinato alumine, mixtis parari pyrophorus poteſt, flammæ cæruleæ, STOCHARD.

VIS MEDICA ad externa, tum in ſuffimigiis ad corrigendum aerem, tum in rheumaticis ad roborandas partes laxas, multis tantum utilis habetur, quod in ſubſtantia aſſumtum in corpore noſtro non ſolvatur; hinc etiam inutile FOTHERGILL habet. Alii virtute roborante, nervina, in frigidis cerebri morbis, catarrhis, fluore albo, hyſterica paſſione, multum laudant, doſi gran. decem ad triginta in ovo ſorbili, conſerva; priores pro ſe chemiam, poſteriores naturam habent; ſed etiam priores chemico examine decepti videntur, ſiquidem etiam in pulvere medicamentoſum eſſe BOURDELIN *Acad. de Sciences* 1742. & ſuccinum in alcohol redactum, aquæ calidæ infuſum, non ſolum

illi ſaporem aromaticum acidum conciliare, ſed etiam evaporatum liquidum cryſtallos dimittere, verum ſal ſuccini, GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1738. ſatis ſuperque probarunt.

Quod ſi etiam hæc experimenta non ſupereſſent, ut conteſtantur a *Cl.* STOCHARD, de medicamentorum viribus ex officina humana potius, quam chemica, dicendum, docet effectus, & ſulphuris crudi noſtris humoribus non facile ſolvendi in corpore noſtro vis, quod partita & repetita crebro doſi morbos cutaneos, verminoſos, metallicos, minerales efficaciter ſanat BOERHAAVE *Chem.* & fæces olidiſſimas facit L. B. van SWIETEN. T. IV. *Comment.*

PRÆPARATA. *Eſſentia* ſuccini cum ſpiritu vini tartariſato præparata, multum antihyſterica, reſolvens, pituitoſis utilis: datur a guttis decem, ad triginta.

Oleum rectificatum ſuccini, magnum movens, paralyticis, epilepticis, hemiplecticis, illinitum: etiam interne datum, multis morbis utile, CURVI SEMMEO *pug. Rerum Indicarum.*

Sal ſuccini volatile acidum, ſeroſis morbis proficuum, lethargicis, apoplecticis a cauſa frigida conducens, doſi gran. quatuor ad duodecim. At vix alius in officinis ſal adeo ſophiſticatus! ſale crudo ammoniaco cum oleo brunniori ſuccini, GODFREY, *Uſeful diſcoveries*, ſale marino cum cremore tartari, etiam ſale volatili C. C. BOURDELIN. *Acad. des Sciences* 1742. Detegitur vero fraus ſpiritu vini, etiam aqua tepida. Rectificandi ſuccini ſalis methodum dedit CARTHEUSER *Act. Mog.* T. I. Liquor cornu cervi ſuccinatus eſt ſal ſuccini ſpiritu cornu cervi ſolutus, quaſi neuter factus, HOFFMANN, *de Selectioribus Medicamentis*, ad eadem utilis: valet in convulſionibus.

ODO-

ODORES SUBSTANTIARUM SINGULARES.

AMBRA GRYSEA *Offic. Hiſtor. Naturalis*, Regnum ignotum. *Germ.* Ambra. *Gallis* Ambre Griſe. *Anglis* Ambre Gris.

De eius hiſtoria plurimum controvertitur: vegetabile productum poſt SERAPIONEM acutiſſimus SCALIGER. Animale, excrementum avium, vitulorum marinorum plurimi aſſerunt, balænarum productum, *Cl.* ATKINS *philoſoph. Transactions* Nro. 387. productum apum, ita *Clariſſ.* LEMERY. FORMEY. Minerale, bitumen omnes orientales, chemicorum cohors, & materiæ medicæ ſcriptores, ſuſtinent, & quod non ſolvatur in ſpiritu vini rectificatiſſimo, confirmant *Transact. philoſoph.* Nro. 433. Capturæ modus certior; poſt prægreſſam enim fortem pelagi agitationem, in mari Indico ad partem Africæ, & vicinas inſulas a Mozambicis usque ad mare rubrum, modo prorſus ſingulari, odoratu piſcatur; forma maſſæ, variæ magnitudinis, centum, ducentarum librarum ponderis iam capta eſt.

Magna eſt huius ſubſtantiæ differentia; optima gryſea, cinerea foris, intus miculis albis ſplendida, liquefacta colore acus ignitæ pinguis, odorata, candicanti laminæ impoſita paucos cineres relinquens, quod nationum ultra Gangem ſitarum criterium; aquæ ebullienti vaſe clauſo rapſata immiſſa æquabiliter liquata, & ſeſe in ſuperficie extendens, quod Chinenſium.

Poſtre-

Poſtremæ notæ extus albida, debilis odoris. Omnium abiectiſſima nigrior eſt, vel ex balænæ corpore deſumpta, vel pice, cera, reſina, ſtorace, & aliis adulterata.

Quoad uſum ſcire iuvat in ſuperiori India, Perſia, Arabia, in conditis, ut nos ſaccharo, uti, Chinenſes, Iaponenſes, aromatibus miſcere, ut horum odor acuatur: ipſa enim per ſe non adeo odorata eſt, moſcho, zibetho acuanda. Analyſi chemica drachma una, dedit ſcrupulos duos cum ſemiſſe olei, aquæ grana quinque, ſalis grana duo, pulv. circiter granum unum. NEUMANN. *Tranſact. philoſoph.* Nro. 439. in ſuis experimentis ſalem alii non obtinuere. *Ibidem p.* 437. obtinetur tamen acidus.

USUS MEDICUS. Ad vitam producendam multum conferre, orientales, & VERULAMIUS credunt. Vires nervinas, ſpiritus languentes excitantes, non ſpernendas poſſidet, experimento BOSWEL, cui a granis decem nihil mutatum, a triginta vero pulſus fortior, plenior, celerior, placidus non moleſtus per omnes nervos artuum tremor, robur, lætitia, firmius ad omnes mentis actiones cerebrum, acutior auditus, perſpicacior viſus, etiam veneris ſtimulus, per horam durarunt. Vires in paralyſi promittit, ſed drachmæ ſemis ad minimum pondere; nonne, & moſcho, zibetho acuari vis poteſt? Cur non tentaretur in tetano cum ſpe ſucceſſus? Ambra plenarie in corpore ſolvi a multis negatur, id vero parum intereſt, modo cognita doſis corpus mutet, ut mutat. Ambra ex balænis nigra, effœta eſt: eſtne alio argumento opus? Ad longævitatem facere exemplis LINNÆUS probat, odore nobiles in Barbaria longævos reddi, & pharma-

macopœum Calecutiæ annos 160. vixiſſe ex ſolo ambræ odoratu, perhibet.

PRÆPARATA. *Eſſentia* ambræ *liquida* efficax, difficilis paratu: officinæ quidem conficiunt. Optimæ, quæ in Hollandia, & Portugallia parantur, habentur. Docet *in philoſoph. Transact.* Nro. 433. & *ſequentibus*, methodum omnibus ignotam NEUMANNUS conficiendæ tincturæ cum ſpiritu vini rectificatiſſimo, ad ebullitionem fervido, in quo, quæ cæterum etiam in eodem, vel ſimplici, vel tartariſato, non penitus ſolvebatur ambra, tota fere ſolveretur; peculiari etiam ſe menſtruo præparaſſe FR. HOFFMANN, quæ vires proſtratas potenter erigeret, & dolores demulceret, & placidum ſomnum induceret *Diſſert. de Balſamis* habet, & nuper ad experiendum natus induſtrius Pharmacopœus MEYERS chemicos docuit Tinctura ſpiritus vini cauſtica efficaciter ambram, ſuccinum, balſamum peruvianum ſolvi, ſicque ſpiritus balſamicos efficaces præparari poſſe; *Eſſentia* ambræ *ſicca*, moſcho acuata, non ignobilis.

CAMPHORA *Offic. Botanicorum* LAURUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Kampfer. *Gallis* Camphre. *Anglis* Camphor.

LAVRUS *foliis lanceolato-ovatis*, *trinerviis*, *nervis ſupra baſim unitis* L. Illa potiſſimum arbor eſt, quæ nobis camphoram, vel camphuram officinarum largitur, licet aliæ adhuc plures ſint, ex quibus elici poſſet: ut ex cinnamomo, zedoaria, mentha, ſchœnantho, abrotano, millefolio, bellide, cardamomo, iunipero, regionum calidarum; imo etiam ex plantis balſamicis noſtrarum, ut rore marino, ſalvia, hyſſopo,

po, lavendula, hormino, agerato, maiorana, thymo &c. Iaponenſis, aut Sinenſis *Off.* camphora eſt; Borneenſis enim, & Sumatrana in loco natali pretioſiſſima, nobis inviſa, admodum rara.

Quid ſit camphora? non facile dictu: ſuccus vegetabilis, inflammabilis, in aere calido volatilis, gummi non eſt, quia non ſolvitur perfecte in aqua. Non eſſe tamen ſolutionem camphoræ in aqua impoſſibilem, licet perfecta non detur, *Acad.* N.C. *Novis Actis* T. I. aſſeritur. Licet flagret in igne, in ſpiritu vini ſolvatur, & oleis, reſina tamen non eſt, quod liquetur ſpiritu nitri, & aqua regis, ab oleo vitrioli concentrato ſolvatur ſine motu aut aucto calore, MACQUER, liquetur, & ſublimetur ſpiritu ſalis, quod principia reſinarum in hac demonſtrari non poſſint, cineres nullos relinquat, tota ſublimetur. Sed nec ſal dici poteſt, quia in aqua non ſolvitur, & accenſa flagrat.

Videtur eſſe corpus ſpecificum, quo nec ullum volatilius, aut inflammabilius, licet igne vitri ægerrime accendatur, de BERGEN *Acad.* N. C. *Novis Actis* T. I. nec purius, cum ex centenario camphoræ ſublimato caput mortuum eſſet ſolum unciarum duarum, GODFREY. *Treaſure of Diſcoveries.* Cujus proprietates ſint, in aere aperto in integrum fere avolare, in aqua frigida non ſolvi, in calida in oleum reſolvi, facile accendi, flamma lucidiſſima nulla fæce excepta, etiam in aqua, & nive comburi, in oleis tam preſſis, quam ſtillatitiis, ſpiritibus fermentatis ſolvi, non vero in ſpiritibus urinoſis, nec cum ſiccis alcalinis ſalibus, nec acidis debilioribus, contra vero in fortioribus licet diverſis, cum puro vitrioli oleo, & concentrata aqua forti, phænomenis. Acido nitri liquata camphora oleum

oleum camphoræ audit; hoc camphoræ oleum aquæ inſtillatum decomponitur iterum & ſupernatantem camphoram exhibet, nullo modo ab acido nitri alteratam.

PRINCIPIA camphoræ hucusque ars non detexit, terra patefacta non eſt, acidum non demonſtratum, licet his conſtare velit NEUMANN. Ex oleo flavo vini, & ſpiritu acido vinoſo, camphoræ ſpeciem produxit *Cl.* HELLOT. Sitne camphora æther ſolidus, forma concreta *Cl.* MACQUER interrogat?

Quæ in officinis habetur camphora, non lacryma eſt, ſed arte educta ex hac arbore, ſublimata ſubſtantia, ſubpinguis, candida, pellucida, in panes coacta, odoris fragrantiſſimi, & penetrabiliſſimi, ſaporis acris, amaricantis. Hæc demum arcana Batavis methodo purificatur, NEUMANN, in ea tamen arcani nihil eſt, MARGGRAF, cum tres, quatuorve partes crudæ camphoræ, uni parti extinctæ calcis mixtæ, ſublimatæ, camphoram elegantiſſimam exhibeant, IDEM.

Hanc ſubſtantiam fervidum aroma habere, non ſolum ingens vis aromatica, ſed & aromatis tenuitas, volatilitas, amarities, & aſſumptæ camphoræ in corpore humano effectus, ipſe camphoram ſpirans ſudor, loquuntur; exanthemata ſæpe produxit, quod Viennæ nimium vidimus, & Tubingæ *D.* MAUCHARD.

VIRES calefacientes admodum, ſtimulantes, penetrantes, in miasmate ſubtili ſuſcepto, adhuc in corpore vago, miræ, dum granorum duorum, trium doſi in ſubſtantia, vel cum pauxillo ſpiritus vinoſi trita, ſacchari quantitate perfecte mixta, aſſuſo aceto ca-

calefacto datur camphora, MEAD: ubi vero iam malum inſedit, & inflammatio partem adurit, præpoſteræ. In arcendis inflammationibus tamen FR. HOFFMANN laudat *de Selectioribus Medicamentis*, *& ſpecificis*, in iisdem *Acad.* N. C. Vol. V. & in inflammationibus eriſipelaceis internis, quæ puerperas plurimum aggrediuntur, larga doſi intra breve temporis ſpatium gr. XXX datam laudat camphoram D. POUTEAU *Melanges de Chirurgie* 1760. Iterum in exanthemate, ſcabie, aut alia quacunque materie ab aliis partibus retropulſa, efficaces habentur, etiam ſpasmis, convulſionibus, morbis nervorum, teſte *Davide* KINNEIR *Bibl. Britan.* T. I. Anno 1733. utiles camphoræ vires: adhæc in gangræna partium internarum laudatæ, doſi, gran. quinque, decem, ut & in mania drachmæ ſemis pondere, bis de die, mane, & veſperi, maximo cum ſucceſſu *Philoſoph. Transact.* Nro. 400. etiam ſcrup. duorum pondere in noſocomio regio Edimburgenſi: eadem in Hiſpanico Viennenſi gummi tragacantha ſubacta datur maniacis, non æquali in omnibus ſucceſſu, obſervante expertiſſimo huius noſocomii medico AUENBRUKER, de quo obſervationes exſpectamus, idem Berolini animadvertente *Cl.* MUTZEL, qui melancholico unciam ſemis de die idque per 15 dies absque ulla aut pulſus aut morbi mutatione ſubminiſtravit.

Forma pulveris ſine aliis terreis non facilis: mixturæ, vitello ovi aut amygdalis ſubigenda camphora, addito ſyrupo, utcunque apta, pilularum aptiſſima: inconcinne in emulſionibus datur, etiam ſaccharo difficulter unita manens. Accenſa ſæpius in aquam proiecta vim multam aquæ, quæ potu puerperis admodum utilis, ariſtolochica, communicat. Camphoram felici-

ter

ter mercurio dulci uniri, & aliis remediis mercurialibus addi, mercurialium acrimoniam infringere, eam minima vaſa penetrare, ſalivationem etiam impedire, QUINCY, quod tum aliis, tum *Cl.* TILLOLOY obfirmatum, *Recueil periodique &c.* T. VII. at hæc dudum iam novit BATEUS, negat tamen *Cl.* ASTRUC. *Lettres.* Camphoram ſalivationem impedire. Expendi caſus merentur forte raris tantum avibus obſervavit ASTRUC. Turbithum minerale, medicamentum violentiſſimum, camphora pacatum fit, & diaphoreticum.

In chirurgia ad diſſolvendos tum frigidos, tum a ſanguine extravaſato ſanguineos ſine inflammatione tumores, ad impediendam putredinem ulcerum, cariem oſſium, uſus maximus, in ſuffitibus, ſacculis, fomentis, pulvere &c. Adhæc contra ambuſta præſens medicina camphora ſpiritu lumbricorum ſoluta, *Biblioth. Britan.* T. VI. 1735. Formicas a camphora perturbari, commoveri, varia ex accenſa camphora infecta mori, etiam tineas necari, experimenta ſunt *Bononienſ ſcient. & Artium Inſtituti*, & camphoram egregie anthelminticam eſſe *Cl.* BALDINGER *de militum morbis* 1763. Variolarum miasma inſitioni deſtinatum deſtruxiſſe camphoram, *The Gentleman's Magazine*, *for September*, *December* 1752. 1753. An ex hoc caſu fortuito aliquid exſpectandum?

PRÆPARATA, COMPOSITA. *Spiritus vini Camphoratus* externo uſu chirurgis admodum frequens, non tamen. ſemper ulceribus utilis, humores cogens, ſolida criſpans, aquæ haud miſcibilis; unde paravere, cum ſale tartari deſtillando, ſpiritum camphoræ diliſſimum, aquæ miſcibilem, inique NEU-

MANNO cenſuratum. *Oleum* ſtillatitium validum, *oleum per ſolutionem* factum, quod eſt camphora in oleo amygdalino ſoluta, ad inunctiones, & externum uſum utile. Eodem modo cum eſſentia myrrhæ, tinctura aloes, camphora ſolvi poteſt, & concinnari ad proſerpentem gangrænam, oſſium cariem, remedium efficaciſſimum.

CASTOREUM *Off. Zoologorum* CASTOR. Claſſis Mammalium. Ordo Glirium. *Germ.* Biebergeil. *Gallis* Caſtoreum. *Anglis* Caſtor.

FIBER, vel CASTOR *cauda ovata, plana*, nuncupatur animal, quod caſtoreum officinaeum ſuppeditat. Eſt vero hæc ſubſtantia humor pinguis oleaginoſus, in folliculis propriis, iuxta anum huius animalis ſitis, ſecretus, ut mel flavus, & ut ſevum unctuoſus, inſtar terebinthinæ combuſtibilis, in camino inſpiſſatus, ſiccatus. Quem uſum in animali habeat hic liquor, zoographi diſceptant.

Caſtoreum pro regione diverſum eſt: æſtimatur Dantiſcanum, Pruſſicum, Polonicum, dein Ruſſicum, & Americanum, infimum Canadenſe eſt. Sæpe etiam corrumpitur ammoniaco, opopanace, ſagapeno, arenis, melle; odore, & ſolutione fraus detegitur. Opii correctorium eſſe multi aſſerunt, nemo probat.

VIRES calefacientes, inordinatos ſpirituum motus in hyſtericis & hypochondriacis compeſcentes, maxime ſi a cauſa frigida exorti, omnibus laudatæ: antiſpaſmodicas, nervinas, alii deprædicant. Forma licet varia eſſe poſſit, pilularum commodiſſima cum gummatibus, ita, ut omni trihorio quatuor, ſex grana, exhibita ſuo viroſo odore omnes humores inteſtinorum

norum impregnent conſtanter. Externe inter odoramenta hyſterica, & crudum, & accenſum locum habet, tum etiam admiſcetur emplaſtris, unguentis nervinis, & aliis. Solvitur pariter in clysmatibus colicæ hyſtericæ opponendis, quibus quandoque etiam præparata loco ſimplicis addantur.

PRÆPARATA. *Eſſentia* Caſtorei ſale tartari parata, in iisdem caſibus utilis, a guttis decem ad viginti, triginta, exhibenda bis, ter de die. *Extractum* Caſtorei laudabilis virtutis. *Oleum* Caſtorei per infuſionem, dein coctionem, paratum, oleum eſt maxime compoſitum, inter eius præparata haud recenſendum, membris paralyticis, convulſis, inunctione ſubveniens.

MOSCHUS *Offic. Zoologorum.* Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Bieſam. *Gallis* Muſc. *Anglis* Musk.

MOSCHUS liquor pinguis eſt, unctuoſus, ſubacris, odoris miri, caput tentantis, veſicula, ſub umbilico animalis moſchiferi latente, ſecretus, ſiccatus.

An verus ſemper moſchus, qui ad nos adfertur? multa dubitatio; immenſa copia per totum terrarum orbem diſpenſata, in China æquali argenti pondere empta, tum, ne genuina extra regionem divendatur ſanies, publica lex, omnem dubitationem diluunt: aromatariorum etiam, fibras carneas in moſcho manifeſte demonſtrantium, experimenta, magis adhuc confirmant, ut clarum ſit moſchum noſtrum officinarum ex ſanguine, & carne huius animalis contritis, cum exigua huius ſaniei portione remixtis, factitium eſſe.

Cæterum mirabile ſatis, quod ex miſcela diverſorum ſimilis fragrantia: ex Galbano, Sagapeno, Bitumine

iudaico, Opopanace mixtis obſervavit LEMERY, *Acta Pariſ.* 1706. ex miſcela olei ſuccini rectificati & ſpiritus acidi nitri concentrati, *Cl.* MARGGRAF *ſcript. Chemic.* Berol. 1761. In nonnullorum corruptione idem odor; in examine bilis iam ſemiputridæ *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN; ſic etiam vidit hominem cuius axilla ſiniſtra in calore æſtivo moſchum oleret, dextra hoc odore libera. Aliud eſt exemplum presbyteri anima fœtida laborantis, & dum morbus immineret, moſchum ſpirantis. Sunt etiam piſces, qui moſchum ſpirant, ita truttarum ſpecies ſæpe, obſervantur & plantæ, ita Carduus Mollior I. CLUS.

Triplicis ſpeciei moſchum facere Chinenſes ſolent. Nobis optimus eſt *Tunquinius*, ordine bonitatis ſuccedit *Bengalenſis*, tum eſt *Moſcoviticus*. Odoratiſſima ſubſtantia indelebili odore, ſolo igne deſtruendo, omnia inficit. Acida plurimum, ſpirituoſa minus odorem moſchi exaltant. LINNÆUS.

USUS MEDICUS, olim, ubi ſtimulandum erat, exigua doſi rarus: Medicamento, uti Chinenſes docuere, a granis decem ad quadraginta octo. In Hydrophobia ad grana ſedecim, cum cinnabaris nativæ, & factitiæ ana granis viginti, datur pro doſi: in Convulſionibus a tribus ad decem grana, L. B. van SWIETEN propria praxi proficua: etiam *Inſtitut. Bononienſ.* T. III. GALEATI, ubi tamen, & caſus excitat, ſalute non exceptos ab eadem. Adhæc profuit minori, aut maiori doſi, pro vi morbi, & corporis conſtitutione: profuit Maniacis poſt aquarum ſubmerſionem: maiori doſi etiam retrocedentia exanthemata repellit, & nervos liberat, per totum corpus penetrabiliſſimum medicamentum. Conveniatne Hyſtericis? magna quæſtio: validum eſt, corpus turbans, & caput tentans; merentur tamen

tamen confirmari obſervationes D. GARCIN, qui ſeptentrionalibus olim frequentem moſchum, hodie exulem habet, ſed etiam plures hodie Hyſtericas ibi, quam olim numerat.

Nec ignobile penitus id argumentum eſt, quod hodie in locis meridionalibus, uti etiam Indiis, ubi maximus huius uſus, Hyſtericarum minor numerus, quia mulieres Batavæ natali ſolo admodum hyſtericæ, ubi Bataviam veniunt, negotiorum cauſa, tota vita his paſſionibus, licet omnes plateæ moſchi odore infeſtæ ſint, immunes degentes, adhuc magis urgent. Quodſi & peregrinationi aliquid datur, medicamento non omnia derogari poſſunt. Externus in pulveribus, ſaponibus, unguentis, emplaſtris, odoris gratia, moſchi uſus multus. Dum variolæ Upſaliæ funeſtiſſimæ, omnes in vicinio abriperent pueros, moſchum liberorum ſuorum collis *Cl.* LINNÆUS appendit, quo id impetravit, ut peſtifero hoc malo intacti permanſerint. *Amoenit. Acad.* **Vol. V.** *exanth. viva.*

ZIBETHUM *Offic. Zoologorum* VIVERRA. Claſſis Mammalium, ordo ferarum. *Germ.* Ziebeth. *Gallis* Civette. *Anglis* Civet.

VIVERRA *cauda annulata, dorſo cinereo nigroque, undatim ſtriato*, L. definitur animal, quod ex folliculo magno, inter anum, & genitalia ſito, in utroque animali, tam mare quam fœmina, largitur ſubſtantiam, unguinoſam, ambroſiacam.

Quod nec nimis molle eſt, nec nimis conſiſtens, album, ſuavis, at fortis odoris, probatur: flaveſcens iam ætatem habet, annoſum fuſcum eſt.

USUS MEDICUS nobis rarus, ſeptentrionalibus frequens, ob vires diaphoreticas, nervinas, ſoporiferas, & exanthemata pellentes, ut etiam laudetur in Variolis, Morbillis, Scabie, Colica, LINNÆO.

His etiam iungi rerum ſubtilium, arte chemica præparatarum, odores poſſunt. Ut:

SALIUM VOLATILIUM, OLEOSORUM,
SPIRITUUM: SALIS AMMONIACI
C. C.
ALIORUM.

BALSAMA LIQUIDA.

Quæ ſuaviſſima fragrantia ſeſe recommendarent, putredinis, & corruptionis vim tam externo, quam interno uſu prohiberent, veteribus BALSAMA dicta ſunt; corpora oleoſa, odorifera, linimenti, vel unguenti conſiſtentia, quæ vel natura, vel arte, ex vegetabilium partibus ſtillant, vel proliciuntur, hodie vocantur. Hæc in nativa, & arte facta dividuntur, priora adhuc in liquida, & ſicca. Liquida naturalia, ſunt balſamus Toletanus, Peruvianus, Copaivæ, Palmæ, Terebinthina &c. Sicca, Benzoe, Styrax, Calamita, Ladanum, Myrrha, Maſtiche, &c.

PRINCIPIA CONSTITUTIVA aqua, ſpiritus acidus, ſubpinguis, ſalinus, oleum multiplex, BOERHAAVE. *Chem.* T. II.

USUS

USUS. Antiſepticus, vulnerarius. Vide BOERHAAVE.

AMBARUM LIQUIDUM. Duplex, inciſionis, & coctionis: vix in uſu eſt, tamen fiſtulis cum ſucceſſu infundi perhibetur.

BALSAMUS de COPAIVA itidem duplex, albicans, odoris gratiſſimi potior; aureus, conſiſtens magis, deterior; uterque Peruviano calidior, & quidem non ſolum urinam violaceo odore, ut alii ſolent, inficit, ſed etiam ſapore amaro imbuit, ut ob vim abundantioris ſtimuli in gonorrhœa maiori doſi periculoſus ſit. Cæterum vis aliis par, ſed quia leviori pretio habetur, frequentiori in uſu & quia ſtimulantior, multo circumſpectiori eſſe debet: datur a guttis aliquot ad decem, quindecim; cum tinctura tartari, antimonii, in eſſentiam redigitur, in nervorum affectibus frigidis, in glandularum infarctibus, in fluore albo præſertim, ſi cum vino Hiſpanico ſumatur, præſtantiſſimam. HOFFMANN *de Balſamis.* Reſinam radicis Angelicæ hocce balſamum referre, & huic ſubſtitui poſſe, SCHMIDELIUS contendit.

BALSAMUS PERUVIANUS duplex, albus, ſeu inciſionis pretioſiſſimus: niger, ſeu lotionis vel coctionis, vilior, nobis familiaris, multum aliis acrior.

Eſt nervorum, tendinum, perioſtei læſionibus, puncturis, contuſionibus, exulcerationibus, parum calefactus, inſtillatus admodum utilis, etiam unguentis, linimentis, emplaſtris mixtus, ad alios morbos chirurgicos adhibetur. Internum uſum in colica pictonum,

aliis incaſſum adhibitis, drachmæ ſemis pondere pro doſi efficacem SYDENHAM, ad paralyſin HOFFMANNUS, experti; ad ulcera interna pulmonum, veſicæ, renum, ſaccharo, ſyrupo, vitello ovorum ſubactum, olibano, ſarcocolla mixtum, laudabilem ALII, dum infuſo vulnerario, ut vis aromatica, quæ febrim hecticam magis ſemper exacerbat, temperetur, excipitur; in aſthmate etiam LINNÆUS laudat, & in ſpiritu roſarum rectificatiſſimo nobiliſſimarum virium eſſentiam conſtituere FR. HOFFMANNUS *de Balſamis;* huius balſami portionem æquali pondere ſalis tartari probe mixtam, & tritam, addito ſpiritu roſarum rectificatiſſimo, & facta dein in arena deſtillatione, tam fragrantem, & delicatulum largiri ſpiritum, quo non alia medicina, maxime ſi ad ſolutionem ambræ, vel moſchi adhibeatur, præſtantior ſit, interno uſu nitre fovendo, & recreando fractas vires & genus nervoſum. IDEM *ibidem.*

Doſis gutt. quatuor, ſex, bis, ter de die: in ſyrupo exhibetur, vel commode cum aquis vitæ ſtomachicis, nervinis miſcetur. Oleum eius aquæ ſupernatat, prompte ſpiritum vini in ſe recipit, HOFFMANN *de Balſamis;* huic balſamo populi albæ vis ſubſtitui poteſt, SCHMIDELIUS.

BALSAMUM TOLETANUM in America ex arbuſculæ vulnere ſtillans, colorem aureum, odorem limoniorum habet, ſiccum, & fragile ad nos adfertur, calore molleſcens. Ad tumores œdematoſos, ſcrophulas, parotides, valere CLUSIUS. Raro apud nos, frequentiſſime apud Anglos in phthiſi, & internarum partium ulceribus, datur. Hoc balſamum in ſpiritu vini tartariſato rectificatiſſimo ſolutum, gratiſſi-

tiſſimam non minus quam efficaciſſimam, ad plures internos, & externos uſus, eſſentiam ſuppeditat. FR. HOFFMANN *de Balſamis*.

OPOBALSAMUM triplex: inciſionis rariſſimum, primæ coctionis etiam admodum rarum, ultimæ, Europæis officinis familiare: non ſubmergitur in aqua, ſed in eius ſuperficie inſtar telæ aranearum diffunditur, & hæc caſtitatis nota eſt.

Vires aliis conſimiles habet; ſpecifice diureticas, LINNÆUS, item in aſthmate, nephritide, podagra, ſtranguria, efficaciſſimas NICOLAI, *de Balſamo de Mecha*. Cum parte una huius balſami, duabus olei amygdalini, aquæ q. ſ. fit unguentum ad perniones, loca frigore exuſta, utile. Rami huius arboris Xylobalſamum: baccæ carpobalſamum dicuntur: vix præſcribuntur. Abietis, pinique reſinam huic balſamo ſubſtitui poſſe, SCHMIDELIUS.

OLEUM PALMÆ ex contuſis fructuum nucleis paratur, in loco patrio eduliis, coloris & odoris gratia, mixtum. Butyri balſamici apud nos conſiſtentia, ad rachitidem, paralyticas partes, multum recommendatur unctum. Cæterum etiam iniectionibus anatomicis aptiſſimum habet QUELMALZ, ea proportione, ut ceræ, pro maioribus vaſis explendis, olei huius tertiam partem, pro minoribus, quartam adderet.

Aovarae V. Comm. lips. T. I. 326

STYRAX LIQUIDA. *Offic. Botanicorum.* Liquidambarum, Claſſis ignoratur. *Germ.* Weicher Styrax. *Gallis* Storax liquide. *Anglis* liquid Storax.

BALSAMUS liquidus eſt, terebinthinaceæ conſiſtentiæ, ſemipellucidus, coloris plumbei, cinereo

N 5 ſuſci

fuſci, odoris validi ſtyracis, ſaporis multi aromatici. Quid proprie ſit? diſceptatur. Arte factam, ex ſpecie viſci aucuparii, habet PETIVER, in *Tranſact. Philoſoph.* In ſaliva non ſolvitur, digitis, ut terebinthina, tenaciter adhæret &c. Eſtne diſtincta a liquidambaro officinarum? etiam diſceptatur, ut nonnulli ſub diverſis capitibus recenſeant ambo, alii ſub uno cogant.

USUS internus rarus, externus frequentior, TOURNEFORTIO in *Actis Pariſinis* laudatus in gangræna, quod & unguentum de ſtyrace in noſocomiis Pariſienſibus confirmat. Cæterum inter odoramenta adhuc recipitur.

TEREBINTHINA. *Offic. Botanicis* diverſa nomina habet. *Germ.* Terpentin. *Gallis* Terebenthine. *Anglis* Turpentine.

TEREBINTHINA ex diverſis effluens arboribus diverſa, officinis triplex eſt. Cyprina antiquiſſima, ſuppeditatur ex Piſtachia *foliis impari pinnatis, foliolis ovato-lanceolatis.* Hæc vulneraria, diuretica, gonorrhœæ, & ulceribus utilis. Vera admodum rara, DUHAMEL.

VENETA ex Larice *folio deciduo*, HAL. circa Brigantionem, & in Alpibus Italicis paratur, vulneraria diuretica, etiam antiſeptica, habetur. Ex hac ſpiritus, oleum. Terebinthina Veneta cum polio montano ad conſiſtentiam maſſæ pilularis cocta, per ſeptemdecim menſes adhibita, drachmæ unius ſingulo mane doſi, lenire podagram GODOFR. HAHN in *Hiſtoria*

ſloria podagræ, curavit etiam in aliis hunc morbum. *ibidem.*

COMMUNIS. Ex Pinu *foliis geminis*, *primordialibus ſolitariis*, L. deſtillat, magis viſcoſa, minus pellucida, albicans, odoris ingrati, ſaporis nauſeoſi, hinc in ſubſtantia medicis non adhibetur. Ex hac ſpiritus, oleum deſtillatur; terebinthina etiam coquitur, diuretica, mundificans. Per anum in inteſtinorum exulcerationibus, diarrhœa phthiſim ſequente, colliquativa, vitello ovorum ſoluta drachma una addita uncia ſemis theriacæ Andromachi lactis recentis unc. quatuor, iniicitur feliciter. Van SWIETEN; in ulcera ſcopo digeſtivo mundificante, (quæ etiam digerit, datur. Laudat etiam in ſcorbuto LINNÆUS. Suffitus ano exceptus hæmorrhoides cæcas, dolentes lenit, *Ephem.* N. C.

ARGENTORATENSIS paucis recepta officinis ex Abiete, *foliorum apice bifido*, HAL. ſtillat. Hanc Venetæ præfert QUINCY. Terebinthinæ balſamis Americanis non cedunt, & urinam etiam, quandoque ſalivam, violaceo colore inficiunt; quin urinæ difficultatem, & teneſmum a nimia venere, ſuperavit hoc balſamo in *Ephem.* N. C. MAUCHART.

PRÆPARATA.

OLEUM ÆTHEREUM, male ſpiritus terebinthinæ, membranis, nervis, tendinibus, laceratis, punctis, ſectis, calide infuſum incomparabile anodinum, antiſpaſticum, BOERHAAVE. Arteriis, venis, in magnam hæmorhagiam læſis, multum calidum, ſpleniis appreſſum, promtiſſimum ſtypticum, IDEM. Tumores frigidos, lentos, mucoſos, calidum affrictum

diſcu-

diſcutit, partes etiam a frigore defendit, IDEM. *Oleum* terebinthinæ *ſpiſſius* etiam anodinum, ſed magis emolliens, interne ſumtum in melle, vel alio ſyrupo, iſchiadicis, & rheumatiſmo laborantibus, auxilio eſt, minori doſi; alias enim diabetem, ſtranguriam, urinam cruentam, febrem inducit, ut oleum eſſentiale; STEDMANN *Society of Edimbourgh* T. II.

TEREBINTHINA cocta forma pilulari interne dari poteſt, hæc, non cocta imbecillior, non tamen effœta.

COLOPHONIA oſſibus denudatis, perioſteo, tendinibus læſis, cum effectu inſpergitur, etiam fluxui ſeroſo articulari, pulvis inſperſus medetur, prodeſt etiam in ani procidentia in ſuffitu.

RESINA ABIETINA diverſo in diverſis regionibus artificio obtinetur, vulgo ex vulneratis tædis, exſtillans reſinoſus humor in conſiſtentiam ſiccam in aqua coctus, ſub nomine huius reſinæ in officinis habetur; atque hæc ratio eſt, cur flammæ candelæ admota etiam non continuo ardeat, ſed difficulter, & cum aquoſarum partium deiectione, & exploſione inflammetur.

USUS MEDICUS LINNÆO in ſcorbuto & arthritide laudatur, & nuper aquam medicamentoſam, aquæ picis æmulam ex ea præparavit *Cl.* LANGHANS; dum Reſinam abietinam albam in mortario ferreo in pulvere tenuiſſimo redactam ſenſim curaret emulgeri aqua, donec eadem lacteum contraxiſſet colorem, tumque in lagenas infunderetur in uſus ſervanda. Vitrum omni bihorio in doſim dedit in tuſſi etiam perti-

pertinaciſſima phthiſica: in caſu vero ubi ſputa eſſent tenaciora, libram huius aquæ ſuperfundebat manipulo ſcordii, qua u ſic aliquot diebus, vel in ſole, vel in loco calidiori digereret, digeſtam propinaret. Aqua hæc non adeo nauſeoſa eſt, ut aqua Picis, terebinthinaceum ſaporem, non tamen ingratum habet. Obſervavi ſiccare nimium, & ſputa ſupprimere, etſi ſolum unciam unam ſumerem, ad tres æneophori quadrantes.

PIX LIQUIDA quæ & CEDRIA liquida dicitur, ex Pini, Abietisve radicibus, & pinguioribus aliis harum arborum partibus, per ignem eliquata reſinoſa materies, maxime ex Suecia, Norvegia, & Thuringia nobis adfertur. De Suecica retulit *Illuſtr.* ACAD. N. C. *Cl.* Vir WALLERIUS, in *Vol.* IX. duplicem eſſe, viliorem unam, nobiliorem aliam, viliorem per deſtillationem largiri.

I. Aquam inſtar aceti acidam, quæ ſimul amara ſit.

II. Oleum album ſapore igneum, & quod in receſſu adſtrictionem aluminoſam habeat, & cum ſpiritu flammifico nitri placide uniatur, expulſis fumis rubris, & relicto in fundo coagulo; cum oleo Vitrioli maiorem efficiat fumum, & calorem, & maius coagulum; cum ſpiritu ſalis ammoniaci prompte ſe commiſceat, ſupernatante cuticula; cum oleo tartari per deliquium effervefcat, ac rubeat.

III. Oleum rubicundum, quod recens tenue ſucceſſu temporis ſpiſſeſcat, in igne prompte & fortiter deflagret, aquæ deſtillatæ innatet, concuſſione vero in globulos rotundos minores ſecedat, qui in aqua tarde fundum petant, in alcoho-

cohole brevi, nulla tamen tinctura alcoholi communicata, oleo etiam in poſteriori hoc liquido reſinoſo facto.

IV. Caput mortuum durum fragile lithantraci æmulum igneſcens quidem carbonibus iniectum, ſed nec fumans nec flagrans. Conſtituit hocce fere $\frac{1}{10}$ partem Picis vilioris.

Nobilioris vero nec Suecis venalis, nec exportatæ picis, aliis etiam artificiis elicitæ analyſi obtinetur

I. Oleum tenue pellucidum flavo-fuſcum odoris grati, ſupernatans; huic grumoſum coagulatum, albeſcens aliud immiſcetur. Ex hoc OLEUM TEMPLINUM deſtillatur, oleo terebinthinæ de reſina abietina deſtillato, longe præſtantius; a deſtillatione reſina, odore & ſapore Balſamo de Meccha conveniens, reſidua eſt.

II. Aqua acida, quæ duplex fere fit: hæc nigro viridis, alia fuſca; acidæ ambæ, oleoſæ ambæ, & commiſcibiles.

III. Ipſa Pix vulgari præſtantior, clara, pura, tenuis, conſiſtentiæ vernicis ex oleo lini parati.

IV. Sub hac pice quieſcente deponitur oleum fuſcum acidum, odore fere carens, & vix ignem concipiens.

Aqua cedriata more Barkleyano ex vilioris cedriæ & aquæ puræ anaticis portionibus rite confecta in experimentis ſequenti modo ſe geſſit; coagulabatur & præcipitationem producebat cum liquore vini probatorio, ſyrupum violarum viridi colore tingebat, ſolutionem Lacmus rubeſcente; admoto ſale tartari ſoluto,

to, nec movebatur nec mutabatur; evaporatæ unciæ duæ dedere extracti aquoſi drachmam, ſaporis inſtar aceti acidi, & amygdalarum amararum, amari, quod tamen oleum tartari per deliquium non moveret, ſed ſolum colore flavo rubente tingeret. IDEM *Vol. eodem.*

Tum etiam in Volumine X. eidem *Acad.* N. C. per multa experimenta, examen & differentias picis norvegicæ & thuringicæ propoſuit *Cl.* Vir BREVRER; norvegicam minus ſimplicem & ſinceram, actuoſiorem tamen ob oleum ætherum, & magis medicamentoſam ob ſalem acidum, oleoſo-reſinoſam vero magis thuringicam nec adeo efficacem adinvenit, ut & poſterioris infuſum debilioris odoris, ſaporis paululum tantum acidi eſſet.

USUS PICIS internus Suecis domeſticus, ut in Variolis antiquiſſimus: externus in eryſipelate vulneribus, ulceribus etiam receptus. Aqua Picis in America omnium primo in uſus medicatos deducta eſt, dein celebritatem in plurimis caſibus in Anglia habuit Auctore BERCKELEY Epiſcopo Hiberno. Confectionis modus ſequens eſt: Picis liquidæ pars una cum aquæ puræ partibus duabus cochleari ferreo quatuor ſexve minutis agitatur, & commiſcetur, commixta per quadraginta octo & ultra horas in quiete reponuntur, donec omnis pix in fundo conſederit, quo facto aqua deſpumatur, decantatur, lagenis clauſis ſervanda. Doſis pro ratione morbi libræ I. II. nyctimeri ſpatio etiam libra una omni hora. Sed nimium laudavit BERCKELEY. In aſthmate, ab hydrope pectoris dependente, funeſtum eventum notat *Cl.* WALLERIUS *Acad,* N. C. *Vol.* IX.

Cæterum balſamica eſt in morbis cutaneis, lepra egregia & in lue venerea adhibent Cairi HASSELQUIST. exter-

externe in ulceribus & fiſtulis utilem deprehendit LE-BEAV. *Recueil periodique &c.* T. VII.

ESSENTIA picis liquidæ HOMPSWOOD adeo celebrata, nihil aliud eſt, quam ſimplex extractio picis liquidæ Norvegicæ, cum ſpiritu vini tartariſato parata, BREVRERI teſtimonio *Acad.* N. C. *Vol.* X.

PIX SICCA artis potius, quam naturæ productum inter dropaciſmos Chirurgis olim tantum uſurpatum.

BALSAMA ARTIFICIALIA.

Infinita tam ſimplicia, quam compoſita: ſimplicia acido nutrita conſtantur, compoſita variis ad ſe commixtis exurgunt.

BALSAMUS ARCÆI ſevo cervino, terebinthina, gummi elemi, & axungia porcina confectus, mundificans, digeſtivus.

FINIS TOMI I.

005869416

Digitized by Google